Załącznik do Uchwały
nr 36/17
Rady Nadzorczej NFOŚiGW
z dn. 28 kwietnia 2017 r.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

SPRAWOZDANIE z działalności Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w 2016 roku

NFOŚiGW

Warszawa, kwiecień 2017

Spis treści

I. Władze Narodowego Funduszu 3
II. Synteza działalności Narodowego Funduszu w 2016 r. 5
III. Realizacja Planu finansowego Narodowego Funduszu w 2016 r. 10
III.1. Wykonanie Planu finansowego Narodowego Funduszu w 2016 r. 10
III.1.1. Tabele realizacji Planu finansowego 12
III.1.2. Część A tabeli Planu finansowego Narodowego Funduszu 16
III.2. Wykonanie Planu finansowego Narodowego Funduszu w układzie zadaniowym w 2016 r. 22
IV. Finansowanie przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków europejskich 26
IV.1. Wstęp 26
IV.2. ISPA (2000-2003)/Fundusz Spójności (2004-2006) 27
IV.3. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 28
IV.3.1. Wstęp 28
IV.3.2. I oś priorytetowa – Gospodarka wodno-ściekowa 29
IV.3.3. II oś priorytetowa – Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi 30
IV.3.4. III oś priorytetowa – Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska 31
IV.3.5. IV oś priorytetowa – Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska 33
IV.3.6. V oś priorytetowa – Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych 34
IV.3.7. IX oś priorytetowa – Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna 34
IV.4. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 36
IV.4.1. Wstęp 36
IV.4.2. Działanie 1.1 – Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych 38
IV.4.3. Działanie 1.2 – Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach 38
IV.4.4. Działanie 1.3 – Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach 39
IV.4.5. Działanie 1.5 – Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu 42
IV.4.6. Działanie 1.6 – Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe 42
IV.4.7. Działanie 2.1 – Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska 43
IV.4.8. Działanie 2.2 – Gospodarka odpadami komunalnymi 44
IV.4.9. Działanie 2.3 – Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach 45
IV.4.10. Działanie 2.4 – Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna 46
IV.4.11. Działanie 2.5 – Poprawa jakości środowiska miejskiego 48
IV.4.12. Pomoc techniczna z PO IiŚ 49
IV.5. Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego 49
IV.6. Pozostałe środki europejskie i ich współfinansowanie 51
IV.6.1. Instrument Finansowy LIFE 51
IV.6.2. Ekologiczny Fundusz Partnerski PHARE 53
IV.6.3. Ekologiczny Fundusz Partnerski SIDA 53
V. Realizacja Planu finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej w 2016 r. 54
V.1. Wstęp 54
V.2. Finansowanie przedsięwzięć ze środków własnych Narodowego Funduszu realizowanych bez udziału środków europejskich i współfinansowanie przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków europejskich 54

V.2.1. Wstęp 54
V.2.2. Tabele finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej w 2016 r. 55
V.2.3. Ochrona wód 62
V.2.4. Gospodarka wodna 63
V.2.5. Ochrona klimatu i atmosfery 64
V.2.6. Ochrona powierzchni ziemi 67
V.2.7. Ochrona przyrody i krajobrazu 68
V.2.8. Górnictwo 70
V.2.9. Geologia 71
V.2.10. Monitoring Środowiska 72
V.2.11. Zapobieganie klęskom żywiołowym i poważnym awariom oraz usuwanie ich skutków 73
V.2.12. Edukacja ekologiczna 74
V.2.13. Ekspertyzy i prace naukowo-badawcze 75
V.2.14. Generator Koncepcji Ekologicznych – GEKON 76
V.2.15. Inne kierunki i formy finansowania ochrony środowiska 77
V.2.16. Informacja dotycząca realizacji umów sprzedaży jednostek przyznanej emisji (AAU), zawieranych na podstawie ustawy o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji 78
VI. Działalność Biura Narodowego Funduszu w 2016 r. 83
VI.1. Kadra pracownicza Narodowego Funduszu 83
VI.1.1. Zatrudnienie 83
VI.1.2. Zarządzanie zasobami ludzkimi 83
VI.1.3. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników 84
VI.2. Realizacja Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy na lata 2013-2016 oraz Strategii działania Narodowego Funduszu na lata 2013 -2016 84
VII. Załączniki 85
Załącznik 1 86
Załącznik 2 89
Załącznik 3 93
Załącznik 4 97
VIII. Spis rysunków 99
IX. Spis tabel 99

I. Władze Narodowego Funduszu

RADA NADZORCZA

Roman Niżnikowski – Przewodniczący Rady Nadzorczej
Marek Ryszka – Zastępca Przewodniczącego Rady Nadzorczej
Michał Baj
Mirosław Czekaj
Krzysztof Masiuk
Andrzej Matysiak
Paweł Mazurkiewicz (od 13.04.2016 r.)
Zbigniew Myczkowski
Tomasz Popławski
Waldemar Sługocki (do 13.04.2016 r.)
Roman Sobiecki (do 13.04.2016 r.)
Kazimierz Suszyński (od 13.04.2016 r.)
Marek Tramś
Janusz Wojdalski

W 2016 r. odbyło się 14 posiedzeń Rady Nadzorczej, na których przyjęto łącznie 92 uchwały.

W trakcie 2016 r. Rada Nadzorcza Narodowego Funduszu rozpatrywała wnioski Zarządu, o dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w kwocie o równowartości powyżej **1.000.000** euro, w przypadku dofinansowania w formie pożyczki, oraz w kwocie o równowartości powyżej **500.000** euro, w przypadku dotacji.

Rada Nadzorcza uchwaliła Plan działalności oraz programy priorytetowe na 2016 rok. W 2016 r. Rada Nadzorcza podjęła uchwały w sprawie zatwierdzenia Sprawozdania finansowego Narodowego Funduszu za rok obrotowy 2015, a także Sprawozdania z działalności Narodowego Funduszu w 2015 roku. Ponadto podjęła uchwałę w sprawie uchwalenia projektu Planu finansowego Narodowego Funduszu na 2017 r. oraz Planu finansowego Narodowego Funduszu w układzie zadaniowym na rok budżetowy 2017 oraz lata 2018-2019.

Rada Nadzorcza podjęła również uchwały w sprawie uchwalenia Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska na lata 2017-2020 oraz Strategii działania Narodowego Funduszu na lata 2017-2020. Dokonała również zmiany Zasad udzielania dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu oraz Kryteriów wyborów przedsięwzięć finansowanych ze środków Narodowego Funduszu. W 2016 r. Rada Nadzorcza zatwierdziła również Listę programów priorytetowych na 2017 r.

Rada Nadzorcza przeprowadzała okresowe oceny postępu w realizacji Planu finansowego oraz Planu działalności Narodowego Funduszu na 2016 r.

ZARZĄD

Kazimierz Kujda – Prezes Zarządu
Artur Szymon Michalski – Zastępca Prezesa Zarządu
Krystian Szczepański – Zastępca Prezesa Zarządu (do 30.06.2016 r.)
Jacek Spyrka – Zastępca Prezesa Zarządu (od 08.02.2016 r.)
Roman Wójcik – Zastępca Prezesa Zarządu (od 08.02.2016 r.)

W 2016 r. Zarząd Narodowego Funduszu zebrał się na 164. posiedzeniach, na których przyjęto 867 uchwał. W zakresie uchwał dotyczących finansowania przedsięwzięć proekologicznych, Zarząd podjął 203 uchwały dotyczące finansowania w formie dotacji, 82 uchwały dotyczące finansowania w formie pożyczki, 72 uchwały dotyczące przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym, 10 uchwał dotyczących dopłat (w tym 9 dopłat dla recyklerów pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz powiatów i gmin) oraz 2 uchwały dotyczące finansowania w formie mieszanej dotacji i pożyczki.

Zbyt późne przygotowanie dokumentów programowych Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 spowodowało konieczność podjęcia nadzwyczajnych działań w celu nadrobienia zaległości z lat 2014-2015 we wdrażaniu tego programu. W związku z tym praca Zarządu Narodowego Funduszu koncentrowała się głównie na działaniach zapewniających sprawne wdrażanie PO IiŚ 2014-2020, a także zapewnieniu wykorzystania dostępnych środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego (MF EOG i NMF) oraz środków pozyskanych ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji gazów cieplarnianych (AAU).

W 2016 r. z inicjatywy Narodowego Funduszu odbyło się 20 spotkań przedstawicieli Instytucji Zarządzającej (Ministerstwa Rozwoju), instytucji pośredniczących (Ministerstwa Środowiska i Ministerstwa Energii), Instytucji Wdrażającej oraz w miarę potrzeby przedstawicieli innych Instytucji (np. Jaspers, beneficjenci – w tym np. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska) dotyczących wdrażania PO IiŚ 2014-2020. W wyniku tych prac udało się wypracować szereg uproszczeń ułatwiających ocenę i wybór projektów do dofinansowania m.in.

- etapowe zatwierdzanie list rankingowych, list projektów ocenionych i list projektów wybranych do dofinansowania;
- stosowanie klauzul warunkowych pozwalających na zawarcie umów dla wszystkich rodzajów przedsięwzięć w sektorze gospodarki odpadami;
- możliwość zakończenia oceny wniosku o dofinansowanie w formule tzw. niepełnej zgodności z kryteriami wyboru do czasu zawarcia umowy o dofinansowanie.

Z efektów ww. wypracowanych rozwiązań korzysta nie tylko Narodowy Fundusz, ale również inne instytucje wdrażające PO IiŚ 2014-2020, a przede wszystkim stanowią one istotną pomoc i wytyczną dla wnioskodawców i beneficjentów tego programu.

W zakresie wdrażania środków MF EOG i NMF podjęte działania doprowadziły do zwiększenia pozyskiwanych efektów ekologicznych w wyniku rozszerzenia zakresu rzeczowego realizowanych projektów (zawarcie 55 umów lub aneksów do umów zwiększających dofinansowanie ze środków Mechanizmu dla beneficjentów programów o kwotę **41.925** tys. zł). Oprócz tego intensywne prace prowadzone były również przy rozliczaniu umów w ramach których Narodowy Fundusz pozyskał środki ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji gazów cieplarnianych. W 2016 r. zakończona została umowa zawarta 16.11.2012 r. z Międzynarodowym Bankiem Odbudowy i Rozwoju działającym w charakterze powiernika drugiej transzy Hiszpańskiego Funduszu Węglowego, prowadzone było zawieranie umów (zawarto 20 umów na kwotę **21.210** tys. zł) oraz podejmowane były niezbędne działania korygujące i naprawcze.

Prace Zarządu i biura Narodowego Funduszu koncentrowały się na podejmowaniu decyzji, koordynowaniu prac i nadzorze, m.in. nad:

- opracowaniem Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2017-2020 oraz Strategii działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2017-2020;

- przyjęciem dokumentów przedkładanych następnie Radzie Nadzorczej m.in. Zasad udzielania dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu, Kryteriów wyborów przedsięwzięć finansowanych ze środków Narodowego Funduszu, Listy przedsięwzięć priorytetowych;
- uchwalaniem oraz zmianą programów priorytetowych;
- wyborem przedsięwzięć do dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu i jego udzielaniem;
- uchwaleniem projektu Planu finansowego Narodowego Funduszu na 2017 r. oraz projektu Planu finansowego Narodowego Funduszu w układzie zadaniowym na rok budżetowy 2017 oraz lata 2018-2019;
- działaniami w zakresie wdrażania projektów w unijnej perspektywie finansowej 2014-2020;
- bieżącą analizą i kontrolą sytuacji finansowej Narodowego Funduszu w 2016 r.;
- analizą zgodności wydatkowania środków z programami priorytetowymi, kryteriami wyboru przedsięwzięć do dofinansowania i Planem działalności Narodowego Funduszu na 2016 rok.

Zarząd Narodowego Funduszu w 2016 r. podjął również działania w celu uporządkowania obszaru refundacji kosztów Biura ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 i 2014-2020, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego, jak również tzw. „zobowiązań wieloletnich" i tzw. Rachunku klimatycznego. Działania w zakresie refundacji kosztów z PO IiŚ oraz MF EOG i NMF polegały na dostosowaniu obowiązujących w Narodowym Funduszu zasad naliczania tych kosztów do wytycznych dotyczących ww. programów zagranicznych. W zakresie podlegających refundacji kosztów obsługi zobowiązań wieloletnich i Rachunku klimatycznego zmienione zostały zasady naliczania tych kosztów, co doprowadziło do urealnienia ich do rzeczywistej wielkości i struktury.

II. Synteza działalności Narodowego Funduszu w 2016 r.

W Sprawozdaniu przedstawiono działalność Narodowego Funduszu w 2016 r., prezentując wykonanie za 2016 r. Planu finansowego i Planu finansowego w ujęciu zadaniowym (rozdział III). Pokazano dotychczasowe postępy we wdrażaniu przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków europejskich (rozdział IV). W Sprawozdaniu z działalności zaprezentowano główne efekty ekologiczne i rzeczowe uzyskane z prowadzonej działalności w ujęciu poszczególnych obszarów (dziedzin) funkcjonowania Narodowego Funduszu, podkreślając również w tym układzie kwoty wypłaconych środków (rozdział V) i zamieszczono informacje o pozafinansowych aspektach aktywności Narodowego Funduszu (rozdział VI).

Dodatkowo w załącznikach do Sprawozdania przedstawiono wyciąg podstawowych danych finansowych prezentowanych w sprawozdaniach finansowych (załącznik 1), wydatkowanie środków i kwoty podpisanych umów w 2016 r. w układzie programów priorytetowych (odpowiednio załącznik 2 i załącznik 3), zestawienia złożonych wniosków o dofinansowanie i zawartych umów w 2016 r. (załącznik 4).

Narodowy Fundusz jest Instytucją Wdrażającą dla wielu programów zagranicznych, w tym najważniejszego PO IiŚ 2014-2020, z uwagi na dostępność dużych kwot środków UE i konieczność ich pełnego wykorzystania. Należy podkreślić, że rok 2016 był już trzecim rokiem wdrażania PO IiŚ 2014-2020 i niestety pierwszym rokiem, w którym rozpoczęto intensywne podpisywanie umów. Opóźnienia w tym zakresie obejmują lata 2014-2015 i stanowią poważne zagrożenie dla pełnej absorpcji środków PO IiŚ 2014-2020. Do głównych zdiagnozowanych barier podpisywania umów o dofinansowanie ze środków UE w ramach PO IiŚ 2014-2020, które stanowiły istotny element prac Narodowego Funduszu w 2016 r., należy zaliczyć m.in.:

- warunkowości ex-ante w zakresie gospodarki odpadami uniemożliwiającej finansowanie projektów (działanie 2.2);
- brak zatwierdzonych części planów inwestycyjnych będących załącznikami do wojewódzkich planów gospodarki odpadami (działanie 2.2);
- istniejąca linia demarkacyjna, pomiędzy projektami realizowanymi w PO IiŚ 2014-2020, a regionalnymi programami operacyjnymi (działanie 2.2 oraz działanie 1.5 i 1.6.2);
- brak wskazania w szczegółowym opisie osi priorytetowych Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 typu beneficjenta oraz formy pomocy (działanie 1.1.1);
- brak metodyki wyznaczania maksymalnego poziomu dofinansowania dla pomocy zwrotnej na OZE oraz wytycznych dotyczących realizacji projektów w ramach klastrów (działanie 1.1.1).

Pomimo istniejących jeszcze w 2016 r. barier we wdrażaniu PO IiŚ 2014-2020 w Narodowym Funduszu podpisano 180 umów na kwotę dofinansowania ze środków UE przekraczającą **3.678** mln zł dla inwestycji o łącznej wartości kosztorysowej **7.147** mln zł – rysunek 1. Dodatkowo w 2016 r. do Narodowego Funduszu złożono 1.117 wniosków o środki PO IiŚ 2014-2020 na kwotę ponad **13.679** mln zł.

Rysunek 1 Zawieranie umów w ramach PO IiŚ 2014-2020 w 2016 r.

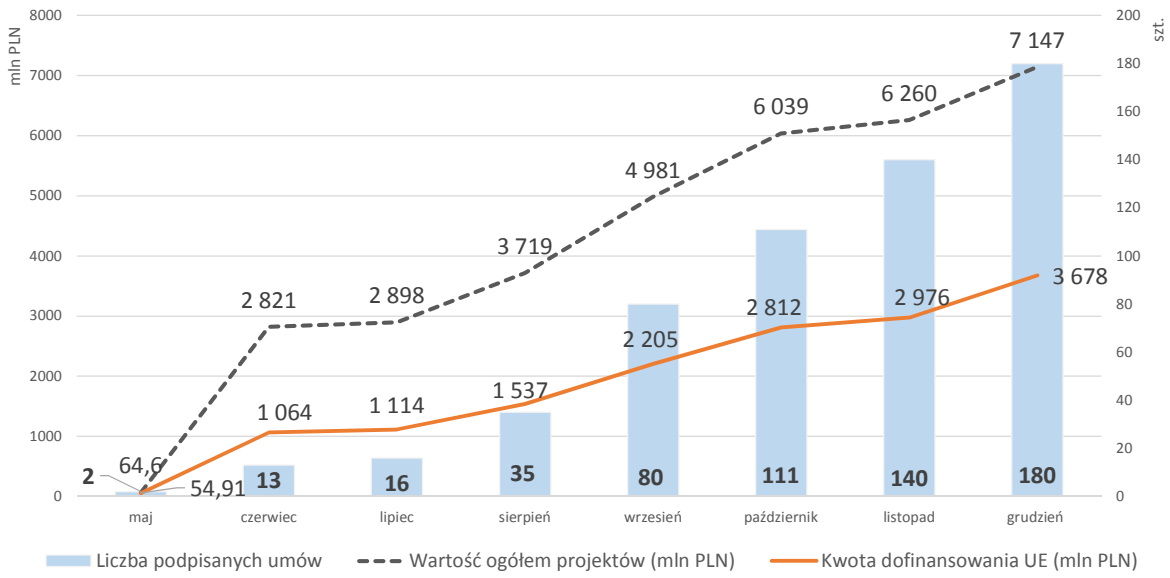

Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że niewłaściwe i opóźnione przygotowanie dokumentów programowych do wdrażania perspektywy finansowej 2014-2020 spowodowało, że w trakcie 2016 r. Narodowy Fundusz mógł wypłacić tylko **55** mln zł środków UE w ramach PO IiŚ 2014-2020.

Narodowy Fundusz kontynuował także udzielanie dofinansowania ze środków własnych, w ramach których wpłynęło 1.956 wniosków na kwotę **3.066** mln zł. W 2016 r. ze środków własnych Narodowego Funduszu podpisano 1.562 umowy o wartości **1.520** mln zł.

Łącznie w 2016 r. ze środków własnych i europejskich podpisano 1.797 umów, realizujących przedsięwzięcia o wartości kosztorysowej przekraczającej **12.176** mln zł, przy kwocie udzielonego dofinansowania **5.239** mln zł, co oznacza wzrost w stosunku do 2015 r. o 143% (w którym osiągnięto **2.157** mln zł).

W tabeli 1 przedstawiono syntetyczną informację o liczbie i kwotach zawartych przez Narodowy Fundusz w 2016 r. i w 2015 r. umów na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, z wyszczególnieniem:

- dotacji ze środków europejskich, obsługiwanych przez rachunki Narodowego Funduszu lub na podstawie zleceń płatności do Banku Gospodarstwa Krajowego (głównie środki PO IiŚ oraz MF EOG i NMF);
- finansowania ze środków własnych Narodowego Funduszu.

Tabela 1 Liczba i kwoty zawartych w latach 2015-2016 umów na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w 2016 r. – zestawienie syntetyczne (tys. zł)

Poz.	Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej ze środków i przy udziale Narodowego Funduszu	Wykonanie 2015 r.		Wykonanie 2016 r.		Wskaźnik	
		liczba zawartych umów (szt.)	kwota zawartych umów (tys. zł)	liczba zawartych umów (szt.)	kwota zawartych umów (tys. zł)	5/3 (%)	6/4 (%)
1	2	3	4	5	6	7	8
I	**Finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej ze środków europejskich przy udziale NFOŚiGW (I.1+I.2), z tego:**	**118**	**127 933**	**235**	**3 719 947**	**199%**	**2 908%**
I.1	Finansowanie ze środków europejskich obsługiwanych przez NFOŚiGW z tego:	114	127 800	235	3 719 947	206%	2 911%
I.1.1	PO IiŚ 2014-2020	-	-	180	3 678 022	-	-
I.1.2	MF EOG i NMF	50	110 184	55	41 925	110%	38%
I.1.3	PO IiŚ 2007-2013	64	17 616	-	-	-	-
I.2	Finansowanie ze środków europejskich powierzonych NFOŚiGW (EFP PHARE, EFP SIDA)	4	133	-	-	-	-
II	**Środki NFOŚiGW - razem (II.1+II.2+II.3), z tego:**	**1 562**	**2 029 346**	**1 562**	**1 519 089**	**100%**	**75%**
II.1	Pożyczki	101	935 075	58	497 765	57%	53%
II.2	Dotacje	1 461	1 094 271	1 503	821 324	103%	75%
II.3	Inwestycje kapitałowe	-	-	1	200 000	-	-
III	**Razem finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej ze środków obsługiwanych i w dyspozycji NFOŚiGW (I+II)**	**1 680**	**2 157 279**	**1 797**	**5 239 036**	**107%**	**243%**

Ze środków własnych, jak również środków europejskich wypłaconych przez BGK i będących w dyspozycji Narodowego Funduszu środków europejskich beneficjentom dofinansowania wypłacono łącznie ponad **2.910** mln zł.

Przygotowywanie dokumentacji programowych, ogłaszanie konkursów, nabór wniosków, ocena wniosków i podpisywanie umów w zakresie służącym absorpcji bezzwrotnych środków europejskich stanowiło w 2016 r. najistotniejszy element działalności Narodowego Funduszu. W ujęciu wypłat środków na finansowanie i współfinansowanie przedsięwzięć realizowanych przy udziale środków europejskich wydatkowano w 2016 r. **1.318** mln zł, tj. 45% ogółu środków przeznaczonych na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Narodowy Fundusz wspierał również inne przedsięwzięcia, których realizacja nie angażuje środków europejskich, ale są one niezbędne dla realizacji polityki zrównoważonego rozwoju i wynikają m.in. ze Strategii działania Narodowego Funduszu. Na ten rodzaj przedsięwzięć wydatkowano łącznie **1.592** mln zł, tj. 55% ogółu środków.

Działania zmierzające do wykorzystania środków pomocy europejskiej koncentrowały się w 2016 r. głównie wokół:

- wdrażania przedsięwzięć dofinansowywanych ze środków UE w ramach PO IiŚ 2014-2020;
- obsługi rozliczeń końcowych projektów, które uzyskały dofinansowanie ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 lub ISPA/Funduszu Spójności, w ramach perspektywy finansowej 2000-2006;
- obsługi przedsięwzięć realizowanych ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego – perspektywa finansowa na lata 2009-2014 oraz Europejskiego Funduszu Partnerskiego PHARE;
- wdrażania programów priorytetowych, działań korygujących i naprawczych służących rozliczeniu umów sprzedaży jednostek przyznanej emisji gazów cieplarnianych (AAU);
- zapewnienia sprawnego funkcjonowania ogólnopolskiego systemu wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE, w ramach działania 1.3.3 PO IiŚ 20014-2020;
- wdrażania Projektu budowania potencjału Programu LIFE ukierunkowanego na upowszechnianie informacji na temat Programu LIFE i pozyskanie szerokiego spektrum grup docelowych, działających na rzecz ochrony środowiska i klimatu, a także pomoc w przygotowaniu najwyższej jakości wniosków LIFE i efektywnego wykorzystania dostępnych na ten cel środków.

Na koniec 2016 r. stan środków pieniężnych, uwzględniający wycenę niezapadłych odsetek, wyniósł **5.002** mln zł i był wyższy o **803** mln zł, tj. o 19%, od stanu środków pieniężnych na koniec 2015 r. Na obserwowane zwiększenie wpłynęły głównie łączne zmiany podnoszące stan środków ewidencjonowanych w ramach zobowiązań wieloletnich o **613** mln zł (m.in. OZE i efektywność energetyczna – wzrost o **854** mln zł; gospodarowanie odpadami – spadek o **339** mln zł) oraz zwiększenie tzw. funduszu podstawowego o **250** mln zł do kwoty **617** mln zł i zmniejszenie stanu środków pochodzących ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji gazów cieplarnianych i innych substancji (AAU) o **60** mln zł.

W zakresie stanu funduszu podstawowego na koniec 2016 r., odnotowany wzrost stanu środków przywraca jego wielkość do poziomu średniej z lat 2011-2014, zabezpieczając tym samym płynne finansowanie przedsięwzięć zasilanych środkami tego źródła.

Ekologiczny aspekt działalności Narodowego Funduszu w 2016 r. zaprezentowano w tabeli 2, w której przedstawiono wybrane efekty ekologiczne i rzeczowe, reprezentatywne dla trzech głównych obszarów ochrony środowiska, tj. ochrony klimatu i atmosfery, ochrony wód i gospodarki wodnej oraz ochrony powierzchni ziemi. Efekty zaprezentowano w podziale na planowane do osiągnięcia, tj. wynikające z umów zawartych w 2016 r. oraz uzyskane, tj. wynikające z umów zakończonych (potwierdzonych) ekologicznie lub rzeczowo w 2016 r.

Tabela 2 Efekty ekologiczne i rzeczowe z umów zawartych i zakończonych w Narodowym Funduszu w 2016 r.

Poz.	Dziedzina	Efekt ekologiczny/rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu			
				z umów zawartych		z umów zakończonych	
				2015	2016	2015	2016
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Ochrona klimatu i atmosfery	Zwiększenie produkcji energii cieplnej i elektrycznej	MWh/rok	189 188	11 298	308 019	58 489
		Zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną i elektryczną	MWh/rok	77 566	101 337	575 890	653 207
		Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej	GJ/rok	402 301	474 546	405 297	344 788
		Ilość ograniczonej lub unikniętej emisji dwutlenku węgla	Mg/rok	151 208	56 281	593 551	727 023
		Zmniejszenie emisji dwutlenku siarki	Mg/rok	4 377	234	33 922	1 064
		Zmniejszenie emisji tlenków azotu	Mg/rok	1	1 859	3 119	6 057
		Zmniejszenie emisji pyłu	Mg/rok	339	593	483	86
		Liczba budynków objętych termomodernizacją	szt.	168	276	298	296
		Ocieplenie przegród zewnętrznych (ścian, stropów, dachów)	m^2	248 666	180 762	595 375	461 906
2	Ochrona powierzchni ziemi	Ograniczenie masy składowanych odpadów	Mg/rok	2 871 795	43 750	282 558	158 299
		Masa pojazdów wycofanych z eksploatacji przyjętych do stacji demontażu pojazdów	Mg/rok	456 073	496 382	456 073	496 382
		Masa odpadów poddanych odzyskowi lub unieszkodliwieniu	Mg	44 223	151 000	22 388	190 000
		Masa odpadów niebezpiecznych poddanych odzyskowi lub unieszkodliwieniu	Mg/rok	1 000	15 500	67 090	49 547
		Powierzchnia gruntów poddanych rekultywacji/remediacji	ha	313	93	8	338
3	Ochrona wód i gospodarka wodna	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków	tys. RLM	69	349	100	559
		Przepustowość urządzeń/obiektów poddanych modernizacji	tys. RLM	528	202	385	3 135
		Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej	km	466	1 287	305	3 908
		Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej	km	173	196	100	953
		Długość wybudowanych podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego	km	25	-	213	353
		Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	14	-	3 037	494
		Liczba osób objętych ochroną przeciwpowodziową	tys. osób	-	-	22	140
		Powierzchnia terenów bezpośrednio objętych ochroną przeciwpowodziową	ha	1 700	-	8 587	28 777
		Zaprojektowane wybudowane i przebudowane urządzenia służące gospodarowaniu wodami	szt.	-	3	20	13

W zakresie niektórych, większych pod względem wartości, wskaźników wykazywanych w tabeli 2 należy wskazać, że:

1) W zakresie ochrony klimatu i atmosfery wartość wskaźnika „Zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną i elektryczną” osiągnięto przede wszystkim poprzez potwierdzanie efektów zarówno dla przedsięwzięć realizowanych w ramach IV i IX osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 jak i w ramach 1. oraz 5. części programu priorytetowego „System zielonych inwestycji” (GIS – Green Investment Scheme). Na wartość „Ilości ograniczonej lub unikniętej emisji dwutlenku węgla” największy wpływ miały efekty osiągane w IV osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013. W przypadku efektów wynikających z umów zawartych, dla obydwu wskaźników, wartości wynikają głównie z umów podpisywanych w ramach I osi priorytetowej PO IiŚ 2014-2020.

2) W zakresie ochrony powierzchni ziemi prezentowaną wartość „Masy odpadów niebezpiecznych poddanych odzyskowi lub unieszkodliwieniu” uzyskano dzięki potwierdzeniu efektu dla przedsięwzięcia dotyczącego likwidacji osadników cynkowych niespełniających norm ekologicznych w Hucie Metali Nieżelaznych "Szopienice" w Katowicach. Z kolei wartość planowana do osiągnięcia wynika z umowy zawartej z Miastem Stalowa Wola na rekultywację stawów osadowych.

3) W zakresie ochrony wód wartości osiągnięte dla „Liczby dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków” oraz „Przepustowości urządzeń/obiektów poddanych modernizacji” są przede wszystkim rezultatem potwierdzania efektu dla przedsięwzięć I osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013, współfinansowanych (w formie dopłat do oprocentowania kredytu bądź w formie pożyczek inwestycyjnych) poprzez program priorytetowy „Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach”. Natomiast wartości efektu dla umów zawartych wynikają głównie z ich podpisywania w ramach działania 2.3 PO IiŚ 2014-2020.

4) Wartość efektu „Liczba osób objętych ochroną przeciwpowodziową”, wpisującego się w dziedzinę gospodarki wodnej, związana jest głównie z jego potwierdzaniem dla umów realizowanych w ramach III osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013. Najbardziej istotnym projektem było w tym zakresie zabezpieczenie przeciwpowodziowe doliny rzeki Parsęty. Ponadto efekt realizowany był również poprzez program priorytetowy „Budowa, przebudowa i odbudowa obiektów hydrotechnicznych”. Największe wartości osiągnięto dla projektów związanych z przebudową śluzy Żerań oraz regulacją rzeki Noteć na odcinku Pakość-Łabiszyn.

III. Realizacja Planu finansowego Narodowego Funduszu w 2016 r.

III.1. Wykonanie Planu finansowego Narodowego Funduszu w 2016 r.

Projekt Planu finansowego Narodowego Funduszu został uchwalony przez Radę Nadzorczą w dniu 28 lipca 2015 r. Projekt Planu opracowano na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2016 (Dz. U. poz. 955, z późn. zm.), na formularzu PF-OSPR określonym w załączniku nr 45.

W uchwalonej wersji projektu Planu finansowego na 2016 r. Rada Nadzorcza obniżyła poziom funduszu wynagrodzeń o 5% w porównaniu do planu na 2015 r. Narodowy Fundusz w latach 2010-2014 utrzymywał fundusz wynagrodzeń na stałym poziomie. Po obniżeniu funduszu wynagrodzeń na 2016 r. o 5%, fundusz wynagrodzeń w latach 2010-2016 zmniejszył się, w ujęciu realnym, a więc po uwzględnieniu inflacji, o ok. 13%. Rada Nadzorcza wycofała się z decyzji o obniżeniu funduszu wynagrodzeń i uchwaliła zmieniony projekt Planu finansowego na 2016 r. w dniu 29 września 2015 r. Zmiana ta nie została jednak uwzględniona w toku prac nad projektem ustawy budżetowej na rok 2016.

W części A tabeli projektu Planu finansowego Narodowego Funduszu zaprezentowano stan na początek i koniec roku wybranych pozycji bilansowych, przychody, koszty oraz wynik finansowy, a także informacje o kwotach planowanych dotacji z budżetu państwa, środki na wydatki majątkowe i środki przyznane innym podmiotom. W części B zaprezentowano tabelę Planu finansowego w ujęciu kasowym, w tym planowany stan środków pieniężnych na początek i koniec roku oraz zaplanowane dochody i wydatki. W części C zaprezentowany został Plan finansowy w układzie zadaniowym. W częściach D i E, o charakterze danych uzupełniających, przedstawiono zobowiązania według wartości nominalnej oraz wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie lub depozyt u Ministra Finansów. W części F projektu Planu finansowego Narodowego Funduszu zamieszczono informacje o charakterze statystycznym, w ujęciu memoriałowym i kasowym, obejmujące bezzwrotne wydatki na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w układzie form dofinansowania oraz jednostek, o których mowa w art. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j.: Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.).

Na tabelę Planu finansowego Narodowego Funduszu, zamieszczoną w załączniku nr 14 do ustawy budżetowej na rok 2016, składały się części A i E. Część E oznaczono w załączniku do ustawy budżetowej literą B.

Plan finansowy Narodowego Funduszu na 2016 r. nie podlegał zmianom w trakcie roku obrotowego.

III.1.1. Tabele realizacji Planu finansowego

Plan finansowy Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej – części A oraz B przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3 Plan finansowy Narodowego Funduszu na 2016 r. i jego wykonanie (dane w zaokrągleniu do tys. zł)

PLAN FINANSOWY
NARODOWEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Część A Plan finansowy w układzie memoriałowym

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2015 r.	Plan na 2016 r.	Wykonanie w 2016 r.	Wskaźnik 5/4	Wskaźnik 5/3
		w tys. zł			%	
1	2	3	4	5	6	7
I	STAN NA POCZĄTEK ROKU:	x	x	x	x	x
1	Środki obrotowe, w tym:	5 275 988	4 568 673	4 994 880	109%	95%
1.1	Środki pieniężne	4 205 428	3 770 788	4 199 014	111%	100%
1.2	Należności krótkoterminowe, w tym:	870 330	797 150	793 800	100%	91%
1.2.1	z tytułu udzielonych pożyczek	831 781	777 000	767 366	99%	92%
1.2.2	od jednostek sektora finansów publicznych	--	0	374 960	--	--
1.3	Zapasy	1	1	1	100%	100%
2	Należności długoterminowe, w tym:	4 495 970	5 496 502	5 396 324	98%	120%
2.1	z tytułu udzielonych pożyczek	4 495 970	5 496 502	5 396 324	98%	120%
2.2	od jednostek sektora finansów publicznych	--	0	3 137 109	--	--
3	Zobowiązania, w tym:	47 870	48 828	70 381	144%	147%
3.1	z tytułu zaciągniętych pożyczek i kredytów	0	0	0	--	--
3.2	wymagalne	0	0	0	--	--
II	PRZYCHODY OGÓŁEM	2 289 455	1 702 034	1 877 097	110%	82%
1	Przychody z prowadzonej działalności, z tego:	1 955 150	1 347 600	1 571 203	117%	80%
1.1	Przychody netto ze sprzedaży produktów sprzedanych NFZ	0	0	0	--	--
1.2	Przychody z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne	0	0	0	--	--
1.3	Opłaty i kary za korzystanie ze środowiska	341 648	351 300	326 637	93%	96%
1.4	Opłaty eksploatacyjne i koncesyjne	266 117	265 000	270 371	102%	102%
1.5	Opłaty wynikające z ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji	426 446	30 000	-19 847	-66%	-5%
1.6	Opłaty zastępcze i kary wynikające z ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne	269 662	225 000	402 176	179%	149%
1.7	Opłaty zastępcze i kary wynikające z ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej	606 760	450 000	538 500	120%	89%
1.8	Pozostałe opłaty i składki	44 517	26 300	53 366	203%	120%
2	Dotacje z budżetu państwa	96 927	112 800	71 353	63%	74%
3	Środki otrzymane z Unii Europejskiej	0	0	249	--	--
4	Środki od innych jednostek sektora finansów publicznych	0	0	0	--	--
5	Pozostałe przychody, w tym:	237 378	241 634	234 292	97%	99%
5.1	Odsetki (np. z tytułu udzielonych pożyczek), w tym:	212 077	232 643	224 029	96%	106%
5.1.1	Odsetki od depozytów u Ministra Finansów lub z tytułu skarbowych papierów wartościowych	72 062	75 643	68 473	91%	95%
5.2	Środki otrzymane od jednostek spoza sektora finansów publicznych	0	0	0	--	--
5.3	Równowartość odpisów amortyzacyjnych	164	164	164	100%	100%
III	KOSZTY OGÓŁEM	1 708 838	1 657 648	1 223 962	74%	72%
1	Koszty funkcjonowania	86 125	92 910	83 386	90%	97%
1.1	Amortyzacja	5 192	5 130	4 261	83%	82%
1.2	Materiały i energia	1 126	1 505	1 239	82%	110%
1.3	Usługi obce	4 888	9 838	4 837	49%	99%
1.4	Wynagrodzenia, z tego:	59 131	58 800	58 330	99%	99%
1.4.1	osobowe	58 288	57 400	57 398	100%	98%
1.4.2	bezosobowe	843	1 400	932	67%	111%
1.4.3	pozostałe	0	0	0	--	--
1.5	Świadczenia na rzecz osób fizycznych	0	250	210	84%	--
1.6	Składki, z tego na:	10 271	10 250	9 754	95%	95%
1.6.1	ubezpieczenie społeczne	9 193	9 100	8 697	96%	95%
1.6.2	Fundusz Pracy	1 078	1 150	1 057	92%	98%
1.6.3	Fundusz Emerytur Pomostowych	0	0	0	--	--
1.7	Płatności odsetkowe wynikające z zaciągniętych zobowiązań	0	0	0	--	--
1.8	Podatki i opłaty, w tym:	1 504	1 900	1 466	77%	97%
1.8.1	podatek akcyzowy	0	0	0	--	--
1.8.2	podatek od towarów i usług (VAT)	0	0	0	--	--
1.8.3	opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego	622	850	622	73%	100%
1.8.4	podatki stanowiące źródło dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego	255	270	253	94%	99%
1.8.5	opłaty na rzecz budżetu państwa	89	100	48	48%	54%
1.8.6	pozostałe podatki i opłaty	538	680	543	80%	101%
1.9	Pozostałe koszty funkcjonowania	4 013	5 237	3 289	63%	82%

Część A cd)

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2015 r.	Plan na 2016 r.	Wykonanie w 2016 r.	Wskaźnik 5/4	Wskaźnik 5/3
		w tys. zł			%	
1	2	3	4	5	6	7
2	Koszty realizacji zadań, w tym:	1 602 447	1 450 000	1 089 851	75%	68%
2.1	- środki przekazane innym podmiotom	1 602 071	1 449 590	1 089 552	75%	68%
3	Pozostałe koszty, w tym:	20 266	114 738	50 725	44%	250%
3.1	Środki na wydatki majątkowe	0	0	0	--	--
IV	**WYNIK BRUTTO (poz. II - III)**	580 617	44 386	653 135	1471%	112%
V	OBOWIĄZKOWE OBCIĄŻENIA WYNIKU FINANSOWEGO	0	0	0	--	--
1	Podatek dochodowy od osób prawnych	0	0	0	--	--
2	Pozostałe obciążenia wyniku finansowego	0	0	0	--	--
VI	**WYNIK NETTO (poz. IV - V)**	580 617	44 386	653 135	1471%	112%
VII	DOTACJE Z BUDŻETU PAŃSTWA	x	x	x	x	x
1	Dotacje ogółem, z tego:	96 927	112 800	71 353	63%	74%
1.1	- podmiotowa	0	0	0	--	--
1.2	- przedmiotowa	0	0	0	--	--
1.3	- celowa	0	0	0	--	--
1.4	- celowa na finansowanie projektów z udziałem środków UE - bieżące	13 886	41 054	36 670	89%	264%
1.4.1	w tym: na współfinansowanie	0	0	0	--	--
1.5	- celowa na finansowanie projektów z udziałem środków UE - majątkowe	83 041	71 746	34 683	48%	42%
1.5.1	w tym: na współfinansowanie	0	0	0	--	--
1.6	- na inwestycje i zakupy inwestycyjne	0	0	0	--	--
VIII	ŚRODKI NA WYDATKI MAJĄTKOWE	0	200 000	200 000	100%	--
1.	w tym: wydatki na zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego;	0	200 000	200 000	100%	--
IX	ŚRODKI PRZYZNANE INNYM PODMIOTOM	1 602 071	1 449 590	1 089 552	75%	68%
X	STAN NA KONIEC ROKU:	x	x	x	x	x
1	Środki obrotowe, w tym:	4 994 880	4 152 699	5 817 114	140%	116%
1.1	Środki pieniężne	4 199 014	3 221 548	5 002 431	155%	119%
1.2	Należności krótkoterminowe, w tym:	793 800	931 150	814 683	87%	103%
1.2.1	z tytułu udzielonych pożyczek	767 366	908 000	790 738	87%	103%
1.2.2	od jednostek sektora finansów publicznych	347 960	0	271 576	--	78%
1.3	Zapasy	1	1	0	0%	0%
2	Należności długoterminowe, w tym:	5 396 324	5 857 482	5 048 429	86%	94%
2.1	z tytułu udzielonych pożyczek	5 396 324	5 857 482	5 048 429	86%	94%
2.2	od jednostek sektora finansów publicznych	3 137 109	0	1 273 783	--	41%
3	Zobowiązania, w tym:	70 381	51 089	39 077	76%	56%
3.1	z tytułu zaciągniętych pożyczek i kredytów	0	0	0	--	--
3.2	wymagalne	0	0	0	--	--

Część B. Dane uzupełniające

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2015 r.	Plan na 2016 r.	Wykonanie w 2016 r.	Wskaźnik 5/4	Wskaźnik 5/3
		w tys. zł			%	
1	2	3	4	5	6	7
1	Wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie lub depozyt u Ministra Finansów	4 192 071	3 216 209	4 996 137	155%	119%
1.1	- depozyty overnight (O/N)	483 871	285 547	590 237	207%	122%
1.2	- depozyty terminowe	3 708 200	2 930 662	4 405 900	150%	119%

Przepływy środków pieniężnych w układzie zobowiązań wieloletnich w 2016 r. przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4 Środki pieniężne Narodowego Funduszu w 2016 r. – układ źródeł finansowania (dane w zaokrągleniu do tys. zł)

Poz.	Wyszczególnienie	Stan środków na początek 2016 r.	Zwiększenia [1]	Zmniejszenia	Stan środków na koniec 2016 r. (3+4-5)
1	2	3	4	5	6
1	Geologia - opłaty i kary wynikające z ustawy Prawo geologiczne i górnicze	63 568	335 185	133 388	265 365
2	Górnictwo - opłaty i kary wynikające z ustawy Prawo geologiczne i górnicze	406 547	135 185	252 372	289 360
3	Pozwolenia zintegrowane - opłaty rejestracyjne za wydanie pozwolenia zintegrowanego	18 104	1 779	539	19 344
4	Gospodarka wodna - opłaty, o których mowa w art. 142 ustawy Prawo wodne	21 992	10 757	7 302	25 447
5	OZE i efektywność energetyczna - opłaty zastępcze i kary wynikające z ustawy Prawo energetyczne i ustawy o efektywności energetycznej	2 304 549	1 203 637	349 675	3 158 511
6	Substancje kontrolowane - opłaty i kary za substancje zubożające warstwę ozonową	9 776	66	569	9 273
7	Biokomponenty i biopaliwa - kary wynikające z ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych	473	-15	0	458
8	Handel uprawnieniami do emisji - opłaty za przyznanie uprawnień do emisji	11 012	28 461	19 759	19 714
9	Kary wynikające z art. 315a ustawy Prawo ochrony środowiska	10	10	0	20
10	Gospodarowanie odpadami	830 912	126 431	465 083	492 260
11	**Razem zobowiązania wieloletnie**	**3 666 943**	**1 841 496**	**1 228 687**	**4 279 752**
12	**Powierzone środki europejskie, w tym LIFE**	**284**	**766**	**389**	**661**
13	**Środki pochodzące ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji gazów cieplarnianych i innych substancji**	**165 296**	**2 191**	**61 956**	**105 531**
14	**Wpływy z nawiązek wymierzanych na podstawie kodeksu karnego**	**172**	**195**	**0**	**367**
15	**Fundusz podstawowy**	**366 318**	**1 003 517**	**753 715**	**616 120**
16	**RAZEM (11+12+13+14+15)**	**4 199 014**	**2 848 165**	**2 044 748**	**5 002 431**

[1] wykazane łącznie z niezapadłymi odsetkami (poz.11-15)

Wpływy i wydatki środków finansowych w ujęciu pozycji szczegółowych w 2016 r. przedstawiono w tabeli 5.

Tabela 5 Wpływy i wydatki środków finansowych w 2016 r. w porównaniu do 2015 r. (dane w zaokrągleniu do tys. zł)

Poz.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2015 r.	Wykonanie w 2016 r.	Wskaźnik 4/3
1	2	3	4	5
1	**Stan środków pieniężnych i papierów wartościowych Skarbu Państwa na początek roku**	**4 404 923**	**4 199 014**	**95,3%**
1.1	Środki pieniężne	4 205 429	4 199 014	99,8%
1.2	Papiery wartościowe Skarbu Państwa	199 494	0	0,0%
2	**Wpływy**	**3 522 337**	**2 848 565**	**80,9%**
2.1	Wpływy dotacji z budżetu państwa	96 927	73 799	76,1%
2.2	Środki otrzymane z Unii Europejskiej	0	759	
2.3	Wpływy z tytułu opłat i kar za korzystanie ze środowiska	341 648	326 637	95,6%
2.4	Wpływy z tytułu opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych	266 117	270 371	101,6%
2.5	Wpływy z tytułu opłat produktowych	8 113	8 713	107,4%
2.6	Wpływy z opłat rejestracyjnych za wydanie pozwolenia zintegrowanego	2 827	1 769	62,6%
2.7	Wpływy z opłat o których mowa w art. 142 ustawy Prawo wodne	10 760	10 332	96,0%
2.8	Wpływy z opłat i kar z ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych oraz przypadające NFOŚiGW opłaty za NO_X i SO_2	94	28 019	29807,4%
2.9	Wpływy z opłat wynikających z ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji	426 446	-19 847	-4,7%
2.10	Wpływy z opłat za substancje zubożające warstwę ozonową	1	0	0,0%
2.11	Wpływy z kar wynikających z ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych	25	-15	-60,0%
2.12	Wpływy z opłat zastępczych i kar wynikających z ustawy Prawo energetyczne	269 662	402 176	149,1%
2.13	Wpływy z opłat zastępczych i kar wynikających z ustawy o efektywności energetycznej	606 760	538 500	88,8%
2.14	Wpływy z kar wynikających z ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów	394	1 098	278,6%
2.15	Wpływy z opłat i kar wynikających z ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym	295	209	70,7%
2.16	Wpływy pochodzące ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji gazów cieplarnianych i innych substancji	18 860	0	0,0%
2.17	Wpływy z tytułu kar wynikających z ustawy o odpadach	3 049	3 046	99,9%
2.18	Wpływy z nawiązek wymierzanych na podstawie kodeksu karnego	87	185	212,6%
2.19	Wpływy z kar wynikających z art. 315a ustawy Prawo ochrony środowiska	10	10	100,0%
2.20	Wpływy z tytułu odsetek od pożyczek i kredytów (bez marży banków)	141 079	156 782	111,1%
2.21	Wpływy z tytułu zwrotu rat pożyczek i kredytów	863 287	904 144	104,7%
2.22	Wpływy z tytułu przychodów z papierów wartościowych oraz oprocentowania lokat i rachunków bankowych	72 062	70 975	98,5%
2.23	Wpływy środków pochodzących z UE (rozliczanych bilansowo)	2 069	6	0,3%
2.24	Spadek salda pożyczek na zachowanie płynności finansowej (kapitał)	119 508	21 220	17,8%
2.25	Zwroty niewykorzystanych pożyczek	226 437	36 282	16,0%
2.26	Zwroty nierozliczonych zaliczek z tytułu dofinansowania państwowych jednostek budżetowych	21 493	11 000	51,2%
2.27	Pozostałe wpływy	24 327	2 395	9,8%
3	**Wydatki**	**3 728 246**	**2 045 148**	**54,9%**
3.1	Wydatki na finansowanie ochrony środowiska w formie pożyczek	2 064 704	654 788	31,7%
3.2	Wydatki na finansowanie ochrony środowiska w formie dotacji (bez umorzeń)	1 149 460	884 342	76,9%
3.3	Wydatki na finansowanie ochrony środowiska w formie kapitałowej		200 000	
3.4	Środki przekazane do budżetu państwa na dofinansowanie zadań państwowych jednostek budżetowych	411 853	185 228	45,0%
3.5	Wydatki na finansowanie zadań Krajowego operatora systemu zielonych finansowane bezpośrednio z Rachunku klimatycznego	376	299	79,6%
3.6	Wydatki z tytułu kosztów bieżących działalności	79 306	78 070	98,4%
3.7	Wydatki środków europejskich (rozliczanych bilansowo)	6 528	143	2,2%
3.8	Wydatki i zakupy inwestycyjne własne	3 590	3 088	86,0%
3.9	Wypłacone i nierozliczone zaliczki na dofinansowanie państwowych jednostek budżetowych	11 000	11 580	105,3%
3.10	Pozostałe wydatki	1 428	27 610	1933,0%
4	**Stan środków pieniężnych na koniec roku***	**4 199 014**	**5 002 431**	**119,1%**

* - stan środków pieniężnych według wyceny na dzień 31.12. 2016 r. (z niezapadłymi odsetkami)

III.1.2. Część A tabeli Planu finansowego Narodowego Funduszu

W części A tabeli Planu finansowego Narodowego Funduszu zaprezentowano stan na początek i koniec roku wybranych pozycji bilansowych, przychody, koszty oraz wynik finansowy, a także dotacje z budżetu państwa, środki na wydatki majątkowe i środki przyznane innym podmiotom.

III.1.2.1. Stan na początek i koniec roku

W pozycjach Stan na początek roku (poz. I części A tabeli 3) oraz Stan na koniec roku (poz. X części A tabeli 3) zaplanowano, zgodnie z formularzem PF-OSPR, stan środków obrotowych, środków pieniężnych, należności oraz zobowiązań.

Zakres pozycji Środki obrotowe (poz. I.1 i X.1 części A tabeli 3) odpowiada pozycji Aktywa obrotowe, wykazywanej w bilansie Narodowego Funduszu. W 2016 r. kwota środków obrotowych uległa zwiększeniu z kwoty **4.994.880** tys. zł do **5.817.114** tys. zł, tj. o **822.234** tys. zł. W wyniku realizacji wyższego, niż prognozowano, stanu środków pieniężnych na początek 2016 r., wzrostu przychodów z tytułu opłat i kar środowiskowych oraz niższego poziomu wydatków na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, stan środków pieniężnych na koniec 2016 r. był wyższy, w porównaniu do zaplanowanej wielkości, o **1.780.883** tys. zł i wyniósł **5.002.431** tys. zł. Stan należności krótkoterminowych na koniec 2016 r. był wyższy w stosunku do stanu na początek roku o **20.883** tys. zł i wyniósł **814.683** tys. zł. Zobowiązania (poz. I.3 i X.3 części A tabeli 3), uległy zmniejszeniu z kwoty **70.381** tys. zł do **39.077** tys. zł, tj. o **31.304** tys. zł. Największy udział w zobowiązaniach stanowiły inne rozliczenia międzyokresowe z tytułu zaległych należności z opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych wynoszące **11.245** tys. zł.

III.1.2.2. Przychody

Na pozycję Przychody ogółem (poz. II części A tabeli 3) składały się przychody z prowadzonej działalności, dotacje z budżetu państwa oraz pozostałe przychody. Przychody ogółem w Planie finansowym zaplanowano w kwocie **1.702.034** tys. zł. W 2016 r. zrealizowano przychody w wysokości **1.877.097** tys. zł, tj. o **175.063** tys. zł więcej niż zaplanowano. Poziom przychodów z 2016 r. był niższy od wielkości uzyskanej w 2015 r. o **412.358** tys. zł.

Przychody z prowadzonej działalności (poz. II.1 części A tabeli 3), przy bardzo ograniczonym wpływie Narodowego Funduszu na ich wykonanie, wyniosły **1.571.203** tys. zł, tj. 117% wielkości planowanej.

Na przychody z prowadzonej działalności składają się przychody z tytułu: opłat i kar za korzystanie ze środowiska, opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych, opłat wynikających z ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji, opłat zastępczych i kar wynikających z ustawy Prawo energetyczne, ustawy o odnawialnych źródłach energii i ustawy o efektywności energetycznej oraz pozostałych opłat i kar.

W 2016 r. przychody z tytułu opłat i kar za korzystanie ze środowiska, o których mowa w art. 284 i 298 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (t.j.: Dz. U. z 2016 r. poz. 672, z późn. zm.), wyniosły **326.637** tys. zł, wobec wielkości planowanej w kwocie **351.300** tys. zł. Niższe niż zaplanowano wykonanie wynika z uwzględnienia w planowanej kwocie opłat związanych z emisją do powietrza dwutlenku siarki i tlenków azotu. Wykonanie tych opłat w 2016 r. wyniosło **26.877** tys. zł, jednak w sprawozdaniu zostały one ujęte w pozycji przychodów z tytułu opłat i kar z ustawy o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji oraz z ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych – efekt zmiany ustawy Prawo ochrony środowiska.

Przychody z tytułu opłat eksploatacyjnych i koncesyjnych w 2016 r. wyniosły **270.371** tys. zł, wobec wielkości planowanej w kwocie **265.000** tys. zł. Przychody te są wynikiem wnoszenia opłat, ustalanych na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1131, z późn. zm.).

W zakresie przychodów wynikających z ustawy z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (t.j.: Dz. U. z 2016 r. poz. 803, z późn. zm.), Narodowy Fundusz wykazuje na koniec 2016 r. kwotę ujemną, w wysokości **-19.847** tys. zł. Ujemne wykonanie przychodów wynika z podjęcia przez Naczelny Sąd Administracyjny uchwały w sprawie stosowania przepisów tej ustawy w odniesieniu do opłat za 2006 r. za brak sieci zbierania pojazdów wycofanych z eksploatacji u dystrybutorów pojazdów. Skutkiem tego, Generalny Inspektor Ochrony Środowiska (GIOŚ) został zobowiązany do wydania nowych decyzji dotyczących wysokości zobowiązań z tytułu opłat za brak sieci za 2006 r., a Narodowy Fundusz, po stwierdzeniu przez GIOŚ nadpłat z tytułu tych opłat, po zastosowaniu procedury przekazania równowartości kwot nadpłat, przekazuje środki na dochody budżetu państwa (bez oprocentowania). W 2016 r. wpływy z opłat recyklingowych były dużo niższe, niż w poprzednich latach, gdyż dotyczyły wyłącznie pojazdów wprowadzonych na terytorium Polski do dnia 31 grudnia 2015 r. i rejestrowanych w 2016 r.

Przychody z tytułu opłat zastępczych i kar wynikających z ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t.j.: Dz. U. z 2017 r. poz. 220, z późn zm.) oraz ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2015 r. poz. 478, z późn. zm.) wyniosły **402.176** tys. zł wobec wielkości zaplanowanej na 2016 r. w wysokości **225.000** tys. zł. Do realizacji wyższego wykonania przychodów przyczyniło się występowanie łagodnych warunków atmosferycznych na przełomie 2015 i 2016 r., wpływających na ograniczenie podaży świadectw pochodzenia energii z kogeneracji. W następstwie realizacji niższej liczby świadectwa pochodzenia energii znaczna część podmiotów została zobowiązana ustawą Prawo energetyczne do uiszczenia opłaty zastępczej na rachunek Narodowego Funduszu.

Przychody z tytułu opłat zastępczych i kar wynikających z ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (t.j.: Dz. U. poz. 831) wyniosły **538.500** tys. zł przy wielkości zaplanowanej na 2016 r. w kwocie **450.000** tys. zł. Główną przyczyną wyższego wykonania przychodów była niższa, niż planowano, wartość świadectw efektywności energetycznej, o które ubiegały się podmioty (w przeliczeniu na tony oleju ekwiwalentnego - toe) w trzecim przetargu na "białe certyfikaty", organizowanym przez URE (ok. 150 tys. toe z dostępnych 2.179 tys. toe, co stanowi niecałe 7% wartości świadectw przewidzianych do wydania w przetargu). W związku z tym większa niż zaplanowano część podmiotów zobowiązana ustawą o efektywności energetycznej wykonała obowiązek wynikający z ustawy w drodze uiszczenia opłat zastępczych, stanowiących przychód Narodowego Funduszu.

Pozostałe przychody z tytułu opłat i kar zaplanowano na **26.300** tys. zł. Ich realizacja wyniosła łącznie **53.366** tys. zł. Do tej grupy przychodów zaliczono w 2016 r. przychody z tytułu:

- opłat i kar z ustawy o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji oraz z ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych: **28.019** tys. zł
- opłat, o których mowa w art. 142 ustawy Prawo wodne: **10.332** tys. zł
- opłat produktowych: **8.713** tys. zł
- kar z ustawy o odpadach: **3.046** tys. zł
- opłat rejestracyjnych za wydanie pozwolenia zintegrowanego: **1.769** tys. zł
- kar z ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów: **1.098** tys. zł
- opłat i kar z ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym: **209** tys. zł

- nawiązek wymierzanych na podstawie art. 47 Kodeksu karnego: **185** tys. zł
- kar wynikających z art. 315a ustawy Prawo ochrony środowiska: **10** tys. zł
- kar z ustawy o biokomponentach i biopaliwach: **-15** tys. zł

Wyższe niż planowano wykonanie pozostałych przychodów z tytułu opłat i kar wynika z uwzględnienia w pozycji opłat i kar z ustawy o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji oraz z ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych opłat związanych z emisją do powietrza dwutlenku siarki i tlenków azotu, które w Planie finansowym były ujęte w opłatach i karach za korzystanie ze środowiska. Wykonanie tych opłat w 2016 r. wyniosło **26.877** tys. zł.

Ujemna wielkość przychodów z tytułu kar wynikających z ustawy o biokomponentach i biopaliwach wynika z nowelizacji przepisów ustawy, zgodnie z którą Narodowy Fundusz utracił od 9 maja 2014 r. przychody z tego tytułu. W zależności od tego, czy decyzja wymierzająca karę uprawomocniła się przed, czy po 9 maja 2014 r., Narodowy Fundusz odpowiednio otrzymuje zaległe kary lub dokonuje zwrotu wpłaconych kar.

W zestawieniu pozostałych przychodów z tytułu opłat i kar nie zaprezentowano przychodów ze sprzedaży przyznanej emisji gazów cieplarnianych i innych substancji oraz przychodów z opłat i kar wynikających z ustawy o substancjach zubożających warstwę ozonową, ponieważ łącznie wyniosły one mniej niż **0,5** tys. zł.

W Planie finansowym Narodowego Funduszu zaplanowano dotacje z budżetu państwa (poz. II.2 części A tabeli 3) w wysokości **112.800** tys. zł. Wykonanie przychodów z dotacji z budżetu państwa wyniosło **71.353** tys. zł. Uzasadnienie odchylenia przedstawione zostało w rozdziale III.1.2.5.

Na pozostałe przychody (poz. II.5 części A tabeli 3) składały się przychody finansowe oraz pozostałe przychody operacyjne. W 2016 r. przychody wykazywane w tej pozycji wyniosły **234.292** tys. zł, przy wielkości planowanej na **241.634** tys. zł. Na wykonanie tej pozycji planistycznej składały się:

- przychody z tytułu odsetek od pożyczek i kredytów: **155.555** tys. zł
- przychody z oprocentowania lokat i rachunków bankowych wraz z niezapadłymi odsetkami: **68.473** tys. zł
- zysk ze zbycia inwestycji: **2.337** tys. zł
- pozostałe przychody finansowe: **3.300** tys. zł
- pozostałe przychody operacyjne: **4.627** tys. zł

W ramach zysków ze zbycia inwestycji wykazano skutek rozliczenia transakcji sprzedaży części udziałów i akcji posiadanych przez Narodowy Fundusz, nabytych w latach poprzednich w formie zaangażowania kapitałowego w przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska.

Strukturę przychodów przedstawiono na rysunku 2.

Rysunek 2 Struktura przychodów Narodowego Funduszu w 2016 r.

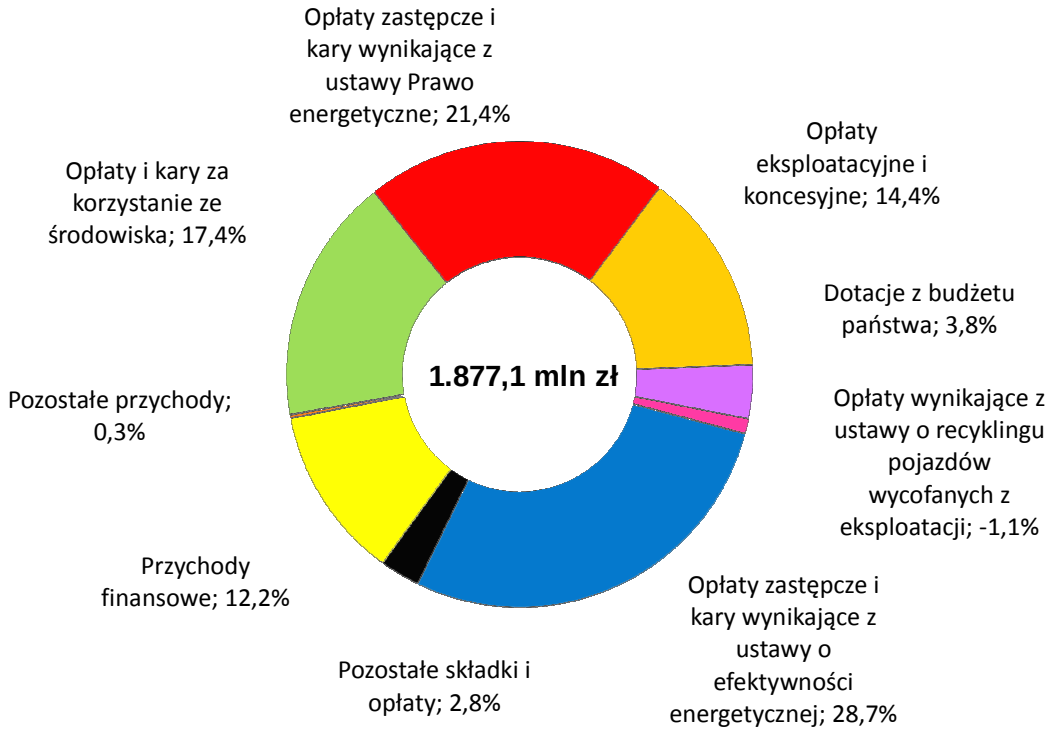

III.1.2.3. Koszty

Kategoria Koszty ogółem (poz. III części A tabeli 3) obejmuje:

- koszty funkcjonowania (amortyzacja, materiały i energia, usługi obce, wynagrodzenia z wyodrębnieniem wynagrodzeń osobowych, bezosobowych i pozostałych, składki na: ubezpieczenie społeczne, Fundusz Pracy, Fundusz Emerytur Pomostowych, płatności odsetkowe wynikające z zaciągniętych zobowiązań oraz pozostałe koszty funkcjonowania);
- koszty realizacji zadań z wyodrębnieniem środków przekazanych innym podmiotom;
- pozostałe koszty, w których zaplanowano pozostałe koszty operacyjne oraz koszty finansowe.

W 2016 r. koszty funkcjonowania zrealizowano w kwocie **83.386** tys. zł (poz. III.1 części A tabeli 3), tj. 90% wielkości ujętej w Planie finansowym. W pozycji kosztów funkcjonowania wykazywane są koszty utrzymania organów i Biura Narodowego Funduszu, wśród których dominują wynagrodzenia w wysokości **58.330** tys. zł (poz. III.1.4 części A tabeli 3) oraz koszty składek na ubezpieczenia społeczne i fundusz pracy w łącznej kwocie **9.754** tys. zł. W związku ze zmniejszeniem funduszu wynagrodzeń, w porównaniu dla lat ubiegłych, i jednocześnie zwiększeniem obsługi PO IiŚ 2014-2020, zaplanowana kwota na wynagrodzenia osobowe została prawie w całości wykorzystana.

Na etapie tworzenia Planu finansowego przewidywano m.in. konieczność poniesienia kosztów najmu powierzchni biurowej na cele archiwalne oraz kosztów wsparcia informatycznego. W planowanych kosztach utrzymania organów i Biura znaczący udział stanowiły usługi obce w kwocie **9.838** tys. zł. W związku m.in. z wystąpieniem braku konieczności najmu powierzchni oraz niższego poziomu kosztów obsługi eksploatowanych systemów informatycznych, koszty usług obcych Narodowego Funduszu wyniosły **4.837** tys. zł.

W tabeli Planu finansowego Narodowego Funduszu prezentowana jest pozycja Koszty realizacji zadań (poz. III.2 części A tabeli 3) i pozycja szczegółowa Środki przekazane innym podmiotom (poz. III.2.1

części A tabeli 3), w których zaplanowano koszty dotacyjnego finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej ze środków Narodowego Funduszu.

Koszty realizacji zadań wyniosły **1.089.851** tys. zł, tj. 75% zaplanowanej wielkości. W ramach pozycji „Środki przekazane innym podmiotom", w której wykazywany jest poziom udzielonego bezzwrotnego dofinansowania zadań w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w 2016 r. zrealizowano kwotę **1.089.552** tys. zł, tj. 75% wielkości planowanej.

Niższe od zaplanowanych koszty finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej wynikają głównie z akceptacji przez Narodowy Fundusz wystąpień beneficjentów o zmiany warunków wypłat skutkujących, przede wszystkim, obniżeniem wartości kontraktów zawartych przez beneficjentów z wykonawcami w wyniku rozstrzygnięć postępowań przetargowych, obniżeniami kosztów kwalifikowanych realizowanych przedsięwzięć na etapie weryfikacji i rozliczania środków przekazywanych w formie zaliczek oraz przesunięciami wypłat na kolejne lata, w związku z opóźnieniami w realizacji przedsięwzięć.

W związku z realizacją niskiego poziomu stanu środków pieniężnych funduszu podstawowego na koniec 2015 r. (tabela 4 poz. 15), w 2016 roku częściowej zmianie uległa oferta programowa Narodowego Funduszu. Zmiany polegały m.in. na ograniczeniu planowanych wypłat dotacji finansowanych ze środków funduszu podstawowego i w związku z tym przyczyniły się do niższej realizacji zaplanowanych kosztów realizacji zadań. W założeniach zmienionej oferty programowej Narodowego Funduszu preferowane są zwrotne formy finansowania i współfinansowania przedsięwzięć.

Narodowy Fundusz, pełniąc rolę Krajowego Operatora Systemu Zielonych Inwestycji, poniósł także koszty związane z obsługą Systemu w wysokości **299** tys. zł. Koszty te zostały sfinansowane bezpośrednio ze środków Rachunku klimatycznego i nie zostały wykazane w pozycji Środki przekazane innym podmiotom.

W ramach pozycji Pozostałe koszty (poz. III.3 części A tabeli 3), w której zaplanowano kwotę **114.738** tys. zł, ujmowane są głównie „Odpisy aktualizujące wartość inwestycji, pożyczek i kredytów", zaplanowane w kwocie **114.003** tys. zł oraz „Ujemne saldo różnic kursowych" przyjęte na poziomie **500** tys. zł. W 2016 r. ocena stanu aktywów w zakresie należności z udzielonych pożyczek i posiadanych papierów wartościowych wskazała na potrzebę tworzenia odpisów aktualizujących w łącznej kwocie **50.000** tys. zł w związku ze stwierdzeniem trwałej utraty wartości części posiadanych akcji. Wykonanie w pozycji Pozostałe koszty wyniosło więc jedynie **50.725** tys. zł.

III.1.2.4. Wynik finansowy

Wynik finansowy brutto (poz. IV części A tabeli 3) stanowi różnicę pomiędzy zrealizowanymi przychodami i sumą kosztów ogółem. Narodowy Fundusz, którego celem jest finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, korzysta ze zwolnienia podmiotowego w podatku dochodowym od osób prawnych. W związku z tym wynik finansowy netto (poz. VI części A tabeli 3) odpowiada, co do wartości, wielkości wyniku finansowego brutto.

Narodowy Fundusz osiągnął w 2016 r. dodatni wynik finansowy w wysokości **653.135** tys. zł (poz. IV części A tabeli 3). Należy podkreślić, że z uwagi na statutowe zadania Narodowego Funduszu, wynik finansowy nie pełni podstawowego miernika efektywności działania.

III.1.2.5. Dotacje z budżetu

W Planie finansowym Narodowego Funduszu zaplanowano dotacje z budżetu państwa (poz. II.2 części A tabeli 3) w wysokości **112.800** tys. zł. Niższe wykonanie przychodów z dotacji z budżetu państwa, w kwocie **71.353** tys. zł, było wynikiem, przede wszystkim, otrzymania niższych kwot na wypłaty korekt systemowych, nałożonych przez Komisję Europejską w ramach projektów ISPA/Funduszu Spójności 2000-2006 oraz PO IiŚ, dla beneficjentów projektów w łącznej kwocie **34.683** tys. zł. W związku z nieotrzymaniem przez beneficjentów płatności końcowych, Narodowy Fundusz nie mógł wnioskować o pozyskanie środków z rezerwy celowej.

W 2016 r. do Narodowego Funduszu, jako Instytucji Wdrażającej PO IiŚ oraz MF EOG i NMF, wpłynęły dotacje z budżetu państwa w kwocie **31.405** tys. zł z tytułu refundacji wydatków w ramach pomocy technicznej, wobec wielkości zaplanowanej na **24.450** tys. zł. Wyższa kwota refundacji ze środków pomocy technicznej wynika, przede wszystkim, ze zwiększenia przez Instytucję Zarządzającą PO IiŚ limitu etatów kwalifikowanych w ramach PO IiŚ 2014-2020 sektor środowisko ze 100 do 131, co umożliwiło uzyskanie większej refundacji kosztów kwalifikowanych wynagrodzeń wraz z pochodnymi.

W Planie finansowym Narodowego Funduszu zaplanowano także przychody z dotacji z budżetu państwa na pokrycie kosztów w ramach projektu „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE" w kwocie **16.603** tys. zł. W 2016 r. zrealizowano z tego tytułu przychody w kwocie **4.934** tys. zł, przekazane do Partnerów realizujących projekt. Przyczyną niższego wykonania w ww. pozycji było podpisanie umów z Partnerami w II kwartale 2016 r. oraz pojawiające się przesunięcia terminów w zakresie zamówień publicznych.

III.1.2.6. Środki na wydatki majątkowe

W 2016 r. przewidywano udzielenie wsparcia kapitałowego w kwocie **200.000** tys. zł i plan został w pełni zrealizowany w związku z podwyższeniem kapitału BOŚ S.A. (poz. VIII części A tabeli 3).

III.1.2.7. Środki przyznane innym podmiotom

W pozycji Środki przyznane innym podmiotom (poz. IX części A tabeli 3) zaplanowano koszty finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej ze środków Narodowego Funduszu. Zarówno planowane, jak i zrealizowane wielkości, odpowiadają, co do wartości, pozycji Środki przekazane innym podmiotom (poz. III.2.1 części A tabeli 3).

III.1.2.8. Część C tabeli Planu finansowego Narodowego Funduszu

Narodowy Fundusz, jako jednostka sektora finansów publicznych, utrzymuje środki pieniężne na rachunkach Banku Gospodarstwa Krajowego. W części B tabeli Planu finansowego przedstawiono wolne środki finansowe przekazane w zarządzanie lub depozyt u Ministra Finansów (poz. 1 części B tabeli 3).

W Planie finansowym na 2016 r. przewidywano stan środków na poziomie **3.216.209** tys. zł. W rzeczywistości wolne środki finansowe wykazywane w tej pozycji wyniosły **4.996.137** tys. zł.

III.2. Wykonanie Planu finansowego Narodowego Funduszu w układzie zadaniowym w 2016 r.

W 2016 r. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej realizował następujące zadania i podzadania w ramach jednej funkcji państwa (podane poniżej kwoty dotyczą wypłaconego dofinansowania bezzwrotnego).

W funkcji 12 Środowisko – 5 zadań na kwotę **1.223.961** tys. zł., z tego:

- Zadanie 12.1.W. System ochrony środowiska i informacji o środowisku (5 podzadań 12.1.1, 12.1.2.W, 12.1.3.W, 12.1.4.W, 12.1.6.W) na kwotę **504.269** tys. zł (81% planu) z wykorzystaniem miernika **Masa odpadów poddanych odzyskowi lub unieszkodliwieniu [Mg/rok].** Realizacja zadania polegała na wspieraniu Ministra Środowiska w zakresie realizacji polityki ekologicznej państwa (wykonywanie ekspertyz, opracowań, realizacji zobowiązań międzynarodowych), prowadzeniu edukacji ekologicznej i monitoringu środowiska, przeciwdziałaniu zagrożeniom środowiska i likwidacji ich skutków, gospodarowaniu odpadami w sposób racjonalny. Miernik, z zakładanej w planie wartości 403 tys. Mg/rok, został zrealizowany w 175% (704 tys. Mg/rok). Głównymi czynnikami, które wpłynęły na przekroczenie wartości miernika w stosunku do wielkości planowanej były:
  - zwiększenie liczby pojazdów przyjętych do stacji demontażu, w stosunku do lat poprzednich, a przez to ogólnej masy odpadów, wzrost o 96 tys. Mg/rok. Spowodowane było to ostatnim rokiem udzielania dopłat dla przedsiębiorców prowadzących taką działalność, a przez to zgłoszeniem się nowych podmiotów, dotychczas nie ubiegających się o dofinansowanie;
  - zwiększenie pozyskanej masy odpadów niebezpiecznych poddanych odzyskowi lub unieszkodliwieniu o 49 tys. Mg/rok;
  - uzyskanie z dwóch umów efektów ekologicznych, których na etapie planowania nie uwzględniano z uwagi na zgłaszane przez beneficjentów duże prawdopodobieństwo ich niewykonania, zaewidencjonowanie w 2016 r. efektu ekologicznego dla umowy, której termin zakończenia przypadał na 2015 r. oraz uzyskanie większego efektu niż planowano dla jednej z umów – wszystkie te czynniki spowodowały przekroczenie o 156 tys. Mg/rok wartości zakładanej w planie.

- Zadanie 12.2.W. Kształtowanie bioróżnorodności (3 podzadania – 12.2.1.W, 12.2.2.W, 12.2.3) na kwotę **122.658** tys. zł (56% planu), z wykorzystaniem miernika **Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony [ha]**. Realizacja zadania polegała na wspieraniu realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazowej, odtworzeniu i wzbogaceniu zasobów przyrody oraz ograniczeniu degradacji środowiska naturalnego, jak i powstrzymaniu utraty różnorodności biologicznej. Miernik, z zakładanej w planie wartości 42 tys. ha, został zrealizowany w 104% (44 tys. ha).

- Zadanie 12.3.W. Ochrona powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu (1 podzadanie 12.3.1.W) na kwotę **297.758** tys. zł (97% planu), z wykorzystaniem miernika **Ilość ograniczonej lub uniknięte emisji dwutlenku węgla [Mg/rok]**. Realizacja zadania polegała na obniżeniu poziomu zanieczyszczenia powietrza oraz ograniczeniu emisji substancji powodujących efekt cieplarniany. Miernik z zakładanej w planie wartości 303 tys. Mg/rok został zrealizowany w 53% (160 tys. Mg/rok). Głównymi czynnikami, które wpłynęły na nieuzyskanie wartości miernika w stosunku do wielkości planowanej były:
  - przesunięcie terminu zakończenia przedsięwzięć lub potwierdzenia uzyskania efektu ekologicznego przez przedsięwzięcia na 2017 r. w wysokości 102 tys. Mg/rok;
  - nieosiągnięcie zakładanych efektów przez biogazownie, które są we wstępnej fazie eksploatacji i nie uzyskały jeszcze zakładanych parametrów w wysokości 39 tys. Mg/rok;

- wypowiedzenie umów z bankami na dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych (2 tys. Mg/rok).

- Zadanie 12.4.W. Gospodarka zasobami i strukturami geologicznymi (1 podzadanie 12.4.1.W) na kwotę **96.826** tys. zł (76% planu) z wykorzystaniem miernika **Liczba wykonanych opracowań geologicznych [szt.].** Realizacja zadania polegała na wsparciu adaptacji przedsięwzięć służących rozpoznaniu budowy geologicznej kraju oraz gospodarce zasobami złóż kopalin i wód podziemnych. Wykonanie miernika zostało zrealizowane w 110% (plan 8,8 tys. sztuk, wykonanie 9,7 tys. sztuk). Większe wykonanie miernika w stosunku do planu wynika z potwierdzenia efektu ekologicznego dla jednej z umów, która miała być zakończona w 2017 r.

- Zadanie 12.5.W. Ochrona wód i gospodarowanie zasobami wodnymi (4 podzadania – 12.5.1.W, 12.5.2.W, 12.5.3, 12.5.4) na kwotę **202.450** tys. zł (52% planu), z wykorzystaniem miernika **Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków [RLM].** Realizacja zadania polegała na stworzeniu warunków niezbędnych do realizacji polityki ekologicznej państwa, podniesieniu świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz rozwinięciu infrastruktury przyczyniającej się do poprawy stanu środowiska. Miernik z zakładanej w planie wartości 897 tys. RLM został zrealizowany w 62% (559 tys. RLM). Niepełne wykonanie wartości miernika wynika z odmiennego niż przyjęto na etapie planowania efektu zrealizowanych umów. W związku z tym, wykonanie miernika w zakresie Przepustowości urządzeń/obiektów poddanych modernizacji [RLM] zostało przekroczone o 376 tys. RLM (wykazano to w podzadaniu 12.5.4), a miernik związany z przyrostem osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków został niewykonany o 338 tys. RLM w zadaniu 12.5.W.

Tabela 6 Wykonanie planu kosztów w układzie zadaniowym w 2016 r.

Funkcja / zadanie / podzadanie (nr i nazwa)	Koszty				Cel	Miernik			
	Plan wg ustawy budżetowej na 2016 r. (tys. zł)	Wykonanie (tys. zł)	Zobowiązania (tys. zł)	3/2 (%)		Nazwa	Plan wg ustawy budżetowej na 2016 r.	Wykonanie	9/8 (%)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
12. Środowisko	1 657 648	1 223 961	39 077	74					
12.1.W System ochrony środowiska i informacji o środowisku	620 183	504 269	39 077	81	Zapewnienie racjonalnej gospodarki odpadami	Masa odpadów poddanych odzyskowi lub unieszkodliwieniu [Mg/rok]	402 947	704 228	175
12.1.1. Tworzenie i koordynacja regulacji w zakresie ochrony środowiska oraz informacja o środowisku	231 220	145 017	39 077	63	Tworzenie podstaw dla zrównoważonego rozwoju oraz udostępnianie informacji o środowisku	Liczba wykonanych opracowań/ekspertyz [szt.]	40	64	160
12.1.2.W Promocja zachowań proekologicznych i edukacja środowiskowa	60 389	29 381		49	Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa	Zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych [mln osób]	83	269	324
12.1.3.W Monitoring środowiska i kontrole w zakresie ochrony środowiska	103 761	92 063		89	Zapewnienie pełnej informacji o bieżącym stanie środowiska i kierunkach jego zmian	Nowe lub zmodernizowane stanowiska pomiarowe i inne narzędzia w zakresie monitoringu [szt.]	36	15	42
12.1.4.W Ochrona przed skutkami zagrożeń	54 157	20 977		39	Zwiększenie poziomu ochrony przed skutkami zagrożeń	Liczba ludności objętej środkami ochrony przed zagrożeniami [osoby]	2 150	86 654	4 030
12.1.6.W Gospodarka odpadami	170 656	216 831		127	Zwiększenie masy odpadów poddanych odzyskowi lub unieszkodliwieniu	Masa odpadów niebezpiecznych poddanych odzyskowi lub unieszkodliwieniu [Mg/rok]	947	49 547	5 232
12.2.W Kształtowanie bioróżnorodności	217 206	122 658		56	Ochrona i kształtowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych	Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony [ha]	41 869	43 652	104
12.2.1.W Ochrona przyrody i krajobrazu	82 853	61 249		74	Utrzymanie, odtworzenie lub wzbogacenie różnorodności biologicznej	Liczba zagrożonych wyginięciem gatunków umieszczonych w „Czerwonej Księdze Gatunków Zagrożonych", dla których wykonano działania ochronne bądź opracowano programy ochrony [szt.]	20	58	290
12.2.2.W Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	0	1 408		-	Wsparcie rozwoju zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej oraz ochronie ekosystemów leśnych	Liczba realizowanych przedsięwzięć [szt.]	-	1	-
12.2.3. Ochrona gleb i rekultywacja terenów zdegradowanych	134 353	60 001		45	Zapewnienie zachowania funkcji gleb i rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych	Powierzchnia gruntów poddanych rekultywacji/remediacji i zabiegom ochronnym [ha]	761	338	44
12.3.W Ochrona powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu	305 813	297 758		97	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza	Ilość ograniczonej lub uniknięte emisji dwutlenku węgla [Mg/rok]	302 635	160 356	53
12.3.1.W Ochrona powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu	305 813	297 758		97	Obniżenie poziomu zanieczyszczenia powietrza	Ilość zaoszczędzonej energii [MWh/rok]	185 314	296 280	160

cd tabeli 6

Funkcja / zadanie / podzadanie (nr i nazwa)	Koszty				Cel	Miernik			
	Plan wg ustawy budżetowej na 2016 r. (tys. zł)	Wykonanie (tys. zł)	Zobowiązania (tys. zł)	3/2 (%)		Nazwa	Plan wg ustawy budżetowej na 2016 r.	Wykonanie	9/8 (%)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
12.4.W Gospodarka zasobami i strukturami geologicznymi	127 242	96 826		76	Rozpoznawanie budowy geologicznej kraju pod kątem możliwości zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wody podziemne wraz z ich ochroną	Liczba wykonanych opracowań geologicznych [szt.]	8 841	9 738	110
12.4.1.W Gospodarcze wykorzystanie zasobów i struktur geologicznych oraz badania geologiczne	127 242	96 826		76	Zapewnienie racjonalnego gospodarowania zasobami i strukturami geologicznymi	Liczba wykonywanych opracowań geologicznych [szt.]	64	75	117
12.5.W Ochrona wód i gospodarowanie zasobami wodnymi	387 205	202 450		52	Przyczynienie się do wyposażenia aglomeracji w infrastrukturę wodno-ściekową	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków [RLM]	897 506	559 252	62
12.5.1.W Kształtowanie, ochrona i wykorzystanie zasobów wodnych	0	28 634		-	Zaspokojenie potrzeb wodnych ludności i zapewnienie właściwych warunków korzystania z wód	Liczba beneficjentów objętych wsparciem w danym roku [szt.]	-	6	-
12.5.2.W Utrzymanie wód i urządzeń wodnych wraz z infrastrukturą związaną z gospodarowaniem zasobami wodnymi	0	22 680		-	Zapewnienie właściwych warunków korzystania z wód i urządzeń wodnych	Liczba beneficjentów objętych wsparciem w danym roku [szt.]	-	2	-
12.5.3. Ochrona przeciwpowodziowa	259 553	70 684		27	Poprawa bezpieczeństwa powodziowego kraju	Liczba osób objętych ochroną przeciwpowodziową [tys. osób]	59	41	69
12.5.4. Wsparcie przedsięwzięć infrastrukturalnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej	127 652	80 452		63	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury w zakresie gospodarki wodno-ściekowej	Przepustowość urządzeń/obiektów poddanych modernizacji [RLM]	2 758 412	3 134 880	114

IV. Finansowanie przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków europejskich

IV.1. Wstęp

W rozdziale tym omówiono przepływy środków finansowych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną pochodzących z funduszy europejskich, które stanowiły podstawowy obszar działalności Narodowego Funduszu w 2016 r.

W strukturze łącznej kwoty wydatkowanych środków, będących w dyspozycji lub obsługiwanych przez Narodowy Fundusz, pozycja ta ma znaczący udział. Jak wskazano w rozdziale II 45% ogółu środków, przeznaczonych na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, to przekazywane beneficjentom środki pochodzenia europejskiego (transfery środków europejskich) oraz różne formy współfinansowania tych przedsięwzięć ze środków Narodowego Funduszu.

W kolejnych rozdziałach przedstawione zostały:

- finansowanie przedsięwzięć ze środków ISPA/Funduszu 2000-2006;
- finansowanie przedsięwzięć ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013;
- finansowanie przedsięwzięć ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020;
- finansowanie przedsięwzięć ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego;
- finansowanie przedsięwzięć z innych środków europejskich, będących w dyspozycji Narodowego Funduszu, przez niego obsługiwanych lub prowadzącego ich współfinansowanie.

W tabeli 7 przedstawiono wypłaty dla beneficjentów środków europejskich obsługiwanych przez Narodowy Fundusz i będących w jego dyspozycji.

Tabela 7 Środki europejskie – dotacyjne finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w 2016 r. (tys. zł)

Poz.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2015 r.	Plan 2016 r.	Wykonanie 2016 r.	Wskaźnik 5/4 (%)	Wskaźnik 5/3 (%)
1	2	3	4	5	6	7
1	**Dotacje z budżetu państwa**	**2 667 226**	**1 121 652**	**994 896**	**88,7%**	**37,3%**
1.1	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013	2 509 555	746 443	770 982	103,3%	30,7%
	z tego:					
1.1.1	I oś priorytetowa - Gospodarka wodno-ściekowa	1 034 711	315 125	356 810	113,2%	34,5%
1.1.2	II oś priorytetowa - Gospodarka odpadami	937 036	202 946	208 144	102,6%	22,2%
1.1.3	III oś priorytetowa	165 170	53 737	57 315	106,7%	34,7%
	z tego:					
1.1.3.1	Gospodarka wodna	137 385		55 020	---	40,0%
1.1.3.2	Zapobieganie klęskom żywiołowym i poważnym awariom oraz usuwanie ich skutków	27 785		2 295	---	8,3%
1.1.4	IV oś priorytetowa	165 688	40 635	40 371	99,3%	24,4%
	z tego:					
1.1.4.1	Ochrona klimatu i atmosfery	157 703		12 178	---	7,7%
1.1.4.2	Gospodarka odpadami	7 985		28 193	---	353,1%
1.1.5	IX oś priorytetowa - Ochrona klimatu i atmosfery	206 950	134 000	108 342	80,9%	52,4%
1.2	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020		242 445	55 000	22,7%	---
	z tego:					
1.2.1	I oś priorytetowa - Zmniejszenie emisyjności gospodarki		14 850			---
	z tego:					
1.2.1.1	Poddziałanie 1.3.3		14 850			---
1.2.2	II oś priorytetowa - Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu		227 595	55 000	24,2%	---
	z tego:					
1.2.2.1	Działanie 2.2		5 000			---
1.2.2.2	Działanie 2.3		200 000	55 000	27,5%	---
1.2.2.3	Działanie 2.4		18 395			---
1.2.2.4	Działanie 2.5		4 200			---
1.3	Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego	157 671	132 764	168 914	127,2%	107,1%
	z tego:					
1.3.1	Ochrona przyrody i krajobrazu	8 039		6 718	---	83,6%
1.3.2	Ochrona klimatu i atmosfery	133 588		141 337	---	105,8%
1.3.3	Monitoring środowiska	873		1 289	---	147,7%
1.3.4	Edukacja ekologiczna	15 171		19 570	---	129,0%
2	**Środki europejskie - ewidencja pozabilansowa**	**324 396**	**24 134**	**7 015**	**29,1%**	**2,2%**
2.1	ISPA/Fundusz Spójności	324 396	24 134	7 015	29,1%	2,2%
	z tego:					
2.1.1	Gospodarka wodno-ściekowa	316 062		7 015	---	2,2%
2.1.2	Gospodarka odpadami	8 334			---	
3	**Pozostałe środki europejskie - ewidencja bilansowa**	**233**	**214**	**114**	**53,3%**	**48,9%**
3.1	EFP PHARE	233	89	114	128,1%	48,9%
3.2	EFP SIDA		125			---
4	**Razem środki europejskie będące w dyspozycji i obsługiwane przez Narodowy Fundusz (1+2+3)**	**2 991 855**	**1 146 000**	**1 002 025**	**87,4%**	**33,5%**

* - plan dotyczy kwot zleceń płatności NFOŚiGW do BGK, wykonanie uwzględnia zwroty niewykorzystanych przez beneficjentów kwot z PO IiŚ do BGK

IV.2. ISPA (2000-2003)/Fundusz Spójności (2004-2006)

Projekty ISPA/Fundusz Spójności to 90 projektów, z tego 88 inwestycyjnych i 2 dotyczące pomocy technicznej.

Projekty inwestycyjne dotyczą:

- gospodarki wodno-ściekowej – 79 szt.;
- gospodarki odpadami – 8 szt.;
- ochrony atmosfery – 1 szt.

Suma wydatków kwalifikowanych dla 90. projektów to **4.287.215** tys. euro, a łączna kwota przyznanego dofinasowania ze środków Unii Europejskiej to **2.850.517** tys. euro.

Na koniec 2016 r. stan realizacji projektów ISPA/Funduszu Spójności przedstawia się następująco:

- liczba projektów zakończonych – **90**;
- liczba projektów całkowicie rozliczonych z Komisją Europejską – **85**, w tym w 2016 r. – **1**;
- kwota wykorzystanych środków Unii Europejskiej – **2.690.970** tys. euro;
- kwota utraconych środków Funduszu Spójności – **159.547** tys. euro;
- kwota wypłat tzw. „korekt systemowych" z budżetu państwa na konta beneficjentów: łącznie – **195.142** tys. zł, w tym w 2016 r. – **14.177** tys. zł;
- współfinansowania projektów ISPA/Funduszu Spójności ze środków Narodowego Funduszu: łącznie –**3.667.854.**tys. zł, w tym w 2016 r. **– 6.826** tys. zł, z tego:
  - pożyczki inwestycyjne: łącznie – **3.564.584** tys. zł, w 2016 r. nie było wypłat;
  - dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych: łącznie – **90.967** tys. zł, w tym w 2016 r. – **6.826** tys. zł;
  - dotacje (współfinansowanie pomocy technicznej): łącznie – **12.303** tys. zł, z tego dla Memorandum 003 łącznie – **710** tys. zł, w 2016 r. nie było wypłat; dla Memorandum 013 łącznie – **11.593** tys. zł, w 2016 r. nie było wypłat.
- limit pożyczek na zachowanie płynności finansowej projektów w euro: łącznie – **317.749** tys. euro, w 2016 r. nie było wypłat;
- limit pożyczek na zachowanie płynności finansowej projektów w złotych: łącznie – **67.724** tys. zł, w 2016 r. nie było wypłat.

Niewykorzystanie całości przyznanych środków z Funduszu Spójności nastąpiło w wyniku m.in.:

- zawarcia (w **23** projektach) kontraktów na kwoty niższe od przyznanych limitów wydatków kwalifikowanych, określonych w decyzjach Komisji Europejskiej;
- nałożenia przez Komisję Europejską korekt indywidualnych na przedsięwzięcia, głównie z powodu uznania niektórych poniesionych wydatków (w tym VAT) za niekwalifikowane;
- nałożenia przez Komisję Europejską korekty systemowej w związku ze stosowaniem przez beneficjentów procedur przetargowych niezgodnych z prawem wspólnotowym; korekta systemowa polega na zmniejszeniu o 2% kwoty grantu dostępnej beneficjentowi po ostatecznym rozliczeniu projektu; korektą systemową objętych zostało 89 z 90. projektów; korektą systemową zostały objęte również te projekty, w których wymienione wyżej uchybienia nie mały miejsca;
- pomniejszenia grantów z powodu przeniesienia części działań przewidzianych do realizacji w ramach przedsięwzięć do kolejnej ich fazy, realizowanej w następnym okresie programowania, tj. Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 (dotyczy 3. dużych projektów Warszawa_2005, Parsęta_2005 i Gdańsk_2005).

W całym okresie wdrażania projektów współfinansowanych ze środków ISPA/Funduszu Spójności 2000-2006 beneficjenci otrzymali z tych programów łącznie **2.701.746** tys. euro (**11.968.466** tys. zł), w tym w 2016 r. wypłacono beneficjentom **1.585** tys. euro (**7.015** tys. zł). Plan na 2016 r. określony na kwotę **24.134** tys. zł został zrealizowany w 29% (poz. 2.1 tabeli 7). Niewykonanie planu jest efektem braku ostatecznych rozliczeń finansowych z Komisją Europejską dla ostatnich 5. projektów.

IV.3. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

IV.3.1. Wstęp

Narodowy Fundusz pełni rolę Instytucji Wdrażającej (IW) w ramach PO IiŚ 2007-2013 dla:

- I osi priorytetowej – Gospodarka wodno-ściekowa;
- II osi priorytetowej – Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi;

- III osi priorytetowej – Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska;
- IV osi priorytetowej – Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska;
- działań 9.1, 9.2 i 9.3 osi priorytetowej IX – Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna.

W przypadku I i II osi priorytetowej Narodowy Fundusz jest jedną z 17. instytucji wdrażających. Zadania IW zostały również powierzone wojewódzkim funduszom ochrony środowiska.

W tabeli 8 przedstawiono dane dotyczące zawartych umów w ramach PO IiŚ 2007-2013, wskazujące na stan wykorzystania dostępnych środków (alokacji) z tego instrumentu finansowego.

Tabela 8 Umowy zawarte w ramach PO IiŚ 2007-2013 dotyczące środków obsługiwanych przez Narodowy Fundusz (stan na 31.12.2016 r.) – kwoty w tys. zł

Poz.	Priorytet	Alokacja środków UE*	Liczba umów zawartych przez NFOŚiGW	Kwota dofinansowania UE umów**	Wykorzystanie alokacji środków UE na 31.12.2016 r. 5/3 (%)
1	2	3	4	5	6
1	I	12 273 780	91	7 555 942	61,6%
2	II	4 203 677	24	2 767 990	65,8%
3	III	2 589 612	25	2 603 807	100,5%
4	IV	991 578	231	992 287	100,1%
5	IX	1 483 626	771	1 483 564	100,0%
6	**Razem**	**21 542 273**	**1 142**	**15 403 590**	**71,5%**

* Dane z marca 2017 r. Zgodnie z algorytmem opracowanym przez Ministerstwo Finansów i Ministerstwo Rozwoju. W przypadku I i II osi priorytetowej podano wartość dla 17 Instytucji Wdrażających - Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W przypadku IX osi priorytetowej podano wartość dla działań 9.1 - 9.3.

** Na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność końcową.

Okres kwalifikowania wydatków w ramach PO IiŚ 2007-2013 trwał od 1.01.2007 r. do 31.12.2015 r. Tylko w tym czasie mogły być ponoszone wydatki podlegające refundacji ze środków Unii Europejskiej. W 2016 r. realizowane były zadania mające na celu dokończenie zakresu rzeczowego w ramach 34. projektów I – III osi PO IiŚ 207-2013, na co wydała zgodę Instytucja Pośrednicząca (Ministerstwo Środowiska). Narodowy Fundusz prowadził rozliczenia projektów PO IiŚ i przygotowywał dokumenty niezbędne do zamknięcia programu, nie zawierając już żadnych umów o dofinansowanie ze środków PO IiŚ 2007-2013.

IV.3.2. I oś priorytetowa – Gospodarka wodno-ściekowa

W ramach I osi priorytetowej realizowane jest jedno działanie 1.1 – Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM.

W zakresie tej osi priorytetowej wsparcie uzyskały głównie przedsięwzięcia zmierzające do zapewnienia skutecznych i efektywnych systemów zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM (budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych oraz budowa i modernizacja systemu kanalizacji sanitarnej). Dodatkowo istniała możliwość włączenia w zakres projektu zadań dotyczących zaopatrzenia w wodę oraz budowy kanalizacji deszczowej pod warunkiem, że przyczynią się one do realizacji dyrektywy 91/271/EWG. W ramach osi priorytetowej nie przewidziano wsparcia indywidualnych projektów dotyczących systemów zaopatrzenia w wodę lub budowy kanalizacji deszczowej. Realizacja zadań w ramach I osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 przyczyni się do eliminacji ze ścieków niektórych substancji niebezpiecznych, bezpośrednio zagrażających życiu i zdrowiu ludzi oraz umożliwi dotrzymanie

bezpiecznych wskaźników emisyjnych w odniesieniu do pozostałych substancji zagrażających ekosystemom wodnym. I oś priorytetowa PO IiŚ 2007-2013 jest jednym z narzędzi współfinansowania realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Projekty realizowane w ramach I osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 były wybierane w trybie indywidualnym (25 umów) i konkursowym (66 umów). W 2016 r. nie zawarto żadnej umowy o dofinansowanie.

W ramach I osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 w 2016 r. Bank Gospodarstwa Krajowego wypłacił beneficjentom ze środków UE kwotę **356.810** tys. zł przy kwocie planowanej na **315.125** tys. zł – realizacja planu w 113% (poz. 1.1.1 tabeli 7).

Przekroczenie planu dotyczącego wypłat wynika z dokonania wypłat planowanych na 2015 r. w 2016 r. (niewystarczająca kwota środków w 2015 r.), zmiany procentu dofinansowania UE części umów (ponowne przeliczenie luki finansowej) oraz wcześniejszego zakończenia realizacji projektów planowanych do zakończenia po 2016 r.

Do końca 2016 r. rozliczono 91 umów na kwotę dofinansowania ze środków UE **7.555 942** tys. zł, w tym w 2016 r. 72 o wartości **6.201.473** tys. zł.

W 2016 r. Narodowy Fundusz wypłacił ze środków własnych na współfinansowanie projektów realizowanych z udziałem środków I osi priorytetowej PO IiŚ łącznie **90.949** tys. zł, z tego:

- **64.211** tys. zł pożyczek (poz. 1.1 tabeli 20);
- **26.738** tys. zł dopłat do oprocentowania kredytów bankowych i ceny wykupu obligacji – plan **20.000** tys. zł – realizacja planu 134% (poz. 1.1.7.1 tabeli 25).

W 2016 r. wypłacono dotacje z tytułu refundacji korekt systemowych PO IiŚ 2007-2013 dla beneficjentów I osi priorytetowej w kwocie **16.531** tys. zł, co stanowi 93% kwoty planowanej na **17.787** tys. zł (poz. 1.1.3 tabeli 25).

Efekty ekologiczne uzyskane z realizacji umów zakończonych w 2016 r. przedstawiono w tabeli 9.

Tabela 9 Efekty ekologiczne z umów zakończonych w 2016 r. w zakresie I osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013

Poz.	Efekt ekologiczny/rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1	2	3	4	5
1	Liczba osób podłaczonych do wybudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej	tys. osób	-	45
2	Liczba osób podłaczonych do wybudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej	tys. osób	-	5

IV.3.3. II oś priorytetowa – Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi

Celem II osi priorytetowej jest zwiększenie korzyści gospodarczych poprzez zmniejszenie udziału odpadów komunalnych składowanych i rekultywację terenów zdegradowanych oraz ochronę brzegów morskich. W ramach tej osi priorytetowej realizowane są więc dwa działania:

- Działanie 2.1 – Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych;
- Działanie 2.2 – Przywracanie terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych i ochrona brzegów morskich.

W ramach II osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 wsparcie uzyskały m.in. projekty mające na celu budowę lub modernizację zakładów zagospodarowania odpadów, stworzenie kompleksowych systemów gospodarowania odpadami komunalnymi, budowę instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych, prace przygotowawcze dotyczące kompleksowych zakładów zagospodarowania odpadów komunalnych, rekultywację terenów powojskowych oraz zdegradowanych przez przemysł i górnictwo.

Projekty realizowane w ramach II osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 wybierane były w trybie indywidualnym (14 umów) i konkursowym (10 umów). W 2016 r. nie zawarto żadnej umowy o dofinansowanie.

W zakresie II osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 w 2016 r. Bank Gospodarstwa Krajowego wypłacił beneficjentom dofinansowanie ze środków UE w kwocie **208.144** tys. zł, przy wielkości zaplanowanej na **202.946** tys. zł – realizacja planu w 103% (poz. 1.1.2 tabeli 7).

Przekroczenie zaplanowanej kwoty wypłat było możliwe dzięki zwiększeniu procentu dofinansowania ze środków UE dla części projektów.

Do końca 2016 r. rozliczono (zatwierdzono wniosek o płatność końcową) 24 umowy na kwotę dofinansowania UE **2.767.990** tys. zł, w tym 21 w 2016 r. o wartości **2.519.751** tys. zł.

W 2016 r. Narodowy Fundusz wypłacił ze środków własnych na współfinansowanie projektów realizowanych z udziałem środków II osi priorytetowej PO IiŚ **142.641** tys. zł pożyczek (poz. 3.1 tabeli 20).

W 2016 r. dla beneficjentów II osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 nie wypłacono dotacji z tytułu refundacji korekt systemowych.

Efekty ekologiczne osiągnięte w ramach umów zakończonych, zostaną zatwierdzone przez Narodowy Fundusz w latach następnych.

IV.3.4. III oś priorytetowa – Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska

W ramach III osi priorytetowej realizowane są trzy działania:

- Działanie 3.1 – Retencjonowanie wody i zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego;
- Działanie 3.2 – Zapobieganie oraz ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom;
- Działanie 3.3 – Monitoring środowiska.

Głównymi celami zadań podejmowanych w ramach III osi priorytetowej są:

- zwiększenie ilości zasobów dyspozycyjnych niezbędnych dla ludności i gospodarki kraju oraz stopnia bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i przeciwdziałania skutkom suszy wraz ze zwiększeniem naturalnej retencji dolin rzecznych z zachowaniem dobrego stanu ekologicznego;
- zwiększenie ochrony przed skutkami zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie poważnym awariom, usuwanie ich skutków i przywracanie środowiska do stanu właściwego oraz wzmocnienie wybranych elementów systemu zarządzania środowiskiem;
- wzmocnienie wytwarzania i udostępniania informacji o środowisku niezbędnych dla procesów decyzyjnych w ochronie środowiska poprzez usprawnienie monitoringu stanu środowiska.

W ramach III osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 wsparcie uzyskały m.in. projekty związane z bezpieczeństwem przeciwpowodziowym, budową i modernizacją systemu odprowadzania wód opadowych oraz małą retencją. Dofinansowano zakupy specjalistycznego sprzętu i wyposażenia niezbędnego do skutecznego prowadzenia akcji ratowniczych oraz usuwania skutków zagrożeń naturalnych, poważnych awarii oraz monitoringu środowiska.

Projekty realizowane w ramach III osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 były wybierane tylko w trybie indywidualnym (25 umów). W 2016 r. nie zawarto żadnej umowy o dofinansowanie.

W 2016 r. Bank Gospodarstwa Krajowego wypłacił beneficjentom, niebędących państwowymi jednostkami budżetowymi, dofinansowanie ze środków UE w kwocie **57.315** tys. zł wobec wielkości zaplanowanej na **53.737** tys. zł – realizacja planu w 107% (poz. 1.1.3 tabeli 7).

Wyższa od planu realizacja wypłat środków dla beneficjentów to skutek, przede wszystkim, zwiększenia procentu dofinansowania ze środków UE dla części projektów.

Narodowy Fundusz na współfinansowanie realizacji systemu numerycznego prognozowania pogody i przewidywania zagrożeń meteorologicznych realizowanego przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, wdrażanego w ramach tej osi priorytetowej, wypłacił w 2016 r. **2.102** tys. zł w formie pożyczki (poz. 6.1 tabeli 20).

Do końca 2016 r. rozliczono 25 umów na kwotę dofinansowania UE **2.603.807** tys. zł, w tym 21 w 2016 r. o wartości **2.340.900** tys. zł.

W 2016 r. wypłacono dotacje z tytułu refundacji korekt systemowych PO IiŚ 2007-2013 dla beneficjentów III osi priorytetowej w kwocie **3.977** tys. zł, co stanowi 104% kwoty planowanej na **3.816** tys. zł (poz. 1.1.5 tabeli 25).

Efekty ekologiczne uzyskane w wyniku realizacji umów zakończonych w 2016 r. przedstawiono w tabeli 10.

Tabela 10 Efekty ekologiczne z umów zakończonych w 2016 r. w zakresie III osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013

Poz.	Efekt ekologiczny/rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1	2	3	4	5
1	Liczba osób objęta ochroną przeciwpowodziową	tys. osób	-	99
2	Powierzchnia terenów objęta ochroną przeciwpowodziową	ha	-	17 631

IV.3.5. IV oś priorytetowa – Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska

Celem IV osi priorytetowej jest ograniczenie negatywnego wpływu istniejącej działalności przemysłowej na środowisko i dostosowywanie przedsiębiorstw do wymogów prawa wspólnotowego. W ramach IV osi priorytetowej realizowanych jest sześć działań:

- Działanie 4.1 – Wsparcie systemów zarządzania środowiskowego i ekoznaków;
- Działanie 4.2 – Racjonalizacja gospodarki zasobami i odpadami w przedsiębiorstwach;
- Działanie 4.3 – Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie wdrażania Najlepszych Dostępnych Technik (BAT);
- Działanie 4.4 – Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie gospodarki wodno-ściekowej;
- Działanie 4.5 – Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie ochrony powietrza;
- Działanie 4.6 – Wsparcie dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów innych niż komunalne.

W ramach IV osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 realizowano projekty, które przyczyniły się do ograniczenia negatywnego wpływu działalności przemysłowej na środowisko oraz wparcie uzyskały projekty z zakresu systemu zarządzania środowiskowego i ekoznaków.

Projekty realizowane w ramach IV osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 wybierane były tylko w trybie konkursowym (231 umów). W 2016 r. nie zawarto żadnej umowy o dofinansowanie.

W 2016 r. beneficjenci otrzymali z BGK wypłaty ze środków UE w kwocie **40.371** tys. zł, wobec kwoty zaplanowanej na **40.635** tys. zł – realizacja planu w 99% (poz. 1.1.4 tabeli 7).

Do końca 2016 r. rozliczono 231 umów na kwotę dofinansowania UE **992.287** tys. zł, w tym 13 w 2016 r. na kwotę **89.236** tys. zł.

Na współfinansowanie projektów realizowanych w ramach IV osi priorytetowej PO IiŚ Narodowy Fundusz wypłacił w 2016 r. ze środków własnych łącznie **5.025** tys. zł, z tego:

- **5.000** tys. zł pożyczek (poz. 2.1 tabeli 20);
- **25** tys. zł dopłat do oprocentowania kredytów bankowych, przy planie w kwocie **25** tys. zł – realizacja planu w 100% (poz. 1.1.7.2 tabeli 25).

Efekty ekologiczne uzyskane w wyniku realizacji umów zakończonych w 2016 r. przedstawiono w tabeli 11.

Tabela 11 Efekty ekologiczne z umów zakończonych w 2016 r. w zakresie IV osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013

Poz.	Efekt ekologiczny/rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1	2	3	4	5
1	Ilość zredukowanej emisji dwutlenku siarki	Mg/rok	-	1 054
2	Ilość zredukowanej emisji tlenków azotu	Mg/rok	-	6 054
3	Ilość zredukowanej emisji pyłu	Mg/rok	-	84
4	Ilość zredukowanej emisji dwutlenku węgla	Mg/rok	-	566 667
5	Zwiększenie ilości odpadów odzyskiwanych	Mg/rok	-	425 682
6	Zmniejszenie ilości odpadów wytwarzanych	Mg/rok	-	20 008
7	Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej i cieplnej	MWh/rok	-	143 542

IV.3.6. V oś priorytetowa – Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych

Ważnym aspektem działań podejmowanych przez Narodowy Fundusz w zakresie ochrony przyrody jest wspieranie projektów realizowanych ze środków PO IiŚ w ramach V osi priorytetowej – Ochrona Przyrody i Kształtowanie Postaw Ekologicznych.

W wyniku działań podejmowanych w 2016 r. beneficjenci przy wsparciu Narodowego Funduszu zrealizowali 40 projektów przyrodniczych PO IiŚ przywracając lub zapewniając ochronę właściwego stanu ekosystemów na powierzchni 2.751 ha oraz ochronę zagrożonych gatunków, m.in. żubra, żółwia błotnego, kraski, cietrzewia i rybitw.

Współfinansowanie V osi priorytetowej PO IiŚ dotacjami Narodowego Funduszu uzależnione jest od realizacji projektów wdrażanych przez Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych. Wypłaty dotacji Narodowego Funduszu są skorelowane z wypłatami środków z V osi priorytetowej PO IiŚ.

W 2016 r. na współfinansowanie ze środków Narodowego Funduszu projektów V osi priorytetowej wypłacono **2.260** tys. zł dotacji, przy kwocie zaplanowanej na **3.472** tys. zł – realizacja planu w 65% (poz. 1.1.2 tabeli 25). Wypłata środków w niższej kwocie niż zaplanowana to skutek zrealizowania większości przedsięwzięć po niższych niż pierwotnie planowano kosztach kwalifikowanych, i w konsekwencji, proporcjonalnego obniżenia dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu na etapie rozliczania wniosku o płatność końcową.

IV.3.7. IX oś priorytetowa – Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna

Celem IX osi priorytetowej jest zmniejszenie oddziaływania sektora energetyki na środowisko. W ramach wskazanej osi priorytetowej wsparcie uzyskały działania obejmujące zwiększenie stopnia wykorzystania energii pierwotnej w sektorze energetycznym i obniżenie energochłonności sektora publicznego oraz zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

Narodowy Fundusz pełni funkcję Instytucji Wdrażającej dla działań 9.1, 9.2 i 9.3 IX osi priorytetowej PO IiŚ:

- Działanie 9.1 – Wysokosprawne wytwarzanie energii;
- Działanie 9.2 – Efektywna dystrybucja energii;

- Działanie 9.3 – Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej.

W ramach działań 9.1-9.3 PO IiŚ 2007-2013 wsparcie uzyskały projekty dotyczące, m.in.:

- budowy lub przebudowy jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu, w wyniku której jednostki te będą spełniały wymogi dla wysokosprawnej kogeneracji określone w dyrektywie 2004/8/WE;
- budowy lub przebudowy jednostek wytwarzania ciepła, w wyniku której jednostki te zostały zastąpione jednostkami wytwarzania energii w skojarzeniu spełniającymi wymogi dla wysokosprawnej kogeneracji określone w dyrektywie 2004/8/WE;
- budowy (w miejsce istniejącego systemu) lub przebudowy sieci ciepłowniczych oraz węzłów cieplnych poprzez stosowanie energooszczędnych technologii i rozwiązań;
- budowy (w miejsce istniejącego systemu) lub przebudowy sieci dystrybucyjnych średniego, niskiego i wysokiego napięcia mających na celu ograniczenie strat sieciowych;
- przygotowania dokumentacji związanej z planami gospodarki niskoemisyjnej miast i gmin;
- termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej.

Projekty realizowane w ramach IX osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 były wybierane głównie w trybie konkursowym, jak również w ramach naboru projektów systemowych w zakresie przygotowania dokumentacji inwestycyjnej (łącznie 771 umowy). W 2016 r. nie zawarto żadnej umowy o dofinansowanie.

BGK wypłacił beneficjentom dofinansowanie ze środków UE w kwocie **108.342** tys. zł wobec zaplanowanej na **134.000** tys. zł – realizacja planu w 81% (poz. 1.1.5 tabeli 7). Niepełna realizacja planu to skutek, przede wszystkim, oszczędności na realizacji projektów inwestycyjnych, korekt finansowych dla nieprawidłowo poniesionych wydatków oraz rezygnacji beneficjentów z dofinansowania dla 10. projektów z zakresu planów gospodarki niskoemisyjnej.

Na współfinansowanie projektów realizowanych w ramach IX osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 Narodowy Fundusz wypłacił w 2016 r. ze środków własnych łącznie **3** tys. zł, w formie dopłat do oprocentowania kredytów bankowych, przy planie w kwocie **55** tys. zł – realizacja planu w 5% (poz. 1.1.7.3 tabeli 25).

W 2016 r. nie wypłacono dotacji z tytułu korekt systemowych PO IiŚ 2007-2013 dla beneficjentów IX osi priorytetowej.

W tabeli 12 przedstawiono uzyskane efekty ekologiczne z umów zakończonych w 2016 r.

Tabela 12 Efekty ekologiczne w zakresie IX osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 z umów zakończonych w 2016 r.

Poz.	Efekt ekologiczny/rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1	2	3	4	5
1	Ilość zaoszczędzonej energii	MWh/rok	-	213 385

IV.4. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

IV.4.1. Wstęp

Narodowy Fundusz zaangażowany jest we wdrażanie I i II osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020. Zakres realizowanych zadań obejmuje głównie prowadzenie spraw dotyczących przygotowania oraz dokonywania oceny i wyboru projektów do dofinansowania ze środków Programu, zadania w zakresie zawierania umów o dofinansowanie projektów, zarządzania finansowego i rozliczania projektów, prowadzenia kontroli projektów, przeciwdziałania występowania i wykrywania nieprawidłowości. Narodowy Fundusz realizuje też zadania informacyjne, promocyjne i edukacyjne oraz współpracuje w zakresie działań ewaluacyjnych.

W ramach PO IiŚ 2014-2020 Narodowy Fundusz pełni funkcję Instytutucji Wdrażającej dla I osi priorytetowej „Zmniejszenie emisyjności gospodarki" w zakresie:

- poddziałania 1.1.1 Wspieranie inwestycji dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej;
- działania 1.2 Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach;
- poddziałania 1.3.1 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej;
- poddziałania 1.3.2 Wspieranie efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym;
- działania 1.5 Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu;
- poddziałania 1.6.1 Źródła wysokosprawnej kogeneracji;
- poddziałania 1.6.2 Sieci ciepłownicze i chłodnicze dla źródeł wysokosprawnej kogeneracji.

Dodatkowo Narodowy Fundusz jest beneficjentem działania 1.3.3 w ramach którego realizowany jest Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE.

Poza tym, pełni funkcję Instytucji Wdrażającej również dla II osi priorytetowej „Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu", w zakresie:

- działania 2.1 Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska;
- działania 2.2 Gospodarka odpadami komunalnymi;
- działania 2.3 Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach;
- działania 2.4 Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna (łącznie z Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych – CKPŚ);
- działania 2.5 Poprawa jakości środowiska miejskiego.

W celu pozyskania odpowiedniej liczby poprawnych wniosków o dofinansowanie i zapewnienia sprawnego wdrażania poszczególnych działań, Narodowy Fundusz prowadził w 2016 r. intensywne działania szkoleniowe i edukacyjne skierowane do wnioskodawców i beneficjentów dofinansowania ze środków PO IiŚ 2014-2020. Koncentrowały się one m.in. na zapewnieniu dostępu do informacji na stronie internetowej Narodowego Funduszu, organizowaniu dedykowanych poszczególnym działaniom konferencji i szkoleń, których zakres obejmował m.in. omówienie procedury i kryteriów wyboru przedsięwzięć, procedurę zawierania umów z wykonawcami, sposób wypełniania wniosku o dofinansowanie. W 2016 r. Narodowy Fundusz zorganizował 34 szkolenia z tego zakresu, w których

uczestniczyło prawie 2.550 uczestników. Efektem tych działań było złożenie przez wnioskodawców 1.117 wniosków na kwotę dofinansowania ze środków europejskich sięgającą **13.679** mln zł.

Rysunek 3 Złożone w 2016 r wnioski o dofinansowanie w ramach PO IiŚ 2014-2020 w układzie działań programu.

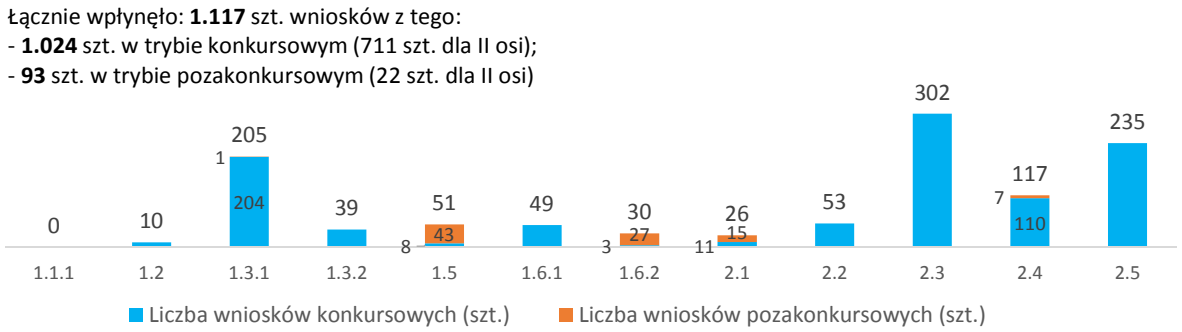

W tabeli 13 przedstawiono dane dotyczące zawartych umów w ramach PO IiŚ 2014-2020, wskazujące na stan wykorzystania dostępnych środków (alokacji) z tego instrumentu finansowego.

Tabela 13 Umowy zawarte w ramach PO IiŚ 2014-2020 dotyczące środków obsługiwanych przez Narodowy Fundusz (stan na 31.12.2016 r.).

Poz.	Działanie/ Poddziałanie	Alokacja środków UE*		Liczba zawartych w 2016 r. umów (szt.)**	Kwota dofinansowania UE z umów zawartych w 2016 r. (tys. zł)**	Kwota dofinansowania UE z zatwierdzonych wniosków o płatność do końca 2016 r. (tys. zł)**	Wykorzystanie alokacji środków UE na 31.12.2016 r. 6/4 (%)
		tys. euro	tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7	8
1	**I oś priorytetowa PO IiS 2014-2020 „Zmniejszenie emisyjności gospodarki"**						
1.1	1.1.1	150 000	649 650				0,0%
1.2	1.2	150 323	651 049				0,0%
1.3	1.3.1	235 858	1 021 500	19	421 296		41,2%
1.4	1.3.2	225 579	976 982				0,0%
1.5	1.5	337 462	1 461 547				0,0%
1.6	1.6.1	100 233	434 110				0,0%
1.7	1.6.2	176 219	763 204				0,0%
1.8	**Razem I oś**	**1 375 673**	**5 958 041**	**19**	**421 296**	**0**	**7,1%**
2	**II oś priorytetowa PO IiS 2014-2020 „Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu"**						
2.1	2.1	700 000	3 031 700	13	958 044	63 673	31,6%
2.2	2.2	932 783	4 039 883				0,0%
2.3	2.3	1 621 148	7 021 192	99	2 078 546	26 856	29,6%
2.4	2.4	80 902	350 385	15	65 164		18,6%
2.5	2.5	97 243	421 160	34	154 972		36,8%
2.6	**Razem II oś**	**3 432 076**	**14 864 320**	**161**	**3 256 725**	**90 529**	**21,9%**
3	**Razem I i II oś**	**4 807 749**	**20 822 362**	**180**	**3 678 021**	**90 529**	**17,7%**

* Dane na podstawie kursu EUR/PLN i informacji z marca 2017 r.
** w latach poprzednich nie były zawierane umowy, ani nie występowały wypłaty środków w ramach PO IiŚ 2014-2020

Szerszą charakterystykę poszczególnych działań i poddziałań zawarto w rozdziałach IV.4.2 – IV.4.11.

IV.4.2. Działanie 1.1 – Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych

IV.4.2.1. Poddziałanie 1.1.1 – Wspieranie inwestycji dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej

W ramach poddziałania wsparcie skierowane jest na realizację projektów inwestycyjnych dotyczących budowy lub przebudowy jednostek wytwórczych skutkujących zwiększeniem wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej. Elementem projektu jest przyłącze do sieci elektroenergetycznej lub sieci ciepłowniczej należące do beneficjenta projektu (wytwórcy energii). Rodzaje projektów w obszarze odnawialnych źródeł energii, wynikają z Krajowego planu działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych. Efektem poddziałania ma być wypełnienie zobowiązań wynikających z tzw. pakietu energetyczno-klimatycznego Unii Europejskiej oraz Strategii Europa 2020. Poddziałanie objęte jest zasadami pomocy publicznej.

Dla poddziałania 1.1.1 przewidziano konkursowy tryb wyboru projektów. W dniu 01.12.2016 r. ogłoszony został pierwszy nabór wniosków z terminem rozpoczęcia w dniu 31.12.2016 r. Alokacja dofinansowania UE na konkurs wyniosła 210 mln zł.

W 2016 r. do Narodowego Funduszu nie wpłynęły wnioski o dofinansowanie.

W 2016 r. wdrażanie poddziałania 1.1.1. determinowane było terminami wejścia w życie rozporządzeń dotyczących odnawialnych źródeł energii (listopad, grudzień 2016 r.), barierami wynikającymi z mankamentów dokumentów programowych, metodyk, wytycznych i koniecznych zmian legislacyjnych (m.in. w Szczegółowym opisie osi priorytetowych Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020).

IV.4.3. Działanie 1.2 – Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach

Celem działania jest przebudowa lub wymiana urządzeń i instalacji technologicznych, energetycznych oraz oświetlenia budynków, hal produkcyjnych i terenu przedsiębiorstw, a także elementów (lub całych) ciągów transportowych mediów (ciepło, chłód, woda, gaz ziemny, sprężone powietrze, powietrze wentylacyjne, energia elektryczna) oraz ciągów transportowych linii produkcyjnych skutkujących oszczędnością w zakresie zapotrzebowania na energię elektryczną, ciepło lub chłód). Przewiduje się także wsparcie systemów automatyki i monitoringu mediów energetycznych. Wsparcie kierowane jest do dużych przedsiębiorstw w zakresie zastosowania rozwiązań przyczyniających się do optymalizacji gospodarowania energią oraz zwiększenia efektywności energetycznej, w tym wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Wsparcie inwestycyjne dużych przedsiębiorstw będzie komplementarne z programami regionalnymi, gdzie dofinansowanie ze środków UE będą mogły otrzymać małe i średnie przedsiębiorstwa. Dodatkowym efektem realizacji działania będzie poprawa bezpieczeństwa dostaw energii oraz środowiskowego wizerunku przedsiębiorstw.

Dla działania 1.2 przewidziano konkursowy tryb wyboru projektów.

W dniu 31.05.2016 r. ogłoszony został pierwszy nabór wniosków z terminem składania wniosków od 30.06.2016 r. do 31.10.2016 r. Alokacja dofinansowania UE na konkurs wyniosła 500 mln zł. W 2016 r. do Narodowego Funduszu wpłynęło 10 wniosków o dofinansowanie środkami UE na łączną kwotę **22.056** tys. zł, przy wartości kosztorysowej projektów **73.848** tys. zł.

W 2016 r. w ramach działania 1.2 nie zawarto umów o dofinansowanie.

IV.4.4. Działanie 1.3 – Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach

IV.4.4.1. Poddziałanie 1.3.1 – Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej

Wsparcie w poddziałaniu skierowane jest na tzw. głęboką kompleksową modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej, czyli przedsięwzięcia mogące polegać na ociepleniu przegród budynku, wymianie okien lub drzwi oraz wymianie lub modernizacji źródeł ciepła (chłodu) i instalacji, w wyniku którego zostaną zmniejszone wartości wskaźników rocznego zapotrzebowania na: energię użytkową, energię końcową oraz nieodnawialną energię pierwotną. Przez instalacje rozumie się instalacje: ogrzewania, ciepłej wody użytkowej, wentylacji, klimatyzacji lub oświetlenia.

Dla poddziałania 1.3.1 przewidziano tryb konkursowy, jak i nabór organizowany w trybie pozakonkursowym.

Konkurs w ramach poddziałania 1.3.1 został ogłoszony w dniu 21.12.2015 r., a nabór konkursowy prowadzony był od 22.01.2016 r. do 31.05.2016 r. (z pierwotnym budżetem 200 mln zł, zwiększonym następnie do 690 mln zł, ze względu na dużą liczbę otrzymanych wniosków). W tym trybie wpłynęło 204 wnioski o dofinansowanie ze środków UE na kwotę **828.139** tys. zł, przy wartości kosztorysowej projektów **1.254.474** tys. zł.
W ramach trybu pozakonkursowego zidentyfikowany został i uzyskał dofinansowanie w kwocie **303.450** tys. zł projekt Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Kompleksowa modernizacja energetyczna wybranych państwowych placówek szkolnictwa artystycznego w Polsce" (wartość projektu **377.000** tys. zł).

Łącznie w 2016 r. zawarto 19 umów na dofinansowanie środkami UE w kwocie **421.296** tys. zł, przy wartości kosztorysowej projektów **536.807** tys. zł (18 wybranych w trybie konkursowym i 1 projekt w trybie pozakonkursowym) – poz. 1.3 tabeli 13.

W 2016 r. w ramach poddziałania 1.3.1 nie dokonano wypłat na rzecz beneficjentów.

Efekty ekologiczne lub rzeczowe planowane do uzyskania w wyniku realizacji umów zawartych w 2016 r. przedstawiono w tabeli 14.

Tabela 14 Efekty ekologiczne lub rzeczowe z umów podpisanych w 2016 r. w zakresie poddziałania 1.3.1 PO IiŚ 2014-2020

Poz.	Efekt ekologiczny/rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1	2	3	4	5
1	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł odnawialnych	MWt	3	-
2	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych	MWe	0,4	-
3	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	218	-
4	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła	szt.	72	-
5	Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji	m^2	409 274	-
6	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	GJ/rok	206 141	-
7	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/rok	6 615	-
8	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)	Mg/rok	28 800	-
9	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI 32)	MWh/rok	93 135	-
10	Zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektów	GJ/rok	231 007	-

IV.4.4.2. Poddziałanie 1.3.2 – Wspieranie efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym

W poddziałaniu 1.3.2 wsparcie skierowane jest na tzw. głęboką kompleksową modernizację energetyczną budynków mieszkalnych, czyli przedsięwzięcia mogące polegać na:

- ociepleniu przegród budynku, wymianie okien lub drzwi;
- wymianie lub modernizacji źródeł ciepła (chłodu) i instalacji (ogrzewania, ciepłej wody użytkowej, wentylacji, klimatyzacji lub oświetlenia);

w wyniku którego zostaną zmniejszone wartości wskaźników rocznego zapotrzebowania na: energię użytkową, energię końcową oraz nieodnawialną energię pierwotną. Poddziałanie objęte jest zasadami pomocy publicznej.

Dla poddziałania 1.3.2 przewidziano konkursowy tryb wyboru projektów.
W 2016 r. nabór wniosków w konkursie o alokacji 821,3 mln zł prowadzony był od 30.06.2016 r. do 31.10.2016 r. W tym czasie do Narodowego Funduszu wpłynęło 39 wniosków o dofinansowanie ze środków UE w kwocie **229.230** tys. zł. dla przedsięwzięć o wartości kosztorysowej przekraczającej **360.224** tys. zł.

W 2016 r. w ramach poddziałania 1.3.2 nie zawarto umów o dofinansowanie.

IV.4.4.3. Poddziałanie 1.3.3 – Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE

W ramach poddziałania Narodowy Fundusz wraz z siecią partnerów do których należą wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej i Urząd Marszałkowski w Lublinie tworzą ogólnopolski systemu wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE tzw. „Doradztwo Energetyczne" oparte o strukturę doradców świadczących usługi z poziomu regionalnego.

Celem projektu jest promocja gospodarki niskoemisyjnej w Polsce, przez zwiększenie świadomości w zakresie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, wsparcie gmin w przygotowaniu i wdrażaniu planów gospodarki niskoemisyjnej lub planów działań na rzecz zrównoważonej energii (PGN/SEAP), wsparcie w przygotowaniu i wdrażaniu inwestycji w zakresie efektywności energetycznej (EE) i OZE, w tym stymulowanie przygotowania projektów w ramach: poddziałania 1.1.1, działania 1.2, oraz poddziałań 1.3.1, 1.3.2.

Projekt finansowany jest w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020 w I osi priorytetowej „Zmniejszenie emisyjności gospodarki" w ramach działania 1.3.3 z alokacją 30 mln euro.

W marcu 2016 r. została zawarta umowa o dofinansowanie Projektu pomiędzy Narodowym Funduszem a Ministrem Energii, natomiast w kwietniu 2016 r. została podpisana umowa o partnerstwie na rzecz realizacji Projektu pomiędzy Narodowym Funduszem, a 14. wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej i Województwem Lubelskim.

W ramach Projektu utworzono sieć doświadczonych doradców, którzy realizują działania doradcze w zakresie gospodarki niskoemisyjnej, w tym efektywności energetycznej, odnawialnych źródeł energii (OZE) i poprawy jakości powietrza na terenie całego kraju.

W ramach realizacji Projektu odbywają się przepływy środków dla Partnerów projektu dotyczące refundacji poniesionych kosztów jego realizacji. W 2016 r. wypłacono na ten cel **4.934** tys. zł, co stanowi 33% wielkości planowanej na **14.850** tys. zł (poz. 1.1.13 tabeli 21). Występujące odchylenie od wielkości planowanej jest efektem urealnienia harmonogramu realizacji Projektu i zgłaszanych potrzeb refundacji poniesionych kosztów.

W 2016 r. zweryfikowano pozytywnie 1.416 planów gospodarki niskoemisyjnej, dla których wydano zaświadczenia. Objęto wsparciem doradczym 62 przyjazne środowisku nowoczesne inwestycje, efektywne energetycznie, ekonomicznie i ekologicznie. Zrealizowano 1.001 działań informacyjno-promocyjnych, którymi objęto ponad 13 tys. osób w całym kraju. Przeprowadzono także szereg ogólnokrajowych i regionalnych konferencji promujących rozwój gospodarki niskoemisyjnej.

Konferencje organizowane przez Narodowy Fundusz pn. „Efektywność energetyczna i OZE – oferta finansowa i wsparcie doradcze" to cykl debat i spotkań, których tematyka obejmuje najbardziej istotne zagadnienia związane z efektywnością energetyczną i odnawialnymi źródłami energii. Głównym celem tych konferencji było zaprezentowanie Projektu Doradztwa oraz przedstawienie informacji o aktualnych źródłach finansowania przedsięwzięć z obszaru m.in. efektywności energetycznej i OZE. Stałą częścią konferencji, były indywidulane spotkania z doradcami energetycznymi, mające na celu przedstawienie zakresu usług doradczych i nawiązanie współpracy w tym obszarze. Konferencje funkcjonują jako platforma wymiany aktualnej wiedzy oraz istotne narzędzie w zakresie informacji o nowych technologiach i innowacjach.

IV.4.5. Działanie 1.5 – Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu

W ramach niniejszego działania wspierana jest poprawa efektywności przesyłu i dystrybucji ciepła do istniejących odbiorców w szczególności poprzez modernizację i przebudowę sieci ciepłowniczych oraz likwidację zbiorowych i indywidualnych źródeł tzw. niskiej emisji, w tym w budynkach mieszkalnych poprzez podłączenie ich do efektywnych systemów ciepłowniczych i chłodniczych. Celem podjętych interwencji ma być poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń szczególnie szkodliwych dla jakości życia ludzi czyli zmniejszenie tzw. „niskiej emisji" na obszarach, gdzie występują ponadnormatywne poziomy stężenia pyłu PM10.

Dla działania 1.5 przewidziano wybór projektów w trybie konkursowym, jak i w trybie pozakonkursowym.

W trybie konkursowym w ramach naboru o budżecie 66,8 mln organizowanego w terminie od 30.06.2016 r. do 30.09.2016 r. wpłynęło 8 wniosków o dofinansowanie ze środków UE w wysokości **40.782** tys. zł., przy wartości kosztorysowej przedsięwzięć wynoszącej **62.593** tys. zł.

W ramach naboru pozakonkursowego o budżecie 1.201,6 mln, zakończonego z końcem 2016 r., wpłynęły 43 wnioski na łączną kwotę dofinansowania UE przekraczającą **856.849** tys. zł., przy wartości kosztorysowej przedsięwzięć wynoszącej **1.895.082** tys. zł.

W 2016 r. w ramach poddziałania 1.5 nie zawarto umów o dofinansowanie.

IV.4.6. Działanie 1.6 – Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe

IV.4.6.1. Poddziałanie 1.6.1 – Źródła wysokosprawnej kogeneracji

W ramach poddziałania 1.6.1. związanego z wysokosprawnym wytwarzaniem energii przewiduje się, że wsparcie skierowane będzie na budowę nowych lub zwiększenie mocy (w wyniku rozbudowy lub przebudowy) istniejących jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w technologii wysokosprawnej kogeneracji w jednostkach kogeneracji o całkowitej nominalnej mocy elektrycznej powyżej 1 MW.

W ramach poddziałania 1.6.1 przewidziano konkursowy tryb wyboru projektów.

W terminie od 30.06.2016 r. do 30.09.2016 r. w poddziałaniu 1.6.1 trwał nabór konkursowy, z budżetem 300 mln zł, na który wpłynęło 49 wniosków o dofinansowanie ze środków UE na kwotę **717.597** tys. zł, przy wartości kosztorysowej projektów **2.221.448** tys. zł. W związku ze znacznym przekroczeniem kwoty alokacji konkursu przewidywane jest jej zwiększenie.
W 2016 r. w ramach poddziałania 1.6.1 nie zawarto umów o dofinansowanie.

IV.4.6.2. Poddziałanie 1.6.2 – Sieci ciepłownicze i chłodnicze dla źródeł wysokosprawnej kogeneracji

W ramach tego poddziałania wsparcie skierowane jest na budowę sieci ciepłowniczej lub sieci chłodu (oraz przyłączeń) głównie na cele komunalno-bytowe.

W ramach poddziałania 1.6.2 przewidziano dwa tryby wyboru projektów – konkursowy i pozakonkursowy.

W ramach naboru konkursowego o budżecie 65 mln zł prowadzonego od 30.06.2016 r. do 30.09.2016 r. wpłynęły 3 wnioski o dofinansowanie ze środków UE w wysokości **4.200** tys. zł, przy wartości kosztorysowej przedsięwzięć na kwotę **11.574** tys. zł.

W trybie naboru pozakonkursowego o budżecie 641,6 mln zł, zakończonego 31.12.2016 r., wnioskodawcy złożyli 27 wniosków na łączną kwotę dofinansowania ze środków UE wynoszącą **258.307** tys. zł, dla przedsięwzięć o wartości **649.788** tys. zł.

W 2016 r. do Narodowego Funduszu w ramach poddziałania 1.6.2 nie zawarto umów o dofinansowanie.

IV.4.7. Działanie 2.1 – Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska

Celem tego działania jest zwiększenie ilość retencjonowanej wody oraz poprawa sprawności przeprowadzania rozpoznania i reagowania w sytuacji wystąpienia zagrożeń naturalnych i poważnych awarii. Realizowane zadania nakierowane są na wzmocnienie odporności na zagrożenia związane ze zmianami klimatu oraz zwiększenie możliwości zapobiegania zagrożeniom naturalnym, na które Polska jest szczególnie narażona, tj. powodzi i suszy oraz reagowania na nie.

W ramach działania 2.1 PO IiŚ 2014-2020 stosowany jest głównie pozakonkursowy tryb wyboru projektów, jedynie dla projektów dotyczących systemu gospodarowania wodami opadowymi na terenach miejskich obowiązuje tryb konkursowy.

W 2016 r. w ramach 2. naborów wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym prowadzonych od 30 kwietnia do 30 czerwca (budżet 100 mln zł) oraz od 30 czerwca do 24 października (budżet 200 mln zł) wpłynęło 11 wniosków na kwotę dofinansowania UE **398.601** tys. zł, przy wartości kosztorysowej projektów **639.359** tys. zł. Dla porównanie w trybie pozakonkursowym prowadzonym w 2016 r. wpłynęło 15 wniosków na kwotę dofinansowania ze środków UE przekraczającą **1.034.544** tys. zł, przy wartości kosztorysowej projektów **2.397.222** tys. zł.

W 2016 r. zawarto pierwsze 13 umów w ramach działania 2.1 PO IiŚ 2014-2020 (wszystkie wybierane w trybie pozakonkursowym) o wartości dofinansowania ze środków UE **958.044** tys. zł (poz. 2.1 tab. 13), realizujące przedsięwzięcia o koszcie **2.314.618** tys. zł. Najistotniejsze dofinansowanie zostało skierowane na realizację:

- zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny na rzece Odrze w województwie śląskim – ponad **328** mln zł;
- projektów dotyczących kompleksowej adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – **298** mln zł;
- przedsięwzięcia poprawiającego skuteczność prowadzenia długotrwałych akcji ratowniczych przez straż pożarną – ponad **120** mln zł.

W okresie sprawozdawczym certyfikacja wydatków w części dofinansowania ze środków UE wyniosła **63.673** tys. zł. W 2016 r. wypłaty dofinansowania ze środków UE na rzecz beneficjentów niebędącymi państwowymi jednostkami budżetowymi nie były planowane i nie były też dokonywane.

Efekty ekologiczne lub rzeczowe planowane do uzyskania w wyniku realizacji umów zawartych w 2016 r. przedstawiono w tabeli 15.

Tabela 15 Efekty ekologiczne lub rzeczowe z umów podpisanych w 2016 r. w zakresie działania 2.1 PO IiŚ 2014-2020

Poz.	Efekt ekologiczny/rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1	2	3	4	5
1	Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof	szt.	17	-
2	Liczba nowych stanowisk pomiarowych na potrzeby monitoringu stanu środowiska	szt.	114	-
3	Liczba opracowanych ekspertyz, ocen, analiz, koncepcji, studiów	szt.	126	
4	Liczba osób objętych szkoleniami / doradztwem w zakresie kompetencji informatycznych	szt.	150	-
5	Liczba wybudowanych urządzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej	szt.	3	-
6	Liczba wybudowanych urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów	szt.	208	-
7	Objętość retencjonowanej wody (mała retencja)	tys. m^3	2 500	-
8	Objętość retencjonowanej wody (z wyłączeniem małej retencji)	tys. m^3	185 000	-
9	Pojemność obiektów małej retencji	tys. m^3	4 190	-

IV.4.8. Działanie 2.2 – Gospodarka odpadami komunalnymi

Celem działania jest zmniejszenie ilości odpadów komunalnych podlegających składowaniu. Zostanie to osiągnięte dzięki racjonalizacji systemu gospodarki odpadami (w tym m.in. dzięki zapewnieniu właściwej infrastruktury do zagospodarowywania odpadów). Wsparcie skierowane jest na dofinansowanie projektów obejmujących swoim zakresem elementy gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, w tym instalacji do termicznego przekształcania odpadów.

W ramach działania 2.2 projekty są wybierane tylko w trybie konkursowym.

W 2016 r. w ramach ogłoszonych 4. naborów wniosków o łącznym budżecie 3.400 mln zł wpłynęły 53 wnioski na kwotę dofinansowania UE sięgającą **1.907.120** tys. zł, przy wartości kosztorysowej projektów **3.592.182** tys. zł.

W 2016 r. do Narodowego Funduszu w ramach działania 2.2 nie zawarto umów o dofinansowanie w związku ze zidentyfikowaniem barier we wdrażaniu działania do których należą m.in. warunkowość ex-ante w zakresie gospodarki odpadami uniemożliwiająca finansowanie projektów, brak zatwierdzonych części planów inwestycyjnych będących załącznikami do wojewódzkich planów gospodarki odpadami, istniejąca linia demarkacyjna, pomiędzy projektami realizowanymi w PO IiŚ

2014-2020, a regionalnymi programami operacyjnymi opierająca się na uwzględnieniu w regionie gospodarowania odpadami instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych.

IV.4.9. Działanie 2.3 – Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach

Celem działania jest zwiększenie liczby ludności korzystającej z ulepszonego systemu oczyszczania ścieków komunalnych, zapewniającego podwyższone usuwanie biogenów. Zostanie to osiągnięte dzięki dokończeniu budowy systemów gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracjach. Realizacja działania pozwoli tym samym na wypełnienie zobowiązań akcesyjnych w zakresie gospodarki ściekowej oraz przyczyni się do ochrony i zachowania stanu ekologicznego wód Bałtyku i zapobiegania zanieczyszczeniu wód powierzchniowych w Polsce.

W ramach działania 2.3 projekty są wybieranie tylko w trybie konkursowym.

W 2016 r. ogłoszono 2 nabory wniosków i kontynuowano 1 ogłoszony w 2015 r. o łącznym budżecie 7.500 mln zł, na które wpłynęło 302 wniosków na kwotę dofinansowania UE **5.730.352** tys. zł, przy wartości kosztorysowej przedsięwzięć w kwocie **10.770.329** tys. zł.

W 2016 r. podpisano 99 umów o dofinansowanie ze środków UE w wysokości **2.078.546** tys. zł (poz. 2.3 tab. 13) przy wartości kosztorysowej przedsięwzięć **3.981.748** tys. zł. Znaczna kwota zawartych umów wynika z uproszczenia procedury oceny wniosków o dofinansowanie, dzięki któremu możliwe było zawarcie umów m.in. na realizację:

- V fazy zaopatrzenia w wodę i oczyszczanie ścieków w Warszawie – **541,9** mln zł;
- projektu „Czysta Odra" w Szczecinie – **76,8** mln zł;
- gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji Toruń – **71,5** mln zł.

Certyfikacja wydatków w części dofinansowania UE w 2016 r. wyniosła **24.900** tys. zł, a wypłaty dofinansowania UE sięgnęły **55.000** tys. zł z planowanych **200.000** tys. zł (27% planu – poz. 1.2.2.2 tabeli 7). Na wykonanie planu wypłat wpłynęła zmiana ustawy Prawo zamówień publicznych, wprowadzona od 28 lipca 2016 r., oraz obowiązywanie w tym zakresie przepisów przejściowych od 18 kwietnia 2016 r. do 28 lipca 2016 r. W konsekwencji beneficjenci nie ogłaszali przetargów. Dodatkowo wpływ na niewykonanie planu wypłat miała również konieczność przeprowadzenia kontroli w zakresie procedur zwierania umów przed dokonaniem pierwszego rozliczenia wydatków dla projektów zaawansowanych finansowo.

Efekty ekologiczne lub rzeczowe planowane do uzyskania w wyniku realizacji umów zawartych w 2016 r. przedstawiono w tabeli 16.

Tabela 16 Efekty ekologiczne lub rzeczowe z umów podpisanych w 2016 r. w zakresie działania 2.3 PO IiŚ 2014-2020

Poz.	Efekt ekologiczny/rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1	2	3	4	5
1	Długość przebudowanej kanalizacji sanitarnej	km	166	-
2	Długość przebudowanej sieci wodociągowej	km	85	-
3	Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej	km	1 025	-
4	Długość wybudowanej sieci wodociągowej	km	100	-
5	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków (CI 19)	tys. RLM	348	-
6	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego zaopatrzenia w wodę (CI 18)	tys. osób	9	-
7	Liczba przebudowanych oczyszczalni ścieków komunalnych	szt.	63	-
8	Liczba dofinansowanych stacji uzdatniania wody	szt.	21	-
9	Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków komunalnych	szt.	2	-
10	Liczba wybudowanych ujęć wody	szt.	5	-
11	Wielkość ładunku ścieków poddanych ulepszonemu oczyszczaniu	tys. RLM	434	-
12	Liczba nowych użytkowników sieci kanalizacyjnej, którzy przyłączyli się do sieci w wyniku realizacji projektu	tys. RLM	78	-

IV.4.10. Działanie 2.4 – Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna

Celem działania jest wzmocnienie mechanizmów służących ochronie przyrody. Zostanie to osiągnięte m.in. poprzez zwiększenie odsetka obszarów Natura 2000 objętych planami zarządzania oraz zwiększenie powierzchni siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony.

Narodowy Fundusz jest Instytucją Wdrażającą dla wszystkich typów projektów, poza działaniami o charakterze dobrych praktyk, związanymi z ochroną zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych (podtyp projektu 2.4.1a) i działaniami nakierowanymi na zwiększanie drożności korytarzy ekologicznych lądowych i wodnych o zasięgu lokalnym i regionalnym mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej i adaptacji do zmian klimatu (podtyp projektu 2.4.2a) – dla których instytucją wdrażającą jest CKPŚ.

W ramach działania 2.4 PO IiŚ 2014-2020 przewidziano dwa tryby wyboru projektów – konkursowy i pozakonkursowy.

W 2016 r. prowadzony był nabór w ramach 5. konkursów o łącznym budżecie 85,8 mln zł, na które wpłynęło 110 wniosków na kwotę dofinansowania UE **166.223** tys. zł, przy wartości kosztorysowej projektów **198.579** tys. zł.

W trybie pozakonkursowym w ramach prowadzonych w 2016 r. naborów wpłynęło 7 wniosków na kwotę dofinansowania ze środków UE wynoszącą **146.291** tys. zł, przy wartości kosztorysowej projektów **180.275** tys. zł.

W 2016 r. zawarto 15 umów o wartości dofinansowania ze środków UE **65.164** tys. zł. (3 wybrane w trybie pozakonkursowym na kwotę dofinansowania UE **24.310** tys. zł i 12 w trybie konkursowym na kwotę dofinansowania UE **40.854** tys. zł). Najistotniejsze dofinansowanie zostało skierowane na:

- opracowanie zasad kontroli i zwalczania inwazyjnych gatunków obcych wraz z przeprowadzeniem pilotażowych działań i edukacją społeczną – **17** mln zł;
- adaptację i rozbudowę zabytkowego budynku Ośrodka Edukacji Przyrodniczej „Młynarzówka" w Narwiańskim Parku Narodowym – ponad **8** mln zł.

W 2016 r. w ramach poddziałania 2.4 nie dokonano wypłat na rzecz beneficjentów.

Efekty ekologiczne lub rzeczowe planowane do uzyskania w wyniku realizacji umów zawartych w 2016 r. przedstawiono w tabeli 17.

Tabela 17 Efekty ekologiczne lub rzeczowe z umów podpisanych w 2016 r. w zakresie działania 2.4 PO IiŚ 2014-2020

Poz.	Efekt ekologiczny/rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1	2	3	4	5
1	Liczba opracowanych dokumentów planistycznych z zakresu ochrony przyrody	szt.	1	-
2	Liczba parków narodowych, w których dofinansowano ośrodki edukacji ekologicznej	szt.	12	-
3	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z edukacją ekologiczną	szt.	2	-
4	Zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych	tys. osób	15 200	-

IV.4.11. Działanie 2.5 – Poprawa jakości środowiska miejskiego

Celem działania jest zahamowanie spadku powierzchni terenów zieleni w miastach. Zostanie to osiągnięte dzięki zwiększeniu powierzchni terenów zieleni w miastach (w tym parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej), powstałych głównie dzięki rekultywacji bądź remediacji terenów zdegradowanych i zanieczyszczonych działalnością człowieka. Dofinansowanie skierowane jest na wsparcie dla zanieczyszczonych lub zdegradowanych terenów, rozwój terenów zieleni w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz na inwentaryzację terenów zdegradowanych i terenów zanieczyszczonych.

Projekty w ramach działania 2.5 wybierane są tylko w trybie konkursowym.

W 2016 r. prowadzone były 3 nabory wniosków dla których przewidziano 292,4 mln zł. Łącznie w 2016 r. wpłynęło 235 wniosków na kwotę dofinansowania UE **1.035.072** tys. zł, przy wartości kosztorysowej projektów **1.422.525** tys. zł.

W 2016 r. podpisano 34 umowy na kwotę dofinansowania ze środków UE **154.972** tys. zł (poz. 2.5 tab. 13), realizujące przedsięwzięcia o koszcie **222.876** tys. zł. Najwyższe kwoty dofinansowania zostały skierowane na:

- rewitalizację terenów poprzemysłowych dzielnic Szombierki i Łagiewniki w dolinie rzeki Bytomki w Bytomiu – **26** mln zł;
- utworzenie parku „Rataje” w Poznaniu – **13** mln zł;
- rewitalizację gminy Ścinawa poprzez rozwój terenów zieleni miejskiej – **9** mln zł.

W 2016 r. w ramach poddziałania 2.5 nie dokonano wypłat na rzecz beneficjentów.

Efekty ekologiczne lub rzeczowe planowane do uzyskania w wyniku realizacji umów zawartych w 2016 r. przedstawiono w tabeli 18.

Tabela 18 Efekty ekologiczne lub rzeczowe z umów podpisanych w 2016 r. w zakresie działania 2.5 PO IiŚ 2014-2020

Poz.	Efekt ekologiczny/rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1	2	3	4	5
1	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	18	-
2	Liczba ośrodków miejskich, w których realizowane są projekty dotyczące zieleni miejskiej	szt.	33	-
3	Łączna powierzchnia zrekultywowanych gruntów (CI 22)	ha	29	-

IV.4.12. Pomoc techniczna z PO IiŚ

W 2016 r. Narodowy Fundusz, na podstawie podpisanych umów z Ministrem Środowiska oraz Ministrem Energii, był beneficjentem środków przeznaczonych na refundację wydatków i kosztów poniesionych w związku z wdrażaniem PO IiŚ. Otrzymywane środki stanowiły refundację ponoszonych w ramach rocznych planów działań wydatków kwalifikowanych i były finansowane ze środków:

- X osi priorytetowej „Pomoc Techniczna" w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 – wydatki niezbędne dla prawidłowego wdrażania PO IiŚ, z wyłączeniem kosztów wynagrodzeń (m.in. podróże służbowe, usługi informatyczne, zużycie materiałów i energii) – otrzymano **822** tys. zł, z czego **532** tys. zł w ramach sektora środowisko i **290** tys. zł w ramach sektora energetyka;
- Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 – koszty wynagrodzeń i pochodnych od wynagrodzeń pracowników zaangażowanych we wdrażanie PO IiŚ – otrzymano 20.130 tys. zł, z czego 15.483 tys. zł w ramach sektora środowisko i 4.647 tys. zł w ramach sektora energetyka;
- XV osi priorytetowej „Pomoc Techniczna" w ramach PO IiŚ 2007-2013 – działanie 15.1 i działanie 15.2 – koszty z lat poprzednich poniesione w związku z zarządzaniem programem (koszty wynagrodzeń, wsparcie merytoryczne, wyjazdy na kontrole, i inne) oraz działaniami informacyjno- promocyjnymi (m.in. szkolenia beneficjentów, materiały informacyjne i promocyjne, dostęp do baz danych). W 2016 r. Narodowy Fundusz otrzymał z tego tytułu 4.604 tys. zł, z czego **3.424** tys. zł w ramach sektora środowisko i **1.180** tys. zł w ramach sektora energetyka.

IV.5. Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego

Środowiskowe programy operacyjne w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014 obejmują:

- Program Operacyjny PL02 „Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów" – alokacja **20.415** tys. euro (w tym alokacja na Fundusz Współpracy Dwustronnej 372 tys. euro);
- Program Operacyjny PL03 „Wzmocnienie monitoringu środowiska oraz działań kontrolnych" – alokacja **14.357**tys. euro (w tym alokacja na Fundusz Współpracy Dwustronnej 265 tys. euro);
- Program Operacyjny PL04 „Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii" – alokacja **142.664** tys. euro, (w tym alokacja na Fundusz Współpracy Dwustronnej 4.579 tys. euro).

Zakres Programu PL02 „Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów” koncentruje się, przede wszystkim, na:

- wzroście efektywności zarządzania oraz monitorowania obszarów Natura 2000;
- wzroście odporności rodzimych ekosystemów na presję inwazyjnych gatunków obcych;
- wzroście świadomości społecznej nt. różnorodności biologicznej oraz edukacji w tym zakresie, w powiązaniu ze zmianami klimatycznymi i ekonomiczną wartością ekosystemów.

Program PL03 „Wzmocnienie monitoringu środowiska oraz działań kontrolnych” nakierowany jest głównie na poprawę jakości i wiarygodności danych oraz informacji o środowisku, a także na poprawę przestrzegania przepisów w zakresie ochrony środowiska w Polsce, poprzez wsparcie pracy organów administracji publicznej odpowiedzialnych za monitoring środowiska i działania kontrolne.

Program PL04 „Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii” to, przede wszystkim, finansowe wsparcie zadań z zakresu:

- poprawy efektywności energetycznej w budynkach;
- wzrostu poziomu świadomości społecznej i edukacji w zakresie efektywności energetycznej;
- wzrostu produkcji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych;
- zmniejszenia produkcji odpadów i emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody i ziemi.

W 2016 r. najważniejsze działania związane z wdrażaniem powyższych Programów Operacyjnych koncentrowały się na bieżącym rozliczaniu wdrażanych projektów oraz na realokacji środków finansowych w obrębie programów na rozszerzenia zakresu rzeczowego realizowanych projektów, wydłużeniu okresu realizacji projektów oraz działaniach bilateralnych.

W związku z powyższym w 2016 r. Narodowy Fundusz zawarł 55 umów lub aneksów do umów zwiększając dofinansowanie ze środków Mechanizmu dla beneficjentów programów o kwotę **41.925** tys. zł, przy zwiększeniu wartości kosztorysowej realizowanych przedsięwzięć o kwotę **70.877** tys. zł. W ramach działań inwestycyjnych dofinansowano m.in. zadanie ukierunkowane na poprawę efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Tarnowie (**4,9** mln zł), termomodernizację budynku II Liceum Ogólnokształcącego w Końskich oraz budynku administracyjnego Starostwa Powiatowego w Końskich (**4,2** mln zł), czy też termomodernizację budynku pawilonu szpitalnego szpitala w Radomiu (**2,3** mln zł).

W ramach działań bilateralnych finansowanych ze środków Funduszu Współpracy Dwustronnej finansowane były inicjatywy beneficjentów programów m.in. Politechniki Łódzkiej w ramach projektu „Analiza czynników wpływających na stan ekologiczny wód Zbiornika Sulejowskiego w oparciu o ciągły monitoring i zintegrowany model 3D zbiornika” (**140** tys. zł), czy też Centrum Aktywności Społecznej "Pryzmat" z Suwałk w projekcie „Ochrona zadrzewień-promocja rodzimych gatunków drzew północno-wschodniej Polski” (**84** tys. zł).

Oprócz działań bilateralnych z inicjatywy beneficjentów dofinansowania realizowane były inicjatywy Operatora Programu (m.in. międzynarodowa konferencja szkoleniowa dotycząca efektywności energetycznej, konferencja dotycząca postępowania z inwazyjnymi gatunkami obcymi, czy też konferencja dotycząca ochrony zasobów morskich. Odbywały się też wizyty studyjne.

W 2016 r. wypłata środków w ramach projektów dofinansowanych z MF EOG i NMF wyniosła **168.914** tys. zł, co wobec zaplanowanej kwoty **132.764** tys. zł oznacza realizację planu w 127% (poz. 1.3 tabeli 7). Natomiast wypłata środków z budżetu państwa współfinansujących realizację programów wyniosła **331** tys. zł z planowanych **866** tys. zł, co stanowi 38 % wielkości planowanej (poz. 3 tabeli 25). W zakresie wypłat środków z budżetu państwa odnotowano wypłaty niższe niż planowano. Jedną z przyczyn jest wydłużenie okresu kwalifikowania wydatków i przesunięcia

płatności w ramach Funduszu Małych Grantów na 2017 r. a także rezygnacje beneficjentów z realizacji projektów.

Narodowy Fundusz wdrażając programy operacyjne finansowane ze środków MF EOG i NMF jest również beneficjentem środków z zakresu kosztów zarządzania tymi programami (m.in. refundacja uzasadnionej części kosztów wynagrodzeń, podróży służbowych, usług obcych, szkoleń pracowników a także zakupu gotowych dóbr). W 2016 uzyskał z tego tytułu **3.103** tys. zł. Dodatkowo w związku z realizacją niektórych zadań Operatora Programu Narodowy Fundusz otrzymał **745** tys. zł.

W ramach kwoty **168.914** tys. zł wypłacono:

- **26.288** tys. zł – z Programu PL02 (w tym w ramach FWD 36 tys. zł);
- **1.289** tys. zł – z Programu PL03;
- **83.048** tys. zł – z Programu PL04 EOG (w tym w ramach FWD 952 tys. zł);
- **58.289** tys. zł – z Programu PL04 NMF (w tym w ramach FWD 837 tys. zł).

W ramach kwoty **331** tys. zł środków z budżetu Państwa wydatkowano:

- **168** tys. zł – z Programu PL04 EOG w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej;
- **163** tys. zł – z Programu PL02 w ramach Funduszu Małych Grantów.

W tabeli 19 przedstawiono planowane do uzyskania efekty ekologiczne z umów podpisanych w 2016 r. i uzyskane efekty ekologiczne z umów zakończonych w tym roku.

Tabela 19 Efekty ekologiczne w zakresie MF EOG i NMF z umów podpisanych i umów zakończonych w 2016 r.

Poz.	Efekt ekologiczny	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1	2	3	4	5
1	Zwiększenie produkcja energii elektrycznej	MWh/rok	6 518	
2	Ograniczenie emisji lub uniknięta emisja dwutlenku węgla	Mg/rok	14 831	

IV.6. Pozostałe środki europejskie i ich współfinansowanie

IV.6.1. Instrument Finansowy LIFE

Dofinansowanie ze środków Narodowego Funduszu dla przedsięwzięć wdrażanych w ramach LIFE wypłacane było w ramach umów podpisanych w zakresie programu priorytetowego „Współfinansowanie Programu LIFE", jak również wypłaty wynikały z umów podpisanych poza tym programem. W 2016 r. wypłacono łącznie **26.698** tys. zł, z tego **3.473** tys. zł pożyczek z planowanej kwoty **6.440** tys. zł – realizacja planu w 54% (poz. 8 tabeli 20), **23.225** tys. zł dotacji z planowanej kwoty **35.109** tys. zł – realizacja planu w 66% (poz. 1.3 tabeli 25). Niepełne wykonanie planu wypłat środków bezzwrotnych i zwrotnych to efekt przesunięć płatności środków w realizacji poszczególnych projektów, w dużej części przyrodniczych, uzależnionych od niezależnych uwarunkowań naturalnych.

Zadania realizowane w ramach Instrumentu Finansowego LIFE mają na celu poprawę jakości środowiska, w tym środowiska naturalnego.

Program LIFE składa się z:

a) Podprogramu działań na rzecz środowiska, podzielonego na 3 obszary priorytetowe:
   - ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami;
   - przyroda i różnorodność biologiczna;
   - zarządzanie i informacja w zakresie środowiska.
b) Podprogramu działań na rzecz klimatu, podzielonego na 3 obszary priorytetowe:
   - łagodzenie skutków zmiany klimatu;
   - dostosowanie się do skutków zmiany klimatu;
   - zarządzanie i informacja w zakresie klimatu.

W 2016 r. podpisano 2 umowy dotacji na łączną kwotę **3.045** tys. zł, dotyczące współfinansowania przez Narodowy Fundusz projektów LIFE wybranych przez KE w naborze z 2015 r. Umowy na współfinansowanie projektów LIFE zawarto z Dyrekcją Generalną Lasów Państwowych, która podejmie działania ochrony rybołowa i Generalną Dyrekcją Ochrony Środowiska na kampanię edukacyjną skierowaną do organów ścigania i władzy sądowniczej. Dodatkowo Narodowy Fundusz przeprowadził w 2016 r. nabór wniosków o współfinansowanie projektów zintegrowanych LIFE oraz wniosków o udzielenie pożyczki na wkład własny i zachowanie płynności finansowej przedsięwzięć LIFE+/LIFE. W wyniku tego zawarto 6 umów pożyczki na kwotę **5.469** tys. zł.

W czerwcu 2016 r. przeprowadzono trzeci nabór wniosków o współfinansowanie przez Narodowy Fundusz projektów LIFE w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 LIFE, w ramach którego złożono 20 wniosków. W wyniku oceny, na liście przedsięwzięć spełniających kryteria wyboru znalazło się 11 przedsięwzięć ubiegających się o łączną kwotę dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu w wysokości **22.691** tys. zł oraz dofinansowanie ze środków KE w kwocie **13.872** tys. zł.

W wyniku naborów projektów LIFE w latach 2014-2015, Polska wykorzystała ok. 6,2 z ok. 51 mln euro (12%) z przysługującej jej alokacji w ramach Podprogramu działań na rzecz środowiska na lata 2014-2017.

Od początku 2016 r. zakres działań Narodowego Funduszu jako Krajowego Punktu Kontaktowego LIFE w Polsce, został poszerzony o realizację zadań służących bardziej skutecznemu wykorzystaniu możliwości Programu LIFE (projekt budowania potencjału na mocy Artykułu 19 Rozporządzenia LIFE). Celem projektu jest upowszechnianie informacji na temat Programu LIFE i pozyskanie szerokiego spektrum grup docelowych, działających na rzecz ochrony środowiska i klimatu, a także pomoc w przygotowaniu najwyższej jakości wniosków LIFE i efektywne wykorzystanie dostępnych środków. W związku z realizacją tych zadań w 2016 r. Narodowy Fundusz uzyskał bezpośrednio od Komisji Europejskiej reprezentowanej przez Agencje Wykonawczą ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw, środki na refundację poniesionych wydatków i kosztów związanych z realizacją projektu – wykorzystano **249** tys. zł.

IV.6.2. Ekologiczny Fundusz Partnerski PHARE

W ramach działania ekspertyzy i prace naukowo-badawcze Narodowy Fundusz realizuje zadania finansowane ze środków Ekologicznego Funduszu Partnerskiego PHARE (EFP PHARE), zgodnie z umową, podpisaną z Ministrem Środowiska w sprawie przygotowania i realizacji przedsięwzięć w ramach V Programu Indykatywnego EFP PHARE, z budżetem w wysokości **16** mln zł. Piąty Program Indykatywny obejmuje pakiety przedsięwzięć, których realizacja winna przyczynić się do osiągnięcia celów wynikających ze zobowiązań Polski, jako Państwa Członkowskiego UE, w tym m.in. w zakresie:

- doradztwa i ekspertyz;
- wzmocnienia instytucjonalnego;
- działań promocyjnych, informacyjnych i publikacji.

Zgodnie z ww. umową Narodowy Fundusz jest odpowiedzialny za realizację przedsięwzięć przedstawianych i przygotowywanych przez Ministra Środowiska.

V Program Indykatywny jest w końcowej fazie realizacji, w 2016 r. nie podpisano żadnej umowy. Z tytułu zrealizowanych umów wypłacono **114** tys. zł, co przy kwocie zaplanowanej na **89** tys. zł oznacza realizację planu w 128% (poz. 3.1 tabeli 7). Na koniec 2016 r. pozostało do rozdysponowania w latach kolejnych **22** tys. zł.

IV.6.3. Ekologiczny Fundusz Partnerski SIDA

Przepływy środków powierzonych w ramach Ekologicznego Funduszu Partnerskiego SIDA prezentowane są w ewidencji bilansowej Narodowego Funduszu. Środki SIDA pochodzą z przyznanej Polsce przez Szwecję dotacji na współfinansowanie w formie pożyczek preferencyjnych przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska. Ze spłat tych pożyczek powstał tzw. Szwedzki fundusz rewolwingowy. Dofinansowanie przedsięwzięć wskazanych przez Ministra Środowiska udzielane jest w ramach programu „Realizacja przedsięwzięć finansowanych ze środków pochodzących z darowizny Królestwa Szwecji”. W 2016 r. w zakresie środków SIDA nie podpisano żadnej nowej umowy.

Z zaplanowanej do wydatkowania w 2016 r. kwoty **125** tys. zł nie wypłacono środków (poz. 3.2 tabeli 7). Wynika to z niewystąpienia z wnioskiem o dofinansowanie przez Wnioskodawcę, którego przedsięwzięcie zostało wskazane do dofinansowania przez Ministra Środowiska. Na koniec 2016 r. pozostało do rozdysponowania w latach kolejnych **125** tys. zł.

V. Realizacja Planu finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej w 2016 r.

V.1. Wstęp

Narodowy Fundusz finansując ochronę środowiska i gospodarkę wodną w 2016 r., w ramach posiadanych i obsługiwanych przez niego środków finansowych, dążył do maksymalizacji efektu ekologicznego lub rzeczowego.

Dokonując w 2016 r. wyboru przedsięwzięć do dofinansowania kierowano się, przede wszystkim, zasadą prowadzenia gospodarki finansowej w sposób zapewniający pełne wykorzystanie środków europejskich niepodlegających zwrotowi, przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną.

Efekty ekologiczne opisane w tym rozdziale, dotyczą wielkości uzyskanych z umów zakończonych w 2016 r., jak również planowanych do uzyskania z umów podpisanych w tym roku. W przypadku umów, dla których efekt ekologiczny jest równoważny efektowi rzeczowemu przedstawiono efekt rzeczowy. Prezentowane efekty odnoszą się do całego przedsięwzięcia, a nie jedynie do jego części finansowanej przez Narodowy Fundusz.

Podstawą do udzielania dofinansowania były programy priorytetowe, w których ustalono szczegółowe zasady oraz kryteria wyboru przedsięwzięć.

Zapotrzebowanie na środki na ochronę środowiska i gospodarkę wodną do projektu Planu finansowego Narodowego Funduszu na 2016 r., wyznaczającego ramy finansowe działalności Narodowego Funduszu w 2016 r., zostało określone w II kwartale 2015 r., biorąc pod uwagę planowane wypłaty z umów podpisanych, wnioski o dofinansowanie będące na różnych etapach rozpatrywania, jak również zatwierdzone budżety programów priorytetowych.

W Planie działalności Narodowego Funduszu, uchwalonym przez Radę Nadzorczą 29 stycznia 2016 r., na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w zakresie środków własnych, będących w dyspozycji Narodowego Funduszu lub obsługiwanych przez niego środków europejskich, przewidywano łączne wydatkowanie **4.056.000** tys. zł (poz. III tabeli 1), a kwoty finansowania bezzwrotnego zawierały się w limitach określonych w Planie finansowym.

V.2. Finansowanie przedsięwzięć ze środków własnych Narodowego Funduszu realizowanych bez udziału środków europejskich i współfinansowanie przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków europejskich

V.2.1. Wstęp

W rozdziale tym omówiono wydatki Narodowego Funduszu na ochronę środowiska i gospodarkę wodną na finansowanie przedsięwzięć realizowanych bez udziału środków europejskich i współfinansowanie przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków europejskich. Środkami tymi finansowane były, przede wszystkim, przedsięwzięcia służące realizacji polityki zrównoważonego rozwoju państwa.

W rozdziale V.2.2 zamieszczono zestawienia tabelaryczne przedstawiające wydatki w dziedzinach, jak również na współfinansowanie ze środków własnych Narodowego Funduszu przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków europejskich w 2016 r., w podziale na finansowanie pożyczkowe i dotacyjne, a w kolejnych rozdziałach, tj. V.2.3-V.2.15 przedstawiono najbardziej istotne informacje

dotyczące kierunków rozdysponowania środków, planowane do uzyskania efekty ekologiczne i rzeczowe, jak również uzyskane wielkości takich efektów z umów zakończonych w 2016 r.

W załączniku Załącznik przedstawiono realizację wydatkowania środków w 2016 r. w układzie programów priorytetowych, natomiast w załączniku Załącznik kwoty podpisanych w 2016 r. umów w układzie tych programów.

V.2.2. Tabele finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej w 2016 r.

Tabela 20 Pożyczkowe finansowanie ochrony środowiska przedsięwzięć realizowanych bez udziału środków europejskich i współfinansowanie przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków europejskich w 2016 r. (tys. zł)

Poz.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2015 r.	Plan 2016 r.	Wykonanie 2016 r.	Wskaźnik 5/4 (%)	Wskaźnik 5/3 (%)
1	2	3	4	5	6	7
1	Ochrona wód	272 219	156 950	124 194	79,1%	45,6%
	w tym:					
1.1	współfinansowanie środków europejskich	252 113		64 211	---	25,5%
2	Ochrona klimatu i atmosfery	432 470	600 311	241 447	40,2%	55,8%
	w tym:					
2.1	współfinansowanie środków europejskich	49 699		5 000	---	10,1%
3	Ochrona powierzchni ziemi	896 181	349 284	244 337	70,0%	27,3%
	w tym:					
3.1	współfinansowanie środków europejskich	732 193		142 641	---	19,5%
4	Ochrona przyrody i krajobrazu	4 430	2 715	252	9,3%	5,7%
5	Monitoring Środowiska	-55	1 000			
6	Zapobieganie klęskom żywiołowym i poważnym awariom oraz usuwanie ich skutków	3 065	3 000	4 561	152,0%	148,8%
	w tym:					
6.1	współfinansowanie środków europejskich	2 684		2 102	---	78,3%
7	Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW	227 064	140 000	243	0,2%	0,1%
8	Współfinansowanie LIFE	2 893	6 440	3 473	53,9%	120,0%
9	Edukacja ekologiczna		300			---
10	Kapitałowe finansowanie ochrony środowiska (wydatki na nabycie akcji i udziałów)		200 000	200 000	100,0%	---
11	**Razem NFOŚiGW - finansowanie zwrotne (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)**	**1 838 267**	**1 460 000**	**818 507**	**56,1%**	**44,5%**

Tabela 21 Dotacyjne finansowanie przedsięwzięć realizowanych bez udziału środków europejskich – finansowanie w dziedzinach w 2016 r. – zestawienie zbiorcze (tys. zł)

Poz.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2015 r.	Plan 2016 r.	Wykonanie 2016 r.	Wskaźnik 5/4 (%)	Wskaźnik 5/3 (%)
1	2	3	4	5	6	7
1	**Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych i dotacje na realizację zadań bieżących oraz środki przekazane do budżetu państwa na dofinansowanie zadań państwowych jednostek budżetowych**	**1 434 261**	**1 326 356**	**995 460**	**75,1%**	**69,4%**
1.1	z tego: **Dotacje w dziedzinach**	**1 417 652**	**1 288 538**	**975 478**	**75,7%**	**68,8%**
	z tego:					
1.1.1	Ochrona wód	29 735	18 525	13 421	72,4%	45,1%
1.1.2	Gospodarka wodna	244 067	94 994	85 977	90,5%	35,2%
1.1.3	Ochrona klimatu i atmosfery	458 002	399 578	263 291	65,9%	57,5%
1.1.4	Ochrona powierzchni ziemi	197 301	242 889	216 606	89,2%	109,8%
1.1.5	Ochrona przyrody i krajobrazu	41 669	32 454	28 009	86,3%	67,2%
1.1.6	Górnictwo	48 522	71 572	50 848	71,0%	104,8%
1.1.7	Geologia	138 593	123 108	94 812	77,0%	68,4%
1.1.8	Monitoring Środowiska	89 272	102 688	91 452	89,1%	102,4%
1.1.9	Zapobieganie klęskom żywiołowym i poważnym awariom oraz usuwanie ich skutków	39 523	47 595	20 334	42,7%	51,4%
1.1.10	Edukacja ekologiczna	42 440	43 000	24 846	57,8%	58,5%
1.1.11	Generator Koncepcji Ekologicznych	15 165	10 000	11 065	110,7%	73,0%
1.1.12	Ekologiczne formy transportu	1 500	1 500			
1.1.13	Doradztwo energetyczne		14 850	4 934	33,2%	---
1.1.14	Ekspertyzy i prace naukowo-badawcze	71 863	85 785	69 883	81,5%	97,2%
1.2	**Pozostałe - odniesione do dziedzin**	**16 609**	**37 818**	**19 982**	**52,8%**	**120,3%**
1.2.1	z tego: Umorzenia pożyczek	16 609	37 818	19 982	52,8%	120,3%
2	**Finansowanie zadań krajowego operatora GIS**	**376**	**410**	**299**	**72,9%**	**79,5%**
3	**Razem NFOŚiGW - finansowanie dotacyjne w dziedzinach – zestawienie zbiorcze (1+2)**	**1 434 637**	**1 326 766**	**995 759**	**75,1%**	**69,4%**

Tabela 22 Dotacyjne finansowanie przedsięwzięć realizowanych bez udziału środków europejskich – finansowanie w dziedzinach dla jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych w 2016 r. (tys. zł)

Poz.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2015 r.	Wykonanie 2016 r.	Wskaźnik 4/3 (%)
1	2	3	4	5
1	**Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych dla jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych**	**363 547**	**260 838**	**71,7%**
1.1	z tego: **Dotacje w dziedzinach**	**362 060**	**260 096**	**71,8%**
	z tego:			
1.1.1	Ochrona wód	16 818	11 205	66,6%
	w tym:			
1.1.1.1	Udostępnione środki finansowe WFOŚiGW	572	-4 *	-0,7%
1.1.2	Gospodarka wodna	80 525	32 092	39,9%
	w tym:			
1.1.2.1	na finansowanie zadań „Programu Świnna Poręba”	80 525	32 092	39,9%
1.1.3	Ochrona klimatu i atmosfery	192 343	163 767	85,1%
	w tym:			
1.1.3.1	Udostępnione środki finansowe WFOŚiGW	50 920	92 443	181,5%
1.1.4	Ochrona powierzchni ziemi	6 481	2 343	36,2%
1.1.5	Ochrona przyrody i krajobrazu	28 578	22 244	77,8%
	w tym:			
1.1.5.1	Udostępnione środki finansowe WFOŚiGW	991	-18 *	-1,8%
1.1.6	Geologia	1 327	3 125	235,5%
1.1.7	Monitoring Środowiska	1 792	105	5,9%
1.1.8	Zapobieganie klęskom żywiołowym i poważnym awariom oraz usuwanie ich skutków	22 891	9 545	41,7%
1.1.9	Edukacja ekologiczna	3 436	289	8,4%
1.1.10	Ekologiczne formy transportu	1 500		
1.1.11	Górnictwo	6 369	15 381	241,5%
1.2	**Pozostałe - odniesione do dziedzin dla jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych**	**1 487**	**742**	**49,9%**
1.2.1	z tego: Umorzenia pożyczek	1 487	742	49,9%
2	**Dotacje na realizację zadań bieżących dla jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych**	**58 458**	**36 039**	**61,6%**
2.1	z tego: Ochrona klimatu i atmosfery	2 405	1 117	46,4%
	w tym:			
2.1.1	Udostępnione środki finansowe WFOŚiGW	1 826	723	39,6%
2.2	Ochrona powierzchni ziemi	35 697	22 664	63,5%
	w tym:			
2.2.1	Udostępnione środki finansowe WFOŚiGW	20 448	4 306	21,1%
	Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez WFOŚiGW		11 749	---
2.3	Ochrona przyrody i krajobrazu	7 726	3 320	43,0%
2.4	Górnictwo	167	168	100,6%
2.5	Geologia	11 105	3 586	32,3%
2.6	Edukacja ekologiczna	1 358	250	18,4%
2.7	Doradztwo energetyczne		4 934	---
3	**Razem NFOŚiGW - finansowanie dotacyjne w dziedzinach dla jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych (1+2)**	**422 005**	**296 877**	**70,3%**

* - zwrot niewydatkowanych środków dotacyjnych

Tabela 23 Dotacyjne finansowanie przedsięwzięć realizowanych bez udziału środków europejskich – finansowanie w dziedzinach dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych w 2016 r. (tys. zł)

Poz.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2015 r.	Wykonanie 2016 r.	Wskaźnik 4/3 (%)
1	2	3	4	5
1	**Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych**	**228 238**	**128 978**	**56,5%**
1.1	z tego: **Dotacje w dziedzinach**	**213 116**	**109 738**	**51,5%**
	z tego:			
1.1.1	Ochrona wód	12 917	2 216	17,2%
1.1.2	Ochrona klimatu i atmosfery	136 336	78 851	57,8%
	w tym:			
1.1.2.1	Dokonywanie częściowych spłat kapitału kredytów bankowych	3 367	8 128	241,4%
1.1.3	Ochrona powierzchni ziemi	2 004	837	41,8%
1.1.4	Ochrona przyrody i krajobrazu	3 040	546	18,0%
1.1.5	Górnictwo	2 866	5 094	177,7%
1.1.6	Geologia	32 449	4 905	15,1%
1.1.7	Monitoring Środowiska	372	36	9,7%
1.1.8	Zapobieganie klęskom żywiołowym i poważnym awariom oraz usuwanie ich skutków	7 714	4 533	58,8%
1.1.9	Edukacja ekologiczna	253	1 655	654,2%
1.1.10	Generator Koncepcji Ekologicznych	15 165	11 065	73,0%
1.2	**Pozostałe - odniesione do dziedzin dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych**	**15 122**	**19 240**	**127,2%**
1.2.1	z tego: Umorzenia pożyczek	15 122	19 240	127,2%
2	**Dotacje na realizację zadań bieżących dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych**	**377 567**	**390 247**	**103,4%**
2.1	z tego: Ochrona klimatu i atmosfery	16 439	19 556	119,0%
2.2	Ochrona powierzchni ziemi	152 520	190 639	125,0%
2.3	Ochrona przyrody i krajobrazu	1 256	1 082	86,1%
2.4	Górnictwo	38 748	29 168	75,3%
2.5	Geologia	93 270	82 033	88,0%
2.6	Monitoring Środowiska	49 382	46 750	94,7%
2.7	Edukacja ekologiczna	25 952	21 019	81,0%
3	**Razem NFOŚiGW - finansowanie dotacyjne w dziedzinach dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych (1+2)**	**605 805**	**519 225**	**85,7%**

Tabela 24 Środki przekazane do budżetu państwa na dofinansowanie zadań państwowych jednostek budżetowych w 2016 r. – finansowanie w dziedzinach (tys. zł)

Poz.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2015 r.	Wykonanie 2016 r.	Wskaźnik 4/3 (%)
1	2	3	4	5
1	**Środki przekazane do budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych**	**254 984**	**53 648**	**21,0%**
	z tego:			
1.1	Gospodarka wodna	122 581	34 466	28,1%
1.2	Ochrona klimatu i atmosfery	110 424		
1.3	Ochrona powierzchni ziemi	5		
1.4	Ochrona przyrody i krajobrazu	6		
1.5	Górnictwo	142	558	393,0%
1.6	Monitoring Środowiska	12 802	12 338	96,4%
1.7	Zapobieganie klęskom żywiołowym i poważnym awariom oraz usuwanie ich skutków	8 918	6 256	70,2%
1.8	Edukacja ekologiczna	106	30	28,3%
2	**Środki przekazane do budżetu państwa na realizację zadań bieżących**	**151 467**	**125 710**	**83,0%**
	z tego:			
2.1	Gospodarka wodna	40 961	19 419	47,4%
2.2	Ochrona klimatu i atmosfery	55		
2.3	Ochrona powierzchni ziemi	594	123	20,7%
2.4	Ochrona przyrody i krajobrazu	1 063	816	76,8%
2.5	Górnictwo	230	479	208,3%
2.6	Geologia	442	1 164	263,3%
2.7	Monitoring Środowiska	24 924	32 223	129,3%
2.8	Edukacja ekologiczna	11 335	1 603	14,1%
2.9	Ekspertyzy i prace naukowo-badawcze	71 863	69 883	97,2%
3	**Razem NFOŚiGW - środki przekazane do budżetu państwa w dziedzinach (1+2)**	**406 451**	**179 358**	**44,1%**

Tabela 25 Współfinansowanie przez Narodowy Fundusz, w formie dotacji, przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków europejskich w 2016 r. – zestawienie zbiorcze (tys. zł)

Poz.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2015 r.	Plan 2016 r.	Wykonanie 2016 r.	Wskaźnik 5/4 (%)	Wskaźnik 5/3 (%)
1	2	3	4	5	6	7
1	**Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych i dotacje na realizację zadań bieżących na współfinansowanie środków europejskich oraz środki przekazane do budżetu państwa na dofinansowanie zadań państwowych jednostek budżetowych**	**165 836**	**122 368**	**93 761**	**76,6%**	**56,5%**
	z tego:					
1.1	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013	35 164	50 533	49 533	98,0%	140,9%
	z tego:				---	---
1.1.1	I oś priorytetowa	10 423			---	
1.1.2	V oś priorytetowa	4 627	3 472	2 260	65,1%	48,8%
1.1.3	Korekta systemowa - I oś priorytetowa PO IiŚ	1 615	17 787	16 531	92,9%	1 023,6%
1.1.4	Korekta systemowa - II oś priorytetowa PO IiŚ		5 376			---
1.1.5	Korekta systemowa - III oś priorytetowa PO IiŚ		3 816	3 976	104,2%	---
1.1.6	Korekta systemowa - IX oś priorytetowa PO IiŚ		2			---
1.1.7	Dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych i ceny wykupu obligacji	18 499	20 080	26 766	133,3%	144,7%
	z tego:					
1.1.7.1	I oś priorytetowa	18 461	20 000	26 738	133,7%	144,8%
1.1.7.2	IV oś priorytetowa	38	25	25	100,0%	65,8%
1.1.7.3	IX oś priorytetowa		55	3	5,5%	---
1.2	ISPA/Fundusz Spójności 2000-2006	90 116	36 130	21 003	58,1%	23,3%
	z tego:					
1.2.1	Korekta systemowa - gospodarka wodno-ściekowa	81 425	36 130	14 177	39,2%	17,4%
1.2.2	Dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych	8 691		6 826	---	78,5%
	z tego:				---	---
1.2.2.1	Gospodarka wodno-ściekowa	8 691		6 826	---	78,5%
1.2.2.2	Ochrona atmosfery i klimatu				---	---
1.3	Współfinansowanie LIFE	40 556	35 109	23 225	66,2%	57,3%
1.4	Pomoc Techniczna PO IiŚ 2014-2020 - zadania powierzone na podstawie art. 400b ust. 8 ustawy POŚ		596			---
2	**Koszty krajowe programów zagranicznych (rozliczenie końcowe Memorandum 013 w ramach ISPA/Funduszu Spójości 2000-2006)**	**1 947**			**---**	
3	**Współfinansowanie MF EOG i NMF (Fundusz Małych Grantów)**	**27**	**866**	**331**	**38,2%**	**1 225,9%**
4	**Razem dotacyjne finansowanie ochrony środowiska - współfinansowanie środków europejskich (1+2+3)**	**167 810**	**123 234**	**94 092**	**76,4%**	**56,1%**

Tabela 26 Współfinansowanie przez Narodowy Fundusz, w formie dotacji, przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków europejskich dla jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych w 2016 r. (tys. zł)

Poz.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2015 r.	Wykonanie 2016 r.	Wskaźnik 4/3 (%)
1	2	3	4	5
1	**Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych dla jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych**	**53 311**	**30 371**	**57,0%**
	z tego:			
1.1	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013	11 891	20 251	170,3%
	z tego:			
1.1.1	I oś priorytetowa	10 423		
1.1.2	V oś priorytetowa	1 026	487	47,5%
1.1.3	Korekta systemowa PO IiŚ	442	19 764	4 471,5%
	z tego:			
1.1.3.1	I oś priorytetowa	442	15 788	3 571,9%
1.1.3.2	III oś priorytetowa		3 976	---
1.2	Współfinansowanie LIFE	10 093	6 735	66,7%
1.3	Korekta systemowa ISPA/Fundusz Spójności 2000-2006	31 327	3 385	10,8%
	z tego:			
1.3.1	Gospodarka wodno-ściekowa	27 963	3 385	12,1%
1.3.2	Gospodarka odpadami	3 364		
2	**Dotacje na realizację zadań bieżących dla jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych**	**5 748**	**2 341**	**40,7%**
	z tego:			
2.1	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 - V oś priorytetowa	1 454	431	29,6%
2.2	Współfinansowanie LIFE	2 347	1 910	81,4%
2.3	Koszty krajowe programów zagranicznych	1 947		
3	**Razem dotacyjne finansowanie ochrony środowiska dla jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych - współfinansowanie środków europejskich (1+2)**	**59 059**	**32 712**	**55,4%**

Tabela 27 Współfinansowanie przez Narodowy Fundusz, w formie dotacji, przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków europejskich dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych w 2016 r. (tys. zł)

Poz.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2015 r.	Wykonanie 2016 r.	Wskaźnik 4/3 (%)
1	2	3	4	5
1	**Dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych**	**64 115**	**13 721**	**21,4%**
	z tego:			
1.1	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013	1 911	1 271	66,5%
	z tego:			
1.1.1	V oś priorytetowa	738	528	71,5%
1.1.2	Korekta systemowa PO IiŚ	1 173	743	63,3%
	z tego:			
1.1.2.1	I oś priorytetowa	1 173	743	63,3%
1.2	Współfinansowanie LIFE	12 106	1 659	13,7%
1.3	Korekta systemowa ISPA/Fundusz Spójności 2000-2006	50 098	10 791	21,5%
	z tego:			
1.3.1	Gospodarka wodno-ściekowa	48 085	10 791	22,4%
1.3.2	Gospodarka odpadami	2 013		
2	**Dotacje na realizację zadań bieżących dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych**	**12 017**	**7 865**	**65,4%**
	z tego:			
2.1	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 - V oś priorytetowa	1 409	814	57,8%
2.2	Współfinansowanie LIFE	10 608	7 051	66,5%
3	**Razem dotacyjne finansowanie ochrony środowiska dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych - współfinansowanie środków europejskich (1+2)**	**76 132**	**21 586**	**28,4%**

Tabela 28 Środki przekazane do budżetu państwa na dofinansowanie zadań państwowych jednostek budżetowych w 2016 r. – współfinansowanie środków europejskich (tys. zł)

Poz.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2015 r.	Wykonanie 2016 r.	Wskaźnik 4/3 (%)
1	2	3	4	5
1	**LIFE - środki przekazane do budżetu państwa na dofinansowanie zadań państwowych jednostek budżetowych**	**5 402**	**5 870**	**108,7%**
	z tego:			
1.1	na realizację zadań bieżących	5 402	4 179	77,4%
1.2	finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych		1 691	---

V.2.3. Ochrona wód

W zakresie ochrony wód w 2016 r. środki Narodowego Funduszu wydatkowane były w ramach 2. programów (części programów) priorytetowych, jak również w związku z rozliczeniami projektów realizowanych poza programami.

W ramach 2. programów priorytetowych:

- „Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach" – wypłacono **118.416** tys. zł pożyczek i **26.738** tys. zł dopłat do oprocentowania kredytów bankowych;
- „Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego – wypłacono **5.778** tys. zł pożyczek i **13.421** tys. zł dotacji.

W zakresie wypłat o charakterze dotacyjnym wypłaconych zostało również **6.826** tys. zł dopłat do oprocentowania kredytów bankowych dla projektów zrealizowanych w ramach ISPA/Funduszu Spójności 2000-2006 (poz. 1.2.2.1 tabeli 25).

Łączny bilans wypłat środków w zakresie ochrony wód to **171.179** tys. zł, z tego:

- pożyczki – **124.194** tys. zł (poz. 1 tabeli 20);
- dotacje – **13.421** tys. zł (poz. 1.1.1 tabeli 21);
- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych i ceny wykupu obligacji – **33.564** tys. zł (łącznie poz. 1.1.7.1 i 1.2.2.1 tabeli 25).

Plan w zakresie wypłat pożyczek został zrealizowany w 79% ze względu na zmniejszenie kwoty wypłat pożyczek, w ramach programu gospodarki wodno-ściekowej w aglomeracjach, wynikające z zastępowania przejściowego prefinansowania pożyczkowego Narodowego Funduszu przez finansowanie bezzwrotne ze środków Funduszu Spójności udzielane w ramach działania 2.3 PO IiŚ 2014-2020.

Plan wypłat środków bezzwrotnych (dotacje i dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych i ceny wykupu obligacji) w kwocie **38.605** tys. zł (łącznie poz. 1.1.1 tabeli 21, 1.1.7.1 i 1.2.2.1 tabeli 25) został zrealizowany w kwocie **46.985** tys. zł – 122% realizacja planu wiąże się głównie z wcześniejszym niż zakładano terminem wykupu obligacji, a co za tym idzie wydatkowaniem środków Narodowego Funduszu w formie dopłat do ceny wykupu obligacji.

Planowane do uzyskania dla ochrony wód efekty ekologiczne i rzeczowe z umów zawartych w 2016 r., jak również uzyskane wielkości takich efektów z umów zakończonych przedstawione są w tabeli 29.

Tabela 29 Efekty ekologiczne i rzeczowe z umów zawartych i zakończonych w 2016 r. w dziedzinie ochrony wód

Poz.	Efekt ekologiczny/rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1	2	3	4	5
1	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków, w tym:	tys. RLM	35	559
1.1	ze współfinansowania projektów PO IiŚ 2007-2013 i 2014-2020	tys. RLM	34	435
1.2	ze współfinansowania projektów ISPA/FS	tys. RLM		16
2	Przepustowość urządzeń/obiektów poddanych modernizacji, w tym:	tys. RLM	202	3 135
2.1	ze współfinansowania projektów PO IiŚ 2007-2013 i 2014-2020	tys. RLM	149	3 123
3	Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej, w tym:	km	96	3 908
3.1	ze współfinansowania projektów PO IiŚ 2007-2013 i 2014-2020	km	87	3 906
4.	Długość wybudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej, w tym:	km	11	953
4.1.	ze współfinansowania projektów PO IiŚ 2007-2013 i 2014-2020	km	11	952
5	Długość wybudowanych podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego	km		353
6	Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.		494

V.2.4. Gospodarka wodna

W zakresie gospodarki wodnej w 2016 r. Narodowy Fundusz wypłacił łącznie **85.977** tys. zł, z tego dla programów priorytetowych:

- „Budowa, przebudowa i odbudowa obiektów hydrotechnicznych" – wypłacono **53.885** tys. zł w formie przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym;
- „Zadania wskazane przez ustawodawcę. Budowa zbiornika wielozadaniowego Świnna Poręba" – wypłacono **32.092** tys. zł dotacji.

Plan wypłat finansowania dotacyjnego w tej dziedzinie został zrealizowany w 91% (poz. 1.1.2 tabeli 21). Środki przeznaczone zostały m.in. na budowę stopnia wodnego Malczyce na rzece Odrze (wypłacono **19.373** tys. zł), uporządkowanie gospodarki wodnej zespołu zbiorników Przeczyce, Kuźnica Warężyńska i Pogoria oraz modernizację obiektów przeciwpowodziowych doliny Przemszy w kwocie **10.153** tys. zł, a także przebudowę śluzy Żerań (**7.014** tys. zł). Niepełna realizacja zaplanowanych wypłat wiąże się z wyłączeniem finansowania budowa zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny ze środków Narodowego Funduszu na rzecz wykorzystania środków działania 2.1 PO IiŚ 2014-2020.

Planowane do uzyskania z umów podpisanych w 2016 r. efekty ekologiczne i rzeczowe, jak również uzyskane wielkości takich efektów z umów zakończonych w 2016 r., przedstawione są w tabeli 30.

Tabela 30 Efekty ekologiczne i rzeczowe z umów zawartych i zakończonych w 2016 r. w dziedzinie gospodarki wodnej

Poz.	Efekt ekologiczny/rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1	2	3	4	5
1	Liczba osób objętych ochroną przeciwpowodziową	tys. osób		41
2	Powierzchnia terenów bezpośrednio objętych ochroną przeciwpowodziową	ha		11 146
3	Zaprojektowane wybudowane i przebudowane urządzenia służące gospodarowaniu wodami	szt.		13

V.2.5. Ochrona klimatu i atmosfery

Programy priorytetowe i ich części realizowane w dziedzinie ochrony klimatu i atmosfery w 2016 r. to:

- „Poprawa jakości powietrza”:
  - Część 3) Bocian – Rozproszone, odnawialne źródła energii – wypłacono **9.364** tys. zł pożyczek;
  - Część 4) LEMUR – Energooszczędne Budynki Użyteczności Publicznej – wypłacono **19.889** tys. zł pożyczek i **32** tys. zł dotacji;
- „System zielonych inwestycji”:
  - część 1) Zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej – wypłacono **10.234** tys. zł pożyczek i **16.994** tys. zł dotacji;
  - część 4) Budowa, rozbudowa i przebudowa sieci elektroenergetycznych w celu umożliwienia przyłączenia źródeł wytwórczych energetyki wiatrowej (OZE) – wypłacono **3.600** tys. zł dotacji;
  - część 5) Zarządzanie energią w budynkach wybranych podmiotów sektora finansów publicznych – wypłacono **38.544** tys. zł dotacji;

- część 6) SOWA – Energooszczędne oświetlenie uliczne – wypłacono **1.650** tys. zł pożyczek i **13.992** tys. zł dotacji;
- Część 7) GAZELA – Niskoemisyjny transport miejski – wypłacono **28.350** tys. zł dotacji;

- „Poprawa efektywności energetycznej" – program rozliczany (nie są zawierane nowe umowy dofinansowania):
  - Inteligentne sieci energetyczne" – wypłacono **13.706** tys. zł dotacji;
  - Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych – wypłacono **4.003** tys. zł dotacji;
  - Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach – wypłacono **4.125** tys. zł dotacji;
- „Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii. Program dla przedsięwzięć dla odnawialnych źródeł energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji" – program rozliczany, w ramach którego wypłacono **10.381** tys. zł pożyczek;
- „Wsparcie przedsiębiorców w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki" – wypłacono **42.410** tys. zł pożyczek i **532** tys. zł dotacji;
- „Wsparcie przedsięwzięć w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki Część 1) E-KUMULATOR – Ekologiczny Akumulator dla Przemysłu" – w ramach tego programu wypłacono **93.003** tys. zł pożyczek;
- „Funkcjonowanie systemu handlu uprawnieniami do emisji oraz działalność Krajowego ośrodka bilansowania i zarządzania emisjami" – wypłacono **19.595** tys. zł dotacji;
- „SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez partnerów zewnętrznych":
  - Część 4) KAWKA - Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych, odnawialnych źródeł energii wypłacono **87.292** tys. zł dotacji;
  - część 2) Prosument – linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii – wypłacono **49.516** tys. zł pożyczek i **32.527** tys. zł dotacji;
- „Współfinansowanie IX osi priorytetowej PO IiŚ – infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna" – program rozliczany, w ramach którego wypłacono **3** tys. zł dopłat do oprocentowania pożyczek bankowych;
- Współfinansowanie IV osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 – przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska – program rozliczany, w ramach którego wypłacono **5.000** tys. zł pożyczek i **25** tys. zł dopłat do oprocentowania kredytów bankowych.

W zakresie dofinansowania przedsięwzięć MF EOG i NMF z zakresu ochrony klimatu i atmosfery wypłacono **168** tys. zł dotacji, otrzymanych uprzednio ze środków budżetu państwa.

Wydatki w zakresie ochrony klimatu i atmosfery były ponoszone głównie z przychodów wynikających z ustawy Prawo energetyczne, ustawy o efektywności energetycznej oraz ze środków pochodzących ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji gazów cieplarnianych i innych substancji.

Finansowane były przedsięwzięcia dotyczące odnawialnych źródeł

energii i ich rozwoju, wysokosprawnej kogeneracji. Środki ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji gazów cieplarnianych i innych substancji przeznaczane były, przede wszystkim, na przedsięwzięcia termomodernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej.

Narodowy Fundusz, jako Krajowy operator, zarządza Krajowym systemem zielonych inwestycji. W rozdziale V.2.16 przedstawiono informację dotyczącą realizacji umów sprzedaży jednostek przyznanej emisji, zawieranych na podstawie ustawy o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji.

W ramach tej dziedziny, w formie pożyczek, planowano wydatkowanie kwoty **600.311** tys. zł, wypłacono **241.447** tys. zł – plan zrealizowano w 40% (poz. 2 tabeli 20). Wypłata dotacji w kwocie **263.291** tys. zł oznacza realizację wielkości zaplanowanej na **399.578** tys. zł w 66% (poz. 1.1.3 tabeli 21).

Na niższe, niż plan, wykonanie wypłat pożyczek i dotacji wpływ miało przede wszystkim odstąpienie od realizacji programów wdrażanych przez partnerów zewnętrznych głównie wojewódzkie fundusze i banki w zakresie zakupu i montażu mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii, termomodernizacji budynków jednorodzinnych, budowy domów energooszczędnych i inwestycji energooszczędnych w małych i średnich przedsiębiorstwach (wypłaty pożyczek niższe o prawie 210 mln zł, wypłaty dotacji niższe o 141 mln zł). Powyższe zmiany są efektem ukierunkowania Narodowego Funduszu na zwiększenie efektywności wydatkowania środków, oraz uzyskania efektów satysfakcjonujących i adekwatnych do poniesionych nakładów. Kolejnym czynnikiem decydującym o niższych niż planowano wypłatach był brak wykonalności finansowej przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii (głównie energetyki wiatrowej) wynikający ze zmian w przepisach dotyczących OZE, co miało wpływ na realizację wypłat z umów Narodowego Funduszu wspierających ten zakres działań (-100 mln zł pożyczek).

Planowane do uzyskania z umów podpisanych w 2016 r. efekty ekologiczne i rzeczowe, jak również uzyskane wielkości takich efektów z umów zakończonych w 2016 r., przedstawione są w tabeli 31.

Tabela 31 Efekty ekologiczne z umów zawartych i zakończonych w 2016 r. w dziedzinie ochrony klimatu i atmosfery

Poz.	Efekt ekologiczny/rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1	2	3	4	5
1	Zwiększenie produkcji energii cieplnej i elektrycznej	MWh/rok	4 780	58 489
2	Zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną i elektryczną	MWh/rok	37 460	296 280
3	Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej	GJ/rok	139 261	344 788
4	Ilość ograniczonej lub unikniętej emisji dwutlenku węgla	Mg/rok	12 650	160 356
5	Zmniejszenie emisji dwutlenku siarki	Mg/rok	234	10
6	Zmniejszenie emisji tlenków azotu	Mg/rok	1 859	3
7	Zmniejszenie emisji pyłu	Mg/rok	593	2
8	Liczba budynków objętych termomodernizacją	szt.	58	296
9	Ocieplenie przegród zewnętrznych (ścian, stropów, dachów)	m^2	180 762	461 906

V.2.6. Ochrona powierzchni ziemi

Programy priorytetowe i ich części w ramach których nastąpiły wypłaty w 2016 r. w dziedzinie ochrony powierzchni ziemi to:

- „Racjonalna gospodarka odpadami" – wypłacono **242.968** tys. zł pożyczek, **196.218** tys. zł dotacji a **44** tys. zł zostało przekazanych państwowym jednostkom budżetowym;
- „Ochrona powierzchni ziemi. Część 1) Rekultywacja terenów zdegradowanych" – wypłacono **1.369** tys. zł pożyczek, **4.210** tys. zł dotacji i **79** tys. zł przekazano za pośrednictwem rezerwy celowej dla państwowych jednostek budżetowych;
- „Ochrona powierzchni ziemi. Usuwanie wyrobów zawierających azbest" – część programu rozliczana, w ramach której nastąpiło udostępnienie wojewódzkim funduszom **4.306** tys. zł dotacji;
- „SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez partnerów zewnętrznych. Część 1) Usuwanie wyrobów zawierających azbest" – nastąpiło udostępnienie wojewódzkim funduszom **11.749** tys. zł dotacji.

Plan pożyczkowy w tej dziedzinie został zrealizowany w 70%. Wobec planowanej kwoty **349.284** tys. zł wypłacono **244.337** tys. zł (poz. 3 tabeli 20), w tym:

- **142.641** tys. zł na współfinansowanie przedsięwzięć realizowanych w zakresie II osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013;
- **101.696** tys. zł na m.in. rozwój systemów służących zagospodarowaniu odpadów komunalnych.

Plan wypłat dotacyjnych został zrealizowany w 89%. Z planowanej kwoty **242.889** tys. zł wypłacono **216.606** tys. zł (poz. 1.1.4 tabeli 21), w tym:

- **193.404** tys. zł z przychodów wynikających z ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji na dofinansowanie zbierania porzuconych pojazdów (powiaty i gminy) i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji (stacje demontażu pojazdów);
- **16.055** tys. zł na usuwanie wyrobów zawierających azbest;
- **4.290** tys. zł na likwidację tzw. „bomb ekologicznych", w tym np. działań zmierzających do rozwiązania problemu odpadów niebezpiecznych zgromadzonych w okolicach miasta Jaworzna, likwidacę osadników cynkowych Huty Metali Nieżelaznych "Szopienice" S.A. w likwidacji.

Na niższe niż plan wypłaty pożyczek zdecydowany wpływ miała realizacja programu priorytetowego „Racjonalna gospodarka odpadami" (-78 mln zł), w wyniku zmiany harmonogramów realizacji dofinansowywanych przedsięwzięć. Przesunięcia wypłat odnotowano m.in. w ramach przedsięwzięcia dotyczącego budowy instalacji termicznego przetwarzania odpadów z odzyskiem energii w PGE GiEK S.A. – Oddział Elektrociepłownia Rzeszów (-39 mln zł) – efekt niższej kwoty kosztu realizacji inwestycji w wyniku rozstrzygnięcia postępowania przetargowego.

Niższe od planowanych wypłaty dotacji to skutek, m.in. odroczenia wykorzystania przez beneficjenta zwiększonego o 6 mln zł przez Narodowy Fundusz dofinansowania dla przedsięwzięcia „Likwidacja bomby ekologicznej na terenie po byłych Zakładach Tworzyw Sztucznych „Pronit" S.A. w Pionkach",

a także wynik negatywnej oceny złożonych wniosków oraz przesunięcia terminów realizacji niektórych przedsięwzięć (m.in. baza danych o odpadach).

Planowane do uzyskania efekty ekologiczne i rzeczowe w obszarze ochrony powierzchni ziemi z umów zawartych w 2016 r., jak również uzyskane wielkości takich efektów z umów zakończonych w tym roku, przedstawione są w tabeli 32.

Tabela 32 Efekty ekologiczne z umów zawartych i zakończonych w 2016 r. w dziedzinie ochrony powierzchni ziemi

Poz.	Efekt ekologiczny/rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1	2	3	4	5
1	Ograniczenie masy składowanych odpadów	Mg/rok	43 750	158 299
2	Masa pojazdów wycofanych z eksploatacji przyjętych do stacji demontażu pojazdów	Mg/rok	496 382	496 382
3	Masa odpadów poddanych odzyskowi lub unieszkodliwieniu	Mg	151 000	190 000
4	Masa odpadów niebezpiecznych poddanych odzyskowi lub unieszkodliwieniu	Mg/rok	15 500	49 547
5	Powierzchnia gruntów poddanych rekultywacji/remediacji	ha	23	7

V.2.7. Ochrona przyrody i krajobrazu

W dziedzinie ochrony przyrody i krajobrazu w 2016 r. następujące programy priorytetowe i ich części realizowały wypłaty środków własnych Narodowego Funduszu:

- Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej – wypłacono **252** tys. zł pożyczek, **20.560** tys. zł dotacji i **816** tys. zł dofinansowania państwowych jednostek budżetowych;
- Ochrona obszarów cennych przyrodniczo:
  - część 1) Zrównoważony rozwój rejonu Puszczy Białowieskiej – wypłacono **381** tys. zł dotacji;
  - część 3) Wsparcie działań Białowieskiego Parku Narodowego ze środków przekazanych przez EkoFundusz – wypłacono **6.212** tys. zł dotacji.

W dziedzinie tej wypłacono **252** tys. zł pożyczek z kwoty planowanej na **2.715** tys. zł – realizacja planu 9% (poz. 4 tabeli 20). Plan wypłat dotacyjnych został zrealizowany w 86% – wypłacono **28.009** tys. zł z zaplanowanej kwoty **32.454** tys. zł (poz. 1.1.5 tabeli 21).

Obserwowane odchylenie w zakresie finansowania pożyczkowego wynika przede wszystkim z niezrealizowania przez WFOŚiGW w Białymstoku wypłat dla gmin Powiatu Hajnowskiego na współfinansowanie projektów UE w ramach programu dotyczącego zrównoważonego rozwoju Puszczy Białowieskiej, w związku z przesunięciem się terminów zawierania umów na środki UE.

Niewykonanie planowanych wypłat dotacji było konsekwencją modyfikacji rozwiązań systemowych dotyczących realizacji programu priorytetowego „Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej” skutkujących unieważnieniem naboru w ramach II konkursu z 2015 r.

W ramach ochrony przyrody i krajobrazu realizowane były działania:

- prowadzenie czynnej ochrony ekosystemów oraz występujących w nich siedlisk i gatunków;
- monitoring obszarów parków narodowych;
- poprawa efektywności zarządzania obszarami chronionymi poprzez opracowanie planów ochrony i planów zadań ochronnych oraz tworzenie i aktualizację cyfrowych baz danych o zasobach przyrodniczych;
- prowadzenie hodowli zachowawczej zanikających pierwotnych ras zwierząt;
- ochrona przeciwpożarowa w parkach narodowych;
- ograniczenie antropopresji wynikającej z rozwoju turystyki na obszarach parków narodowych;
- kompleksowe ograniczenie emisji zanieczyszczeń z budynków parków narodowych;
- wykup gruntów w parkach narodowych;
- ochrona i rewaloryzacja zabytkowych parków i ogrodów.

W 2016 r. Narodowy Fundusz kontynuował dofinansowanie projektów, których celem było utrzymanie różnorodności biologicznej ekosystemów. Dofinansowanych zostało szereg zadań związanych z szeroko pojętą ochroną przyrody i dążeniem do zachowania w stanie niepogorszonym cennych obszarów przyrodniczych.

Największe wypłaty środków zostały dokonane na dofinansowanie przedsięwzięć realizowanych przez Parki Narodowe – przeznaczono dla nich ponad **25** mln zł tj. 90% wydatkowanych środków. Współfinansowane były m.in. budowa pawilonu edukacyjnego w rezerwacie pokazowym żubrów Białowieskiego Parku Narodowego (ponad **6,1** mln zł), czy też rekonstrukcja krajobrazu przyrodniczego Puszczy Kampinoskiej (**4,9** mln zł).

Planowane do uzyskania efekty ekologiczne i rzeczowe z umów zawartych w 2016 r., jak również uzyskane wielkości takich efektów z umów zakończonych w tym roku w dziedzinie ochrony przyrody i krajobrazu, przedstawione są w tabeli 33.

Tabela 33 Efekty ekologiczne z umów zawartych i zakończonych w 2016 r. w dziedzinie ochrony przyrody i krajobrazu

Poz.*	Efekt ekologiczny/rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1	2	3	4	5
1	Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony, w tym:	ha	23 862	43 652
1.1	ze współfinansowania projektów PO IiŚ 2007-2013	ha	7 054	7 054
2	Liczba gatunków z czerwonej księgi gatunków zagrożonych, dla których wykonano działania ochronne bądź opracowano programy ochrony	szt.	108	58
3	Wykupy gruntów, w tym:	ha	273	864
3.1	ze współfinansowania projektów PO IiŚ 2007-2013	ha		495

* - w pozycjach 1 oraz 2 uwzględniono efekty związane ze współfinansowaniem programu LIFE w obszarze ochrony przyrody i krajobrazu, zaś w pozycji 1.1 i 3.1 efekty współfinansowania V osi PO IiŚ 2007-2013

V.2.8. Górnictwo

W dziedzinie górnictwa w 2016 r. realizowany był program priorytetowy „Geologia i górnictwo Część 2) Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobycia kopalin", w ramach którego wypłacono **50.848** tys. zł w formie dotacyjnej, z zaplanowanej kwoty **71.572** tys. zł – realizacja planu 71% (poz. 1.1.6 tabeli 21).

Niższe niż planowano wypłaty dotacyjne w 2016 r. to skutek, przesunięć w harmonogramach realizacji przedsięwzięć, a także efekt niezłożenia wniosków o dofinansowanie przez Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S.A., w związku z brakiem decyzji Komisji Europejskiej zatwierdzającej pomoc publiczną dla SRK S.A. Wniosek notyfikujący pomoc został przesłany do Komisji w 2015 r.

W ramach górnictwa realizowane były zadania z zakresu:

- rekultywacji powierzchni ziemi na terenach zdegradowanych działalnością wydobywczą;
- eliminowania zagrożeń wynikających z budowy i użytkowania obiektów budowlanych i wyrobisk zakładów górniczych;
- monitoringu stanu środowiska i przeciwdziałania poważnym awariom w górnictwie.

Na przedsięwzięcia zmierzające do zakończenia prac likwidacyjnych i rekultywacyjnych na terenach zdegradowanych górnictwem siarki w 2016 r. wypłacono **4.340** tys. zł dotacji.

Kwotą **13.366** tys. zł dofinansowano zadania realizowane w Kopalni Soli „Wieliczka" S.A., w tym m.in. likwidację wschodniej części Kopalni oraz ochronę powierzchni ziemi oraz zasobów wód przed negatywnymi skutkami zawału

komór Geramb i Fryderyk August. Kwotę **13.773** tys. zł wypłacono na zadanie „Eliminacje zagrożeń i szkodliwych emisji generowanych przez historyczne wyrobisko górnicze Głównej Kluczowej Sztolni" w Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu.

Cała kwota dotacji wydatkowana w dziedzinie górnictwa pochodziła ze środków uzyskanych z przychodów określonych w ustawie Prawo geologiczne i górnicze.

Planowane do uzyskania z umów zawartych w 2016 r. dla górnictwa efekty ekologiczne i rzeczowe, jak również uzyskane wielkości takich efektów z umów zakończonych w tym roku, przedstawione są w tabeli 34.

V.2.9. Geologia

W dziedzinie geologii w 2016 r. realizowane były programy priorytetowe:

- Geologia i górnictwo. Część 1) „Poznanie budowy geologicznej kraju oraz gospodarka zasobami złóż kopalin i wód podziemnych" – wypłacono **91.714** tys. zł dotacji i **1.164** tys. zł środków dla państwowych jednostek budżetowych;
- Geologia i górnictwo. Część 3) Przeciwdziałanie osuwiskom ziemi i likwidowanie ich skutków dla środowiska – wypłacono **1.967** tys. zł dotacji;
- „Energetyczne wykorzystanie zasobów geotermalnych" – wypłacono **640** tys. zł dotacji (program rozliczany).

W ramach dofinansowania przedsięwzięć realizowanych poza programami priorytetowymi nastąpiło rozliczenie (zmniejszenie) dotacji na kwotę **673** tys. zł.

Plan wypłat dotacji w zakresie geologii został zrealizowany w 77%, wypłacono **94.812** tys. zł z zaplanowanej kwoty **123.108** tys. zł (poz. 1.1.7 tabeli 21).

Niewykonanie planu wypłat dotacji to skutek, przede wszystkim, nieuzyskania akceptacji Ministra Środowiska dla niektórych wniosków o dofinansowanie lub zmian w umowach oraz przesunięcia w terminach realizacji poszczególnych etapów przedsięwzięć.

Środki wypłacano głównie na realizację przedsięwzięć w zakresie poznania budowy geologicznej kraju, w tym np. na rozpoznanie możliwości wykorzystania energii geotermalnej.

Państwowa Służba Geologiczna została dofinansowana kwotą **61.088** tys. zł, a Państwowa Służba Hydrogeologiczna otrzymała **30.626** tys. zł.

Cała kwota dotacji wydatkowana została ze środków uzyskanych z przychodów określonych w ustawie Prawo geologiczne i górnicze.

Planowane do uzyskania z umów zawartych dla górnictwa i geologii efekty ekologiczne i rzeczowe, jak również uzyskane wielkości takich efektów z umów zakończonych w 2016 r., przedstawione są w tabeli 34.

Tabela 34 Efekty ekologiczne i rzeczowe z umów zawartych i zakończonych w 2016 r. w dziedzinach górnictwa i geologii

Poz.	Efekt ekologiczny/rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1	2	3	4	5
1	Liczba wykonanych egzemplarzy opracowań geologicznych (mapy, dokumentacje, projekty, metodyki, poradniki itp.)	szt.	1 560	9 738
2	Powierzchnia gruntów poddanych rekultywacji i zabiegom ochronnym	ha	41	331
3	Liczba zlikwidowanych zakładów górniczych, wyrobisk poeksploatacyjnych i obiektów budowlanych (szyby, osadniki, wzbogacanie, zrzut wód, pompownie itp.) oraz liczba zabezpieczonych wyrobisk poeksploatacyjnych	szt.	5	6
4	Liczba zakupionego sprzętu z obszaru górnictwa	szt.	211	70

V.2.10. Monitoring Środowiska

W dziedzinie monitoring środowiska w 2016 r. realizowany był program priorytetowy pt. „Wspieranie działalności monitoringu środowiska". W ramach niego wypłacono **91.452** tys. zł w formie dotacyjnej z zaplanowanej kwoty **102.688** tys. zł – realizacja planu wyniosła 89% (poz. 1.1.8 tabeli 21).

Dofinansowywane w ramach monitoringu działania związane były m.in. z:

- wspieraniem działalności Państwowej Służby Hydrologiczno-Meteorologicznej, realizowanej przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy;
- badaniami z zakresu Państwowego Monitoringu Środowiska;
- rozbudową zaplecza technicznego Państwowego Monitoringu Środowiska oraz zakupami wyposażenia laboratoriów wykonujących badania na rzecz tego programu;
- zakupami środków trwałych niezbędnych do wykonania pomiarów stanu środowiska.

Na realizację zadań Państwowej Służby Hydrologiczno-Meteorologicznej wypłacono w 2016 r. **46.750** tys. zł dotacji. Pozostałe **141** tys. zł wypłacone w formie dotacji przeznaczone zostało na zakup przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu aparatury pomiarowej do monitoringu środowiska przyrodniczego dla Stacji Bazowych Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego (**105** tys. zł) oraz na unowocześnienie i wzmocnienie przez Instytut Ochrony Środowiska potencjału pomiarowego pozamiejskiej stacji monitoringu powietrza Puszcza Borecka (**36** tys. zł).

W zakresie dofinansowania państwowych jednostek budżetowych wypłacono niewiele ponad **44.560** tys. zł. Największe kwoty otrzymał Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (**30.054** tys. zł) i wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska, m.in. na monitoring gatunków i siedlisk

przyrodniczych, monitoring oraz ocenę stanu wód podziemnych i powietrza, monitoring i ocenę stanu zdrowotnego lasów.

Planowane do uzyskania efekty ekologiczne i rzeczowe z umów zawartych w 2016 r., jak również uzyskane wielkości takich efektów z umów zakończonych w tym roku, przedstawione są w tabeli 35.

Tabela 35 Efekty rzeczowe z umów zawartych i zakończonych w 2016 r. w dziedzinie monitoringu środowiska

Poz.	Efekt rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1	2	3	4	5
1	Nowe lub zmodernizowane stanowiska pomiarowe i inne narzędzia w zakresie monitoringu	szt.	12	15
2	Utrzymanie stacji sieci pomiarowo-obserwacyjnej	szt.	62	62

V.2.11. Zapobieganie klęskom żywiołowym i poważnym awariom oraz usuwanie ich skutków

W dziedzinie tej w 2016 r. realizowany był program priorytetowy „Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków". W ramach wydatkowanej w tej dziedzinie łącznej kwoty **24.895** tys. zł wypłacono **4.561** tys. zł pożyczek z zaplanowanej kwoty **3.000** tys. zł – realizacja planu w 152% (poz. 6 tabeli 20), **20.334** tys. zł finansowania dotacyjnego z zaplanowanej kwoty **47.595** tys. zł – realizacja planu 43% (poz. 1.1.9 tabeli 21).

Realizacja planu wypłat dotacji w tej dziedzinie, wynika z zakresu realizowanych działań uwzględniającego możliwości finansowe Narodowego Funduszu i jego strategiczne kierunki działalności.

jest skutkiem działań Narodowego Funduszu zmierzających do dostosowania finansowania ochrony środowiska w tej dziedzinie do. Zmiany te poskutkowały, co spowodowało że pierwotnie planowane wypłaty nie zostały zrealizowane.

Zadania realizowane w tej dziedzinie miały na celu podniesienie poziomu ochrony przed skutkami zagrożeń naturalnych oraz poważnych awarii, usprawnienie usuwania ich skutków, wsparcie adaptacji obszarów wrażliwych na zmiany klimatu (SPA 2020) oraz wzmocnienie wybranych elementów zarządzania środowiskiem.

W ramach finansowania pożyczkowego beneficjentem dofinansowania był Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy. Pożyczka w kwocie **2.102** tys. zł została przeznaczona na „METEO RISK System numerycznego prognozowania pogody i przewidywania zagrożeń meteorologicznych".

Dotacje przeznaczone zostały, przede wszystkim, na zadania związane z rozbudową infrastruktury przeciwpowodziowej (obwałowania rzek), realizowane przez regionalne zarządy melioracji i gospodarki wodnej, zakupy sprzętu ratowniczego głównie przez wodne ochotnicze pogotowie ratunkowe i ochotniczą straż pożarną.

W zakresie dotacji przekazanych państwowym jednostkom budżetowym, największe dofinansowanie otrzymała Komenda Główna Policji na zakup sprzętu transportowego przeznaczonego do działań związanych z ochroną środowiska naturalnego (łącznie **1.256** tys. zł), oraz wojewódzkie komendy policji na zakupy sprzętu ratowniczego.

Planowane do uzyskania z umów zawartych w 2016 r. efekty ekologiczne i rzeczowe, jak również uzyskane wielkości takich efektów z umów zakończonych w tym roku, przedstawione są w tabeli 36.

Tabela 36 Efekty ekologiczne i rzeczowe z umów zawartych i zakończonych w 2016 r. w dziedzinie zapobiegania klęskom żywiołowym i awariom oraz usuwania ich skutków

Poz.	Efekt ekologiczny/rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1	2	3	4	5
1	Liczba osób objętych ochroną przed zagrożeniami	tys. osób	0,5	86,7
2	Liczba zakupionego sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zagrożeń	szt.	53	130

V.2.12. Edukacja ekologiczna

W zakresie tej dziedziny w 2016 r. realizowane były programy priorytetowe:

- „Edukacja ekologiczna" – wypłacono **22.371** tys. zł dotacji i **1.633** tys. zł środków dla państwowych jednostek budżetowych;
- „Wzmocnienie działań społeczności lokalnych dla zrównoważonego rozwoju" – wypłacono **842** tys. zł dotacji.

Łączna realizacja wypłat dotacyjnych w ramach tej dziedziny wyniosła **24.846** tys. zł przy kwocie zaplanowanej w tej pozycji na **43.000** tys. zł **–** realizacja wyniosła 58% (poz. 1.1.10 tabeli 21). Nie nastąpiła w 2016 r. wypłata pożyczek, zaplanowana w kwocie **300** tys. zł (poz. 9 tabeli 20).

Niepełne wykonanie planowanych wypłat w dziedzinie edukacji ekonomicznej wynika w części z modyfikacji zakresu realizowanych zadań przez beneficjentów dofinansowania (m.in. zwrot ponad **10** mln zł), a także przedkładania błędnej lub niepełnej dokumentacji rozliczeniowej, uniemożliwiającej wypłatę środków.

Finansowane w ramach tej dziedziny zadania miały na celu podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa poprzez promowanie zasad zrównoważonego rozwoju, w tym związane z:

- aktywizacją społeczeństwa dla zrównoważonego rozwoju kraju;
- kształceniem i wymianą najnowszej wiedzy oraz wsparciem systemu edukacji w obszarze ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju;
- budową i wyposażeniem obiektów infrastruktury służącej edukacji ekologicznej, a dokładniej budową, wyposażeniem i doposażeniem centrów edukacyjnych, poświęconych zagadnieniom ochrony środowiska i zrównoważonemu rozwojowi;
- wspieraniem działań społeczności lokalnych na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Realizowane umowy obejmowały następującą tematykę:

- gospodarka odpadami komunalnymi;
- ochrona atmosfery i klimatu;
- ochrona przyrody, w tym różnorodności biologicznej lub gospodarowanie na obszarach chronionych prawem;
- ochrona środowiska w procesie gospodarowania zasobami;

- ochrona wód i gospodarka wodna.

Odrębnym aspektem edukacji ekologicznej jest wzmocnienie działań społeczności lokalnych na rzecz zrównoważonego rozwoju, tj. tzw. inicjatywy obywatelskie. Z uwagi na duże zainteresowanie społeczeństwa działaniami realizowanymi w ramach tej inicjatywy, w 2015 r. powstał odrębny program „Wzmocnienie działań lokalnych dla zrównoważonego rozwoju". Inicjatywy mają na celu edukację ekologiczną, poprawę środowiska naturalnego, zwiększenie świadomości ekologicznej oraz angażowanie społeczności w działania na poziomie lokalnym na rzecz zrównoważonego rozwoju.

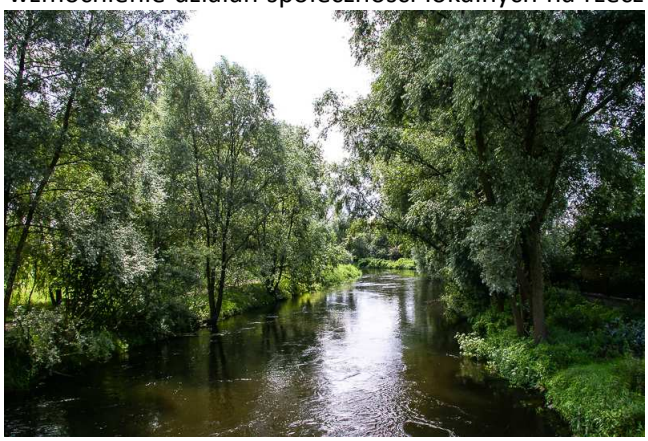

W 2016 r. odnotowane wypłaty w ramach ww. programu dotyczyły 6 przedsięwzięć, wśród których najistotniejsze to:

- projekt realizowany przez Stowarzyszenie Integracja i Rozwój w Kielcach, pt. „Aktywne Świętokrzyskie – społeczności lokalne dla środowiska" – wypłacono **213** tys. zł;
- Inicjatywy dla Zielonego Podkarpacia realizowany przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Promocji Podkarpacia "Pro Carpathia" z Rzeszowa – wypłacono **174** tys. zł.

Planowane do uzyskania z umów zawartych w 2016 r. efekty rzeczowe, jak również uzyskane wielkości takich efektów z umów zakończonych w tym roku, przedstawione są w tabeli 37.

Tabela 37 Efekty rzeczowe z umów zawartych i zakończonych w 2016 r. w dziedzinie edukacji ekologicznej

Poz.*	Efekt ekologiczny/rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1	2	3	4	5
1	Zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych	mln os.	51	269
2	Liczba lokalnych ekologicznych inicjatyw obywatelskich	szt.	138	37

* - w pozycji 1 uwzględniono również efekty związane ze współfinansowaniem programu LIFE w obszarze edukacji ekologicznej

V.2.13. Ekspertyzy i prace naukowo-badawcze

Program priorytetowy realizowany w dziedzinie ekspertyz i prac naukowo-badawczych w 2016 r. to „Wsparcie Ministra Środowiska w zakresie realizacji polityki ochrony środowiska Część 1) Ekspertyzy, opracowania, realizacja zobowiązań międzynarodowych". W 2016 r. w ramach tego programu wypłacono **69.883** tys. zł dotacji w formie przekazania środków państwowym jednostkom budżetowym, wobec planowanej kwoty **85.785** tys. zł – realizacja planu w 82% (poz. 1.1.14 tabeli 21).

Główne przyczyny niepełnego wykorzystania przez państwowe jednostki budżetowe zarezerwowanych dla nich środków to oszczędności powstałe ze zmniejszenia kosztów realizacji zadań wynikające z rozstrzygnięć przetargowych i w ślad za tym zwroty części wypłaconych wcześniej środków w formie zaliczek oraz rezygnacji beneficjentów z realizacji zadań.

Realizowane zadania dotyczyły, m.in.:

- wykonania opracowań, raportów, ekspertyz, opinii, prac studialnych i naukowo-badawczych służących wspieraniu i wypełnieniu zobowiązań Ministra Środowiska;
- opracowania planów gospodarowania wodami, odbudowy ekosystemów zdegradowanych przez niewłaściwą eksploatację zasobów wodnych, opracowania i wydania informacji oraz publikacji z zakresu infrastruktury śródlądowych dróg wodnych;
- dofinansowania zadań wykonywanych przez Państwową Służbę do spraw Bezpieczeństwa Budowli Piętrzących;
- opracowania programów, planów i nadzoru nad realizacją zadań związanych z utrzymywaniem wód lub urządzeń wodnych oraz inwestycji w gospodarce wodnej;
- wsparcia systemu ocen oddziaływania na środowisko, poprzez finansowe wsparcie organów administracji publicznej, zaangażowanych w postępowania ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, strategicznych ocen oddziaływania na środowisko oraz ocen oddziaływania na obszary Natura 2000.

Ponadto, w 2016 r. zrealizowano zadanie wynikające z zapisów ustawy okołobudżetowej pn. „Realizacja zobowiązań finansowych Polski wynikających z członkostwa w organizacjach/umowach międzynarodowych, za które odpowiada Minister Środowiska" w ramach których wydatkowano **49.333** tys. zł.

Planowane do uzyskania z umów zawartych w 2016 r. dla ekspertyz i prac naukowo-badawczych efekty rzeczowe, jak również uzyskane wielkości takich efektów z umów zakończonych w tym roku, przedstawione są w tabeli 38.

Tabela 38 Efekty rzeczowe z umów zawartych i zakończonych w 2016 r. w dziedzinie ekspertyz i prac naukowo-badawczych

Poz.	Efekt rzeczowy	Jednostka miary	Wielkość efektu	
			z umów zawartych	z umów zakończonych
1	2	3	4	5
1	Liczba finansowanych porozumień, konwencji, programów	szt.	7	31
2	Liczba wykonanych opracowań/ekspertyz	szt.	60	64

V.2.14. Generator Koncepcji Ekologicznych – GEKON

Program priorytetowy „GEKON – Generator Koncepcji Ekologicznych" to wspólne przedsięwzięcie Narodowego Funduszu oraz Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (NCBR). Celem programu jest dofinansowanie badań naukowych, prac rozwojowych i wdrożeniowych w obszarze innowacyjnych technologii proekologicznych.

Dofinansowanie w formie dotacji zapewnia wspólny z NCBR budżet, na który współpracujące strony przeznaczyły po 200 mln zł. Program skierowany jest do przedsiębiorców lub grup przedsiębiorców, a także konsorcjów naukowych z udziałem jednostek naukowych i przedsiębiorców. W 2016 r. wypłacono w ramach tego programu **11.065** tys. zł dotacji z planowanej kwoty **10.000** tys. zł – realizacja planu w 111% (poz. 1.1.11 tabeli 21).

Wypłaty środków Narodowego Funduszu w Programie GEKON uzależnione są od dokonania przez NCBR wypłat na rzecz beneficjentów po zakończeniu przez tę instytucję negocjacji z beneficjentami dofinansowania. Środki Narodowego Funduszu zaangażowane w 2016 r. wynikały z wykonania płatności dla wszystkich wystawionych przez NCBR not obciążeniowych dla Narodowego Funduszu.

V.2.15. Inne kierunki i formy finansowania ochrony środowiska

V.2.15.1. Umorzenia pożyczek

W 2016 r. zostało rozpatrzonych 12 wniosków o umorzenie części wypłaconych kwot pożyczek. Zarząd podjął 4 uchwały o częściowym umorzeniu udzielonych pożyczek na kwotę **2.218** tys. zł, 8 uchwał o odmowie umorzenia, 11 wniosków złożonych w 2016 r. ze względów formalnych zostanie rozpatrzonych w kolejnych latach.

Z planowanej na 2016 r. kwoty umorzeń w wysokości **37.818** tys. zł, po uwzględnieniu zobowiązań z lat ubiegłych w kwocie **17.763,6** tys. zł, plan zrealizowano w 53%, dokonując umorzeń pożyczek na łączną kwotę **19.982** tys. zł (poz. 1.2.1 tabeli 21), z tego:

- z zakresu ochrony wód – **742** tys. zł;
- z zakresu ochrony atmosfery i klimatu – **17.764** tys. zł;
- z zakresu ochrony ziemi – **1.476** tys. zł.

V.2.15.2. Korekta systemowa ISPA/Fundusz Spójności 2000-2006 i PO IiŚ 2007-2013

W 2010 r. Komisja Europejska nałożyła na część przedsięwzięć dofinansowywanych z ISPA/Funduszu Spójności 2000-2006 i PO IiŚ 2007-2013, tzw. korekty systemowe, w przypadku gdy w postępowaniach przetargowych stwierdzono uchybienia dotyczące zgodności z prawem unijnym, wynikające z niedostosowania przepisów krajowych.

W 2016 r. wypłacono tym beneficjentom łącznie **34.684** tys. zł dotacji, z tego **14.176** tys. zł dla projektów ISPA/Funduszu Spójności z zaplanowanej kwoty **36.130** tys. zł – realizacja planu w 39% (poz. 1.2.1 tabeli 25) i ponad **20.507** tys. zł dla projektów PO IiŚ z zaplanowanej kwoty **26.981** tys. zł – realizacja planu w 76% (poz. 1.1.3-1.1.6 tabeli 25).

Niepełne wykonanie wypłat korekty systemowej w zakresie projektów dofinansowywanych z ISPA/Funduszu Spójności wynika z odroczenia przekazania przez Komisję Europejską płatności końcowej dla 5. ostatnich projektów, co warunkuje wypłatę środków korekty systemowej, oraz występujący w 2. projektach brak zgody beneficjenta na proponowaną kwotę korekty systemowej ze środków budżetu państwa.

Niepełne wykonanie wypłat korekty systemowej PO IiŚ to w głównej mierze wynik weryfikacji konieczności wnioskowania o środki budżetu państwa przy możliwości zwiększenia wydatków kwalifikowanych finansowanych ze środków Unii Europejskiej. Taka analiza sporządzona dla części przedsięwzięć wykazała na brak celowości wnioskowania o środki budżetu państwa, co poskutkowało zmniejszonym wykonaniem korekt systemowych dla przedsięwzięć PO IiŚ.

Wypłaty dotacji na korekty systemowe refundowane są ze środków rezerwy celowej budżetu państwa.

V.2.15.3. Koszty Krajowego Operatora Systemu Zielonych Inwestycji

Narodowy Fundusz pełni rolę Krajowego Operatora Systemu Zielonych Inwestycji. Koszty wynikające z realizacji zadań Krajowego Operatora finansowane bezpośrednio ze środków Rachunku klimatycznego wyniosły **299** tys. zł, wobec kwoty zaplanowanej w wysokości **410** tys. zł – realizacja planu w 73% (poz. 2 tabeli 21). Dodatkowo w związku z ponoszeniem kosztów obsługi zadań Krajowego Operatora, ewidencjonowanych na kontach kosztów funkcjonowania, Narodowy Fundusz zrefundował w 2016 r. ze środków Rachunku klimatycznego kwotę **106** tys. zł.

V.2.16. Informacja dotycząca realizacji umów sprzedaży jednostek przyznanej emisji (AAU), zawieranych na podstawie ustawy o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji

W ramach handlu emisjami i obrotu przewidzianymi w Protokole z Kioto jednostkami przyznanej emisji podpisano łącznie 11 umów sprzedaży jednostek AAU pomiędzy Skarbem Państwa Rzeczypospolitej Polskiej, reprezentowanym przez ministra ds. środowiska jako Sprzedawcą, a Kontrahentami zagranicznymi.

Z tytułu zawartych Umów AAU na Rachunek klimatyczny (wyodrębniony rachunek bankowy Narodowego Funduszu) w latach 2009-2016 wpłynęło **796.492** tys. zł. Wpływy te, lokowane na rachunkach bankowych i powiększone o naliczone odsetki, przeznaczane są na dofinansowanie przedsięwzięć w zakresie: efektywności energetycznej w budownictwie (termomodernizacja), odnawialnych źródeł energii (biogazownie rolnicze, elektrociepłownie i ciepłownie na biomasę, przyłącza do źródeł wytwórczych energetyki wiatrowej) oraz energooszczędnego oświetlenia ulicznego i niskoemisyjnego transportu miejskiego.

Po opracowaniu przez Narodowy Fundusz programów priorytetowych i ogłoszeniu w ich ramach konkursów, w latach 2011-2016 zawarto 397 umów o dofinansowanie przedsięwzięć w formie dotacji ze środków zgromadzonych na Rachunku klimatycznym w łącznej kwocie **778.717** tys. zł, z tego 20 umów na kwotę **21.210** tys. zł zawarto w roku 2016. Łącznie we wskazanym okresie wydatkowano na rzecz beneficjentów **747.824** tys. zł, w tym w 2016 r. kwotę **58.077** tys. zł. W celu terminowego wywiązania się ze zobowiązań wynikających z Umów AAU, Strona Polska podjęła działania skutkujące wydłużeniem okresu realizacji dla 4. Umów oraz wprowadzeniem planu naprawczego wynikającego z uzgodnień z Kontrahentami zagranicznymi dla 2. Umów.

W okresie funkcjonowania programów priorytetowych System zielonych inwestycji do Narodowego Funduszu wpłynęło 850 wniosków dotacyjnych o dofinansowanie ze środków zgromadzonych na Rachunku klimatycznym i 513 wniosków na współfinansowanie pożyczkowe ze środków własnych Narodowego Funduszu.

W ramach 4. programów priorytetowych (pp) System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme):

- część 1) Zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej;
- część 2) Biogazownie rolnicze;
- część 3) Elektrociepłownie i ciepłownie na biomasę;
- część 6) SOWA – Energooszczędne oświetlenie uliczne

podpisanych zostało łącznie 238 umów pożyczek w kwocie dofinansowania **519.002** tys. zł, dla przedsięwzięć o wartości kosztorysowej **1.262.526** tys. zł. Pożyczki finansowane są głównie ze środków pochodzących z wpływów wynikających z ustawy Prawo energetyczne.

Do końca 2016 r. spośród 11. zawartych Umów AAU, dla 8 zakończono realizację przedsięwzięć i wypłacono beneficjentom środki pieniężne, w tym: dla 6 Umów zakończono okres sprawozdawczy wynikający z ich zapisów, a kolejne 2 Umowy pozostają w okresie końcowego raportowania Kontrahentowi zagranicznemu ich realizacji i osiągniętych efektów ekologicznych. W 2016 r. zakończono realizację przedsięwzięć i wypłacono beneficjentom środki pieniężne w ramach 1. Umowy AAU.

Umowy zakończone w latach 2013-2016

1) Umowa zawarta z partnerem Japonia 1, z dnia 03.03.2010 r. – zakończona realizacja przedsięwzięć i wypłata środków dla beneficjentów, zakończony okres sprawozdawczy.
2) Umowa zawarta z Organizacją Rozwoju Nowych Energii i Technologii Przemysłowych (NEDO), z dnia 09.12.2010 r. – zakończona realizacja przedsięwzięć i wypłata środków dla beneficjentów, zakończony okres sprawozdawczy.
3) Umowa zawarta z partnerem Japonia 2, z dnia 20.04.2010 r. – zakończona realizacja przedsięwzięć i wypłata środków dla beneficjentów, okres sprawozdawczy zakończony w roku 2016.
4) Umowa zawarta z Międzynarodowym Bankiem Odbudowy i Rozwoju działającym w charakterze powiernika Window 2 Funduszu Węglowego dla Europy, z dnia 03.10.2011 r. – zakończona realizacja przedsięwzięć i wypłata środków dla beneficjentów, okres sprawozdawczy zakończony w roku 2016.
5) Umowa zawarta z Międzynarodowym Bankiem Odbudowy i Rozwoju działającym w charakterze powiernika Window 2 Funduszu Węglowego dla Europy, z dnia 16.11.2012 r. – zakończona realizacja przedsięwzięć i wypłata środków dla beneficjentów, okres sprawozdawczy zakończony w roku 2016.
6) Umowa zawarta z Międzynarodowym Bankiem Odbudowy i Rozwoju działającym w charakterze powiernika drugiej transzy Hiszpańskiego Funduszu Węglowego z dnia 03.10.2011 r. – zakończona realizacja przedsięwzięć i wypłata środków dla beneficjentów, okres sprawozdawczy zakończony w roku 2016.
7) Umowa zawarta z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju działającym na rzecz Irlandii, z dnia 05.05.2010 r. – zakończona realizacja przedsięwzięć i wypłata środków dla beneficjentów, umowa w okresie sprawozdawczym do 2017 r.
8) Umowa zawarta z Międzynarodowym Bankiem Odbudowy i Rozwoju działającym w charakterze powiernika drugiej transzy Hiszpańskiego Funduszu Węglowego z dnia 16.11.2012 r. – zakończona realizacja przedsięwzięć i wypłata środków dla beneficjentów, umowa w okresie sprawozdawczym do 2018 r.

z tego zakończona w 2016 r.:

Umowa zawarta z Międzynarodowym Bankiem Odbudowy i Rozwoju działającym w charakterze powiernika drugiej transzy Hiszpańskiego Funduszu Węglowego, z dnia 16.11.2012 r. – zakończona realizacja przedsięwzięć i wypłata środków dla beneficjentów. Umowa jest w okresie sprawozdawczym – sprawozdanie końcowe nastąpi do 2018 r.

Ze środków pochodzących z Umowy AAU zrealizowano 69 przedsięwzięć w ramach programu priorytetowego System zielonych inwestycji (GIS) Część 1) Zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej.

Łącznie w ramach 69. umów o dofinansowanie w formie dotacji wypłacono na rzecz beneficjentów **84.955** tys. zł, w tym **9.639** tys. zł w 2016 r. Termomodernizacją zostało objętych 381 budynków użyteczności publicznej. W wyniku realizacji przedsięwzięć, w budynkach poddanych termomodernizacji planowane jest uniknięcie emisji CO_2 w wysokości 51 tys. Mg/rok.

Umowy realizowane:

1) **Umowa zawarta z Rządem Hiszpanii, z dnia 04.10.2012 r. – umowny termin zakończenia dla pp: System zielonych inwestycji (GIS) SOWA Energooszczędne oświetlenie uliczne – 30.06.2016 r. System zielonych inwestycji (GIS) GAZELA Niskoemisyjny transport miejski – 31.12.2017 r.**

Uzyskane w ramach Umowy środki w kwocie **168.852** tys. zł przeznaczone zostały na dofinansowanie przedsięwzięć w ramach programów priorytetowych: System zielonych inwestycji (GIS) Część 6) SOWA oraz Część 7) GAZELA. Na koniec 2016 r. kwota wpływów łącznie z odsetkami wynosiła **181.092** tys. zł.

W ramach Umowy AAU realizowane są 33 umowy o dofinansowanie w formie dotacji: 31 przedsięwzięć wyłonionych w I konkursie pp SOWA oraz 2 przedsięwzięcia wyłonione w I konkursie programu priorytetowego GAZELA w łącznej kwocie dofinansowania wynoszącej **155.231** tys. zł. (dla programu priorytetowego SOWA **74.369** tys. zł, dla programu priorytetowego GAZELA **80.362** tys. zł).

Na koniec 2016 r. wypłacono na rzecz beneficjentów kwotę **140.219** tys. zł, w tym **42.183** tys. zł w 2016 r. (ujęcie memoriałowe).

W ramach programu priorytetowego SOWA zakończono realizację przedsięwzięć do dnia 30.06.2016 r. oraz wypłacono na rzecz beneficjentów kwotę **74.369** tys. zł, w tym **13.833** tys. zł w 2016 r.

W ramach programu GAZELA wypłacono kwotę **65.850** tys. zł, w tym **28.350** tys. zł w 2016 r.

W związku ze zdiagnozowaniem zagrożenia terminowego wydatkowania środków przez beneficjentów realizujących przedsięwzięcia w ramach programu priorytetowego GAZELA istnieje ryzyko niewywiązania się z realizacji Umowy AAU. Przystąpiono do rozmów z Kupującym, celem uzgodnienia działań korygujących.

W wyniku realizacji przedsięwzięć planuje się uzyskanie efektów ekologicznych w postaci redukcji zużycia energii elektrycznej w wysokości 33.441 MWh/rok oraz redukcji emisji CO_2 w wysokości 31 tys. Mg/rok.

2) Umowa zawarta z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju działającym na rzecz Rządu Hiszpanii, z dnia 09.11.2009 r. – umowny termin zakończenia 31.12.2015 r.

Uzyskane w ramach Umowy środki w kwocie **98.188** tys. zł zostały przeznaczone na dofinansowanie przedsięwzięć w ramach programów System zielonych inwestycji (GIS): część 2) Biogazownie rolnicze, część 3) Elektrociepłownie i ciepłownie na biomasę i część 4) Budowa, rozbudowa i przebudowa sieci elektroenergetycznych w celu umożliwienia przyłączenia źródeł wytwórczych energetyki wiatrowej. Na koniec roku 2016 kwota wpływów łącznie z odsetkami wynosiła **112.859** tys. zł.

Do dnia 31.12.2015 r. wypłacono w ramach Umowy AAU na rzecz beneficjentów realizujących przedsięwzięcia w ramach wskazanych programów **59.428** tys. zł. Łącznie, w wyniku realizacji przedsięwzięć emisja CO_2 do atmosfery powinna zostać zmniejszona o 509 tys. Mg/rok.

Wielkość efektów ekologicznych planowanych do osiągnięcia ze środków uzyskanych z tej umowy przedstawiono w tabeli 39

Tabela 39 Planowane efekty ekologiczne z umów zawartych ze środków uzyskanych w ramach umowy z dnia 09.11.2009 r. z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju działającym na rzecz Rządu Hiszpanii.

Poz.	Wskaźnik	Jednostka miary	Wielkość efektu z umów zawartych w programie priorytetowym			
			Biogazownie rolnicze	Elektrociepłownie i ciepłownie na biomasę	Sieci elektroenergetyczne	Razem
1	2	3	4	5	6	7
1	Zainstalowana moc elektryczna	MWe	5			5
2	Zainstalowana moc cieplna	MWt		1		1
3	Produkcja energii elektrycznej	MWh/rok	38 082			38 082
4	Produkcja energii cieplnej	MWh/rok		26 560		26 560
5	Redukcja emisji CO_2	Mg/rok	34 738	11 709	462 488	508 935
6	Moc OZE podłączona do sieci	MWe			248	248
7	Energia wprowadzona do sieci	MWh/rok			519 650	519 650

Zgodnie z postanowieniami Umowy AAU termin wydatkowania środków upłynął 31.12.2015 r. Niewydatkowana kwota wynosi **51.322** tys. zł. W 2015 r. Minister Środowiska poinformował Kupującego, że Strona Polska nie jest w stanie zapewnić pełnego wydatkowania wpływów z Umowy. Minister zaproponował Kupującemu uzgodnienie planu naprawczego z wykorzystaniem mechanizmu refinansowania, o którym mowa w art. 22 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji. Refinansowaniem miałyby zostać objęte koszty Narodowego Funduszu poniesione ze środków zobowiązania wieloletniego „OZE i efektywność energetyczne" na wybrane umowy dotacji podpisane i zrealizowane w ramach II i III konkursu dla programu priorytetowego System zielonych inwestycji (GIS) Część 2) Biogazownie rolnicze oraz II konkursu dla programu priorytetowego System zielonych inwestycji (GIS) Część 5) Termomodernizacja budynków wybranych podmiotów sektora finansów publicznych. Pismem z dnia 22.09.2016 r. Minister Środowiska poinformował Narodowy Fundusz o zatwierdzeniu planu naprawczego przez Strony Umowy oraz zalecił przeprowadzenie działań zgodnie z ustaleniami z Kupującym.

Narodowy Fundusz jest w trakcie wdrażania planu naprawczego dla wskazanej Umowy.

3) Umowa zawarta z Ministrem Środowiska, Lądu i Morza reprezentującym Rząd Włoch, z dnia 16.09.2015 r.

Uzyskane w ramach Umowy AAU środki w kwocie **18.860** tys. zł przeznaczone zostały na dofinansowanie przedsięwzięć realizowanych w ramach programu priorytetowego System zielonych inwestycji (GIS) Część 1) Zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej. Na koniec 2016 r. kwota wpływów łącznie z odsetkami wynosiła **19.647** tys. zł. Termin zakończenia przedsięwzięć i wydatkowania środków upływa w dniu 31.12.2018 r.

W ramach Umowy w 2016 r. zawarto 20 umów o dofinansowanie przedsięwzięć w formie dotacji w łącznej kwocie **21.210** tys. zł, z tego wypłacono na rzecz beneficjentów **6.096** tys. zł. (ujęcie kasowe).

Termomodernizacją objęto 58. budynków użyteczności publicznej. W wyniku realizacji przedsięwzięć, w budynkach poddanych termomodernizacji planowane jest uniknięcie emisji CO_2 w wysokości 8,9 tys. Mg/rok.

W poniższej tabeli 40 przedstawiono informacje dotyczące dofinansowanie przedsięwzięć z wykorzystaniem środków pochodzących ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji (AAU).

Tabela 40 Dofinansowanie przedsięwzięć z wykorzystaniem środków pochodzących ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji (AAU) – stan na koniec 2016 r.

Poz.	Kontrahent zagraniczny		Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR) działający na rzecz Rządu Hiszpanii	Prywatny podmiot japoński nr 1	Prywatny podmiot japoński nr 2	Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR) działający na rzecz Rządu Irlandii	Organizacja Rozwoju Nowych Energii i Technologii Przemysłowych (NEDO)	Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju działający w charakterze powiernika drugiej transzy Hiszpańskiego Funduszu Węglowego	Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju działający w charakterze powiernika Window 2 Funduszu Węglowego dla Europy	Ministerstwo Rolnictwa, Żywności i Środowiska Hiszpanii reprezentujące Rząd Hiszpanii	Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju działający w charakterze powiernika Window 2 Funduszu Węglowego dla Europy	Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju działający w charakterze powiernika drugiej transzy Hiszpańskiego Funduszu Węglowego	Minister Środowiska, Lądu i Morza reprezentujący Rząd Włoch	Razem
	Data podpisania umowy sprzedaży		9 listopada 2009 r.	3 marca 2010 r.	20 kwietnia 2010 r.	5 maja 2010 r.	9 grudnia 2010 r.	3 października 2011 r.	3 października 2011 r.	4 października 2012 r.	16 listopada 2012 r.	16 listopada 2012 r.	16 września 2015 r.	
1	2		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	15
	Środki pochodzące ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji gazów cieplarnianych i innych substancji (AAU)													
I.1	Środki pochodzące ze sprzedaży AAU (wydatkowane i będące do dyspozycji - stan na 31.12.2016 r. - łącznie z przychodami z oprocentowania)	tys. zł	112 859	120 885	57 514	65 226	140 843	54 339	19 271	181 092	4 157	85 258	19 647	**861 091**
I.2	Środki wydatkowane do 31.12.2016 r. - łącznie (w tym finansowanie kosztów Krajowego Operatora Systemu Zielonych Inwestycji)	tys. zł	61 537	120 885	57 514	65 190	140 843	54 339	19 271	140 437	4 157	85 258	6 137	**755 568**
I.2.1	w tym w 2016 r.	tys. zł	44			36		66	29	45 524	104	9 683	6 129	**61 615**
I.3	Pozostało do rozdysponowania	tys. zł	51 322			36				40 655		0	13 510	**105 523**
I.4	Liczba naborów konkursowych wniosków - łącznie	szt.	(3) (Sieci II, Biomasa I, Biogaz I)	(2) (Termo II, Termo III)	(2) (Termo I, Termo III)	(6) (Termo I, Termo III, Termo IV, Biomasa I, Biogaz I, Biogaz II)	(2) (PANPIK, Termo III)	(3) Termo III, I'	(3) Termo III, I'	(2) SOWA, GAZELA	(2) Termo III, I	(5) Termo II, III, IV, V, VI	(1) Termo VI	**13**
I.4.1	w tym w 2016 r.	szt.												
I.5	Liczba podpisanych umów - łącznie	szt.	12	64	16	18	76	63	20	33	6	69	20	**397**
I.5.1	w tym w 2016 r.	szt.											20	**20**
I.6	Kwota podpisanych umów - łącznie	tys. zł	59 428	119 501	57 305	63 925	139 657	53 860	18 934	155 231	3 948	85 718	21 210	**778 717**
I.6.1	w tym w 2016 r.	tys. zł											21 210	**21 210**
I.7	Wartość kosztorysowa przedsięwzięć - łącznie	tys. zł	122 789	397 850	185 446	250 782	300 814	220 882	73 850	250 793	16 559	329 852	87 780	**2 237 397**
I.7.1	w tym z umów podpisanych w 2016 r.	tys. zł											87 780	**87 780**
I.8	Liczba przedsięwzięć zakończonych do 31.12.2016 r. - łącznie	szt.	12	64	16	18	76	63	20	32	6	69	4	**380**
I.8.1	w tym zakończonych w 2016 r.	szt.								3		9	4	**16**

VI. Działalność Biura Narodowego Funduszu w 2016 r.

VI.1. Kadra pracownicza Narodowego Funduszu

VI.1.1. Zatrudnienie

W dniu 31 grudnia 2016 r. zatrudnienie w Biurze Narodowego Funduszu wyniosło 561 etatów przeliczeniowych, tj. 565 osób. Zmiany kadrowe – podjęcie zatrudnienia i rezygnacja z niego – dotyczyły 75 osób. Średnioroczne zatrudnienie w 2016 r. wyniosło 556 etatów przeliczeniowych i wzrosło w stosunku do 2015 r. o 0,24%. Strukturę zatrudnienia w 2016 r. przedstawiono w tabeli 41.

Tabela 41 Zatrudnienie w Narodowym Funduszu w 2016 r.

Poz.	Staż pracy w Narodowym Funduszu		Wiek		Struktura		Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych	
	lata	liczba osób	lata	liczba osób	stanowisko	liczba osób	komórki organizacyjne	liczba osób
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	do 1	54	do 30	43	kadra kierownicza	60	Zarząd	4
2	1-3	61	31-40	208	ekspert	10	finansowe, ekonomiczne i planistyczne	107
					doradca, radca prawny	89		
3	4-6	49	41-50	172	główny specjalista	114		
4	7-10	185			starszy specjalista	90		
5	11-14	82	51-60	91	specjalista	91	ekologiczne, realizacyjne	259
					starszy inspektor	59		
6	15 i więcej	134	pow. 60	51	inspektor	29	horyzontalne, wspomagające	195
					pozostali	23		

W 2016 r. kontynuowano obsługę przedsięwzięć i projektów finansowanych ze środków zagranicznych, w tym w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Programów Operacyjnych finansowanych w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Projektu „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE", Projektu LIFE Capacity Building oraz pełnienia przez Narodowy Fundusz roli Krajowego Operatora Systemu Zielonych Inwestycji. Doskonalono proces sporządzania opisów stanowisk pracy i określania poziomu ich kwalifikowalności. W grudniu 2016 r. zaangażowanych było w obsługę przedsięwzięć i projektów finansowanych ze środków zagranicznych 386 pracowników Narodowego Funduszu, przy średnim poziomie kwalifikowalności 69%.

VI.1.2. Zarządzanie zasobami ludzkimi

Proces zarządzania zasobami ludzkimi odbywał się zgodnie z przyjętą strategią. Działania prowadzone były w sposób przejrzysty, uwzględniający wytyczne i standardy w zakresie etycznego i transparentnego zarządzania. Realizowany był cel główny: *Narodowy Fundusz – nowoczesną*

instytucją publiczną i przyjaznym pracodawcą. W 2016 r. kontynuowano proces podnoszenia i doskonalenia kompetencji osobistych, zespołowych oraz kierowniczych pracowników, działanie w unormowaniach Kodeksu etyki, a także projekt bezpłatnych praktyk studenckich. Nadal podejmowano działania wspierające rodzicielstwo i rodzinę, w tym poprzez stosowanie elastycznych form zatrudnienia i telepracę, dbając o umożliwienie pracownikom zachowania równowagi pomiędzy obszarem zawodowym i rodzinnym.

W ramach procesu doskonalenia organizacji z zakresu zarządzania zasobami ludzkimi (ZZL) przeprowadzono w 2016 r. wśród pracowników Narodowego Funduszu „Badanie występowania zjawisk niepożądanych w NFOŚiGW" oraz „Badanie opinii pracowników NFOŚiGW w wybranych obszarach ZZL".

W celu dbania o efektywną i skuteczną komunikację z pracownikami Narodowego Funduszu, prowadzony i ustawicznie rozwijany jest *Portal HR*, zawierający bieżące informacje i komunikaty HR, poradniki i dane kadrowe. Ponadto wdrożony został proces adaptacji nowych pracowników poprzez wprowadzenie dla nich funkcji opiekuna.

VI.1.3. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników

Dbając o efektywny rozwój pracowników wprowadzono w 2016 r. „Indywidualne Rekomendacje Rozwojowe" (IRR), których celem jest wzrost efektywności i jakości zadań realizowanych przez Narodowy Fundusz, osiągnięcie celów określonych w Strategii Działania NFOŚiGW, w szczególności kompetencji, skuteczności i efektywności w działaniach na rzecz ochrony środowiska.

IRR powiązane są m.in. z poziomem refundowania przez pracodawcę kosztów szkoleń, na które kierowani są pracownicy, zgodnie z obowiązującym Regulaminem szkoleń. Służą zniwelowaniu luk kompetencyjnych pracowników, a także budowaniu rezerwy kadrowej.

Działalność szkoleniowa w 2016 r. odpowiadała zdefiniowanym w badaniu i odzwierciedlonym w rocznym planie szkoleń potrzebom szkoleniowym pracowników oraz kadry kierującej Narodowego Funduszu. We wszystkich jej formach objęła 90% przeciętnie zatrudnionych.

VI.2. Realizacja Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy na lata 2013-2016 oraz Strategii działania Narodowego Funduszu na lata 2013 -2016

Rok 2016 r. był ostatnim rokiem wdrażania Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 r. (Wspólna Strategia) oraz Strategii działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2013 -2016 z perspektywą do 2020 r. (Strategia Narodowego Funduszu).

Podsumowując ten okres strategiczny należy zwrócić uwagę, na występowanie zjawisk które stanowią wyzwanie dla perspektywy strategicznej na lata 2017-2020.

Należą do nich przede wszystkim:

1) W zakresie wdrażania Wspólnej Strategii:

- dążenie do zwiększenia wykorzystania dostępnych środków pozostających w dyspozycji Funduszy;
- optymalizacja zasad i warunków finansowych współpracy Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy, w tym koncentracja na wspólnym finansowaniu przedsięwzięć oraz współfinansowaniu wkładu krajowego w ramach przedsięwzięć finansowanych z bezzwrotnych środków

europejskich, z zachowaniem struktury finansowania pozwalającej na utrzymanie efektywności wydatkowania środków finansowych zarówno przez Narodowy Fundusz jak i wojewódzkie fundusze;

- poprawa komunikowania i konsultowania oferty programowej oraz współpracy;
- dalszy rozwój projektu doradztwa energetycznego, w ramach którego doradcy aktywnie włączaliby się również w promowanie i stymulowanie popytu na ofertę Funduszy, a także identyfikację projektów oraz potencjalnych beneficjentów Funduszy.

2) W zakresie wdrażania Strategii Narodowego Funduszu:

- znaczne zaangażowanie Narodowego Funduszu w finansowanie zadań za budżet państwa, rozwiązujące przejściowo problemy ze sfinansowaniem przedsięwzięć, w miejsce poszukiwania rozwiązań docelowych opartych o finansowanie ze środków zagranicznych, bądź też budżetowych;
- utrzymanie równowagi w zarządzaniu środkami gromadzonymi w ramach tzw. zobowiązań wieloletnich, dla których regulacje prawne ograniczają możliwość rozdysponowania środków poza cele wynikające z przepisów dla danego „zobowiązania wieloletniego".
- poprawa funkcjonowania kontroli zarządczej w takich obszarach jak informatyzacja Narodowego Funduszu, ewidencja efektów środowiskowych, refundowanie kosztów związanych z wdrażaniem projektów realizowanych w udziałem środków zagranicznych, nadzór właścicielski nad BOŚ S.A. oraz stan regulacji wewnętrznych Narodowego Funduszu.

Identyfikacja występowania powyższych zjawisk i ich diagnoza strategiczna znalazły wyraz w określeniu celów i działań niezbędnych do podjęcia w ramach „nowej" perspektywy strategicznej na lata 2017 -2020 zawartych w uchwalonej 16 czerwca 2016 „Wspólnej Strategii działania Narodowego Funduszu i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2017-2020" oraz wynikającej z niej Strategii Działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2017-2020 uchwalonej 28 września 2016 r.

VII. Załączniki

Załącznik 1

Wyciąg z Bilansu Narodowego Funduszu wg stanu na koniec 2016 r.

	AKTYWA	2015	2016
	Aktywa trwałe	**6 308 329**	**6 107 926**
1	Wartości niematerialne i prawne	2 062	358
2	Rzeczowe aktywa trwałe	56 683	56 476
3	Należności długoterminowe	5 396 324	5 048 428
4	Inwestycje długoterminowe	853 260	1 002 664
	Aktywa obrotowe	**4 994 880**	**5 817 114**
1	Zapasy	1	0
2	Należności krótkoterminowe	793 800	814 683
	Należności od pozostałych jednostek	793 800	814 683
3	Inwestycje krótkoterminowe	4 201 079	5 002 431
	Krótkoterminowe aktywa finansowe	4 201 079	5 002 431
	w pozostałych jednostkach	2 065	0
	środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	4 199 014	5 002 431
	AKTYWA RAZEM	**11 303 209**	**11 925 040**

	PASYWA	2015	2016
	Kapitał (fundusz) własny	**11 232 828**	**11 885 963**
1	Kapitał (fundusz) podstawowy	10 571 221	11 151 838
2	Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe	80 990	80 990
3	Zysk (strata) netto	580 617	653 135
	Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	**70 381**	**39 077**
1	Rezerwy na zobowiązania	13 572	13 029
2	Zobowiązania	36 535	9 086
3	Rozliczenia międzyokresowe	20 273	16 962
	PASYWA RAZEM	**11 303 209**	**11 925 040**

Wyciąg z Rachunku zysków i strat Narodowego Funduszu wg stanu na koniec 2016 r.

	RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	2015	2016
A.	**Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi**	**2 064 385**	**1 646 879**
A.1	Opłaty i kary za korzystanie ze środowiska	341 648	326 637
A.2	Opłaty eksploatacyjne i koncesyjne	266 117	270 371
A.3	Opłaty produktowe	8 113	8 713
A.4	Opłaty rejestracyjne za wydanie pozwolenia zintegrowanego	2 827	1 769
A.5	Opłaty, o których mowa w art. 142 ustawy Prawo wodne	10 760	10 332
A.6	Opłaty za przyznanie uprawnień do emisji	94	28 019
A.7	Opłaty wynikające z ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji	426 446	-19 847
A.8	Opłaty za substancje zubożające warstwę ozonową	1	0
A.9	Opłaty zastępcze i kary wynikające z ustawy Prawo energetyczne	263 313	398 370
A.10	Opłaty zastępcze i kary wynikające z ustawy o efektywności energetycznej	606 760	538 500
A.11	Opłaty zastępcze i kary wynikające z ustawy o odnawialnych źródłach energii	6 350	3 806
A.12	Opłaty i kary wynikające z ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym	295	209
A.13	Kary wynikające z ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych	25	-15
A.14	Kary wynikające z ustawy o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów	394	1 098
A.15	Kary wynikające z ustawy o odpadach	3 049	3 046
A.16	Wpływy z kar pieniężnych wymierzanych na podstawie art. 315a ustawy Prawo ochrony śro	10	10
A.17	Wpływy z nawiązek wymierzanych na podstawie kodeksu karnego	87	185
A.18	Wpływy ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji gazów cieplarnianych i innych substancji	18 860	0
A.19	Dotacje z budżetu państwa na Pomoc Techniczną	13 859	31 654
A.20	Dotacja celowa w związku z nałożeniem przez KE korekt systemowych w ramach projektów POliŚ i FS 2000-2006	83 041	34 684
A.21	Dotacja celowa - Fundusz Małych Grantów MF EOG/NMF (5%)	27	163
A.22	Dotacja celowa - Fundusz Współpracy Dwustronnej MF EOG/NMF	0	168
A.23	Dotacja celowa - Projekt PDE	0	4 934
A.24	Pozostałe przychody	12 309	4 074
B.	**Koszty działalności operacyjnej**	**1 688 571**	**1 173 237**
B.1	Wydatki związane z dofinansowaniem ochrony środowiska	**1 602 447**	**1 089 851**
	Dofinansowanie zadań realizowanych przez państwowe jednostki budżetowe	411 853	185 228
	Dotacja celowa dla beneficjentów w związku z nałożeniem przez KE korekt systemowych w ramach projektów PO liŚ i FS 2000-2006	83 041	34 683
	Dotacja celowa - Fundusz Małych Grantów MF EOG / NMF (5%)	27	163
	Dotacja celowa - Fundusz Współpracy Dwustronnej MF EOG/NMF	0	168
	Dotacja celowa - Projekt PDE	0	4 934
	Dotacje	1 088 593	844 394
	Częściowe umorzenia pożyczek	16 610	19 982
	Pozostałe wydatki	2 323	299
B.2	Koszty funkcjonowania organów i biura	86 125	83 385
C.	**Zysk/strata ze sprzedaży (A-B)**	**375 814**	**473 643**
D.	**Pozostałe przychody operacyjne**	**1 082**	**552**
D.1	Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	10	7
D.2	Inne przychody operacyjne	1 072	545
E.	**Pozostałe koszty operacyjne**	**4 332**	**712**
E.1	Inne koszty operacyjne	4 332	712
F.	**Zysk/strata na działalności operacyjnej (C+D-E)**	**372 565**	**473 483**
G.	**Przychody finansowe**	**223 988**	**229 665**
G.1	Dywidendy i udziały w zyskach		0
G.2	Odsetki	212 077	224 027
G.3	Zysk ze zbycia inwestycji		2 338
G.4	Inne	11 911	3 300
H.	**Koszty finansowe**	**15 935**	**50 013**
H.1	Odsetki	5	4
H.2	Aktualizacja wartości inwestycji	12 000	50 000
H.3	Inne	3 930	9
I.	**Zysk/strata brutto = netto (F+G-H)**	**580 617**	**653 135**

Wyciąg z Rachunku przepływów pieniężnych Narodowego Funduszu wg stanu na koniec 2016 r.

	RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	2015	2016
A.	**Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej**		
	Zysk / strata netto	580 617	653 135
	Korekty razem	-781 612	350 927
	Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	-200 995	1 004 062
B.	**Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej**		
	Wpływy	198 180	2 508
	Wydatki	3 600	203 154
	Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	194 581	-200 646
C.	**Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej**		
D.	**Przepływy pieniężne netto, razem (A+/-B+/-C)**	**-6 414**	**803 417**
E.	**Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych**	**-6 414**	**803 417**
F.	**Środki pieniężne na początek okresu**	**4 205 428**	**4 199 014**
G.	**Środki pieniężne na koniec okresu (F+/-D)**	**4 199 014**	**5 002 431**

Wyciąg z Zestawienia zmian w Funduszu własnym Narodowego Funduszu wg stanu na koniec 2016 r.

	ZESTAWIENIE ZMIAN w FUNDUSZU WŁASNYM	2015	2016
I	**Fundusz własny na początek okresu (BO)**	**10 652 211**	**11 232 828**
Ia.	**Fundusz własny na początek okresu (BO), po korektach**	**10 652 211**	**11 232 828**
	Fundusz statutowy na początek okresu	10 519 552	10 571 221
	Fundusz statutowy na koniec okresu	10 571 221	11 151 838
	Fundusz rezerwowy na koniec okresu	80 990	80 990
	Zysk (strata) z lat ubiegłych na koniec okresu		
	Wynik netto	580 617	653 135
II.	**Fundusz własny na koniec okresu (BZ)**	**11 232 828**	**11 885 963**

Załącznik 2

Wydatkowanie środków Narodowego Funduszu w układzie programów priorytetowych w 2016 r.

Poz.	Cele i kierunki wydatkowania środków	Wypłaty środków własnych Narodowego Funduszu i obsługiwanych środków europejskich (tys. zł)						
		Środki własne Narodowego Funduszu					Wydatkowanie środków europejskich obsługiwanych lub będących w dyspozycji Narodowego Funduszu	RAZEM wypłaty środków własnych Narodowego Funduszu i obsługiwanych środków europejskich (7+8)
		Środki przekazane za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa państwowym jednostkom budżetowym	Dopłaty do oprocentowa-nia kredytów bankowych i ceny wykupu obligacji	Pozostałe formy finansowania dotacyjnego	Pożyczki	RAZEM ze środków własnych Narodowego Funduszu (3+4+5+6)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I	**Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska**	**61 735**		**172 583**	**3 725**	**238 043**	**61 738**	**299 781**
I.1	**Gospodarka wodna**	**53 885**		**32 092**		**85 977**	**55 020**	**140 997**
I.1.1	Budowa, przebudowa i odbudowa obiektów hydrotechnicznych	53 885				53 885		53 885
I.1.2	Zadania wskazane przez ustawodawcę. Budowa zbiornika wodnego Świnna Poręba			32 092		32 092		32 092
I.1.3	PO IiŚ 2007-2013 oś priorytetowa III - środki europejskie						55 020	55 020
I.2	**Ochrona przyrody i krajobrazu**	**816**		**29 488**	**252**	**30 556**	**6 718**	**37 274**
I.2.1	Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej. Część 1) Ochrona obszarów i gatunków cennych przyrodniczo	816		20 600	252	21 668		21 668
I.2.2	Współfinansowanie V osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 - ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych - program rozliczany. Część 1) Dla potencjalnych beneficjentów POIiŚ			2 117		2 117		2 117
I.2.3	Współfinansowanie V osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 - ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych - program rozliczany. Część 2) Dla parków narodowych - beneficjentów POIiŚ			143		143		143
I.2.4	Ochrona obszarów cennych przyrodniczo - program rozliczany. Część 1) Zrównoważony rozwój rejonu Puszczy Białowieskiej			381		381		381
I.2.5	Ochrona obszarów cennych przyrodniczo - program rozliczany. Część 3) Wsparcie działań Białowieskiego PN ze środków przekazanych przez EkoFundusz			6 212		6 212		6 212
I.2.6	Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweski Mechanizm Finansowy			35		35	6 718	6 753
I.3	**LIFE-program działań na rzecz środowiska i klimatu**	**5 870**		**17 355**	**3 473**	**26 698**		**26 698**
I.3.1	Współfinansowanie programu LIFE	5 870		17 355	3 473	26 698		26 698
I.4	**Geologia**	**1 164**		**93 648**		**94 812**		**94 812**
I.4.1	Geologia i górnictwo. Część 1) Poznanie budowy geologicznej kraju oraz gospodarka zasobami złóż kopalin i wód podziemnych	1 164		91 714		92 878		92 878
I.4.2	Geologia i górnictwo. Część 3) Przeciwdziałanie osuwiskom ziemi i likwidowanie ich skutków dla środowiska			1 967		1 967		1 967
I.4.3	Energetyczne wykorzystanie zasobów geotermalnych - program rozliczany			640		640		640
I.4.4	Pozostałe wypłaty w dziedzinie - umowy poza programami priorytetowymi			-673		-673		-673
II	**Poprawa stanu środowiska**	**1 161**	**33 564**	**279 714**	**368 531**	**682 970**	**655 162**	**1 338 132**
II.1	**Ochrona wód**		**33 564**	**13 421**	**124 194**	**171 179**	**418 825**	**590 004**
II.1.1	Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach. Część 1) Gospodarka ściekowa w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych		26 738		118 416	145 154		145 154
II.1.2	Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego - program rozliczany			13 421	5 778	19 199		19 199
II.1.3	Pozostałe wypłaty w dziedzinie - umowy poza programami priorytetowymi		6 826			6 826		6 826
II.1.4	PO IiŚ 2007-2013 oś priorytetowa I - środki europejskie						356 810	356 810
II.1.5	PO IiŚ 2014-2020 oś priorytetowa II "Ochrona Środowiska" działanie 2.3 Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach - środki europejskie						55 000	55 000
II.1.6	ISPA/Fundusz Spójności - środki europejskie						7 015	7 015

Załącznik 2 cd.

Poz.	Cele i kierunki wydatkowania środków	Wypłaty środków własnych Narodowego Funduszu i obsługiwanych środków europejskich (tys. zł)						
		Środki własne Narodowego Funduszu					Wydatkowanie środków europejskich obsługiwanych lub będących w dyspozycji Narodowego Funduszu	RAZEM wypłaty środków własnych Narodowego Funduszu i obsługiwanych środków europejskich (7+8)
		Środki przekazane za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa państwowym jednostkom budżetowym	Dopłaty do oprocentowa-nia kredytów bankowych i ceny wykupu obligacji	Pozostałe formy finansowania dotacyjnego	Pożyczki	RAZEM ze środków własnych Narodowego Funduszu (3+4+5+6)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
II.2	**Ochrona powierzchni ziemi**	**123**		**216 483**	**244 337**	**460 943**	**236 337**	**697 280**
II.2.1	Racjonalna gospodarka odpadami. Część 1) Selektywne zbieranie i zapobieganie powstawaniu odpadów			150	4 829	4 979		4 979
II.2.2	Racjonalna gospodarka odpadami. Cześć 2) Instalacje gospodarowania odpadami			2 179	94 251	96 430		96 430
II.2.3	Racjonalna gospodarka odpadami. Cześć 3) Modernizacja stacji demontażu pojazdów				1 247	1 247		1 247
II.2.4	Racjonalna gospodarka odpadami. Cześć 4) Dofinansowanie zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji			193 404		193 404		193 404
II.2.5	Racjonalna gospodarka odpadami. Część 5) Międzynarodowe przemieszczanie odpadów	44				44		44
II.2.6	Racjonalna gospodarka odpadami. Część 6) Współfinansowanie projektów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko				142 641	142 641		142 641
II.2.7	Racjonalna gospodarka odpadami. Część 9) Gospodarowanie substancjami zubożającymi warstwę ozonową i niektórymi fluorowanymi gazami cieplarnianymi			485		485		485
II.2.8	Ochrona powierzchni ziemi. Część 1) Rekultywacja terenów zdegradowanych	79		4 210	1 369	5 658		5 658
II.2.9	Ochrona powierzchni ziemi - część rozliczana. Usuwanie wyrobów zawierających azbest.			4 306		4 306		4 306
II.2.10	SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez partnerów zewnętrznych. Część 1) Usuwanie wyrobów zawierających azbest			11 749		11 749		11 749
II.2.11	PO IiŚ 2007-2013 oś priorytetowa II - środki europejskie						208 144	208 144
II.2.12	PO IiŚ 2007-2013 oś priorytetowa IV - środki europejskie						28 193	28 193
II.3	**Górnictwo**	**1 038**		**49 810**		**50 848**		**50 848**
II.3.1	Geologia i górnictwo. Część 2) Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobycia kopalin	1 038		49 810		50 848		50 848
III	**Przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzyku klęsk żywiołowych**	**50 816**	**28**	**329 662**	**246 008**	**626 514**	**265 441**	**891 955**
III.1	**Ochrona atmosfery i klimatu**		**28**	**263 460**	**241 447**	**504 935**	**261 857**	**766 792**
III.1.1	Poprawa jakości powietrza. Część 3) Bocian – Rozproszone, odnawialne źródła energii				9 364	9 364		9 364
III.1.2	Poprawa jakości powietrza. Część 4) LEMUR – Energooszczędne Budynki Użyteczności Publicznej			32	19 889	19 921		19 921
III.1.3	System Zielonych Inwestycji. Część 1) Zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej			16 994	10 234	27 228		27 228
III.1.4	System Zielonych Inwestycji. Część 4) Budowa, rozbudowa i przebudowa sieci elektroenergetycznych w celu umożliwienia przyłączenia źródeł System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme).wytwórczych energetyki wiatrowej (OZE)			3 600		3 600		3 600
III.1.5	System Zielonych Inwestycji. Część 5) Zarządzanie energią w budynkach wybranych podmiotów sektora finansów publicznych			38 544		38 544		38 544
III.1.6	System Zielonych Inwestycji. Część 6) SOWA – Energooszczędne oświetlenie uliczne			13 992	1 650	15 642		15 642
III.1.7	System Zielonych Inwestycji. Część 7) GAZELA - Niskoemisyjny transport miejski			28 350		28 350		28 350
III.1.8	Współfinansowanie IX osi priorytetowej PO IiŚ - infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna część 1) dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych dla przedsięwzięć realizowanych w ramach działań 9.1 i 9.3		3			3		3

Załącznik 2 cd.

Poz.	Cele i kierunki wydatkowania środków	Wypłaty środków własnych Narodowego Funduszu i obsługiwanych środków europejskich (tys. zł)						
		Środki własne Narodowego Funduszu					Wydatkowanie środków europejskich obsługiwanych lub będących w dyspozycji Narodowego Funduszu	RAZEM wypłaty środków własnych Narodowego Funduszu i obsługiwanych środków europejskich (7+8)
		Środki przekazane za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa państwowym jednostkom budżetowym	Dopłaty do oprocentowa--nia kredytów bankowych i ceny wykupu obligacji	Pozostałe formy finansowania dotacyjnego	Pożyczki	RAZEM ze środków własnych Narodowego Funduszu (3+4+5+6)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
III.1.9	Poprawa efektywności energetycznej- program rozliczany. Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych			4 003		4 003		4 003
III.1.10	Poprawa efektywności energetycznej - program rozliczany. Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach			4 125		4 125		4 125
III.1.11	Poprawa efektywności energetycznej - program rozliczany. Inteligentne sieci energetyczne			13 706		13 706		13 706
III.1.12	Współfinansowanie IV osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013- przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska - program rozliczany.		25		5 000	5 025		5 025
III.1.13	Zadania wskazane przez ustawodawcę. Porozumienie pomiędzy Ministrem Środowiska, Instytutem Ochrony Środowiska – Państwowym Instytutem Badawczym oraz Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej określające zasady finansowania zadań Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami.			19 595		19 595		19 595
III.1.14	SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez partnerów zewnętrznych. Część 4) KAWKA - Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych, odnawialnych źródeł energii			87 292		87 292		87 292
III.1.15	SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez partnerów zewnętrznych. Część 6) Prosument - linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii			32 527	49 516	82 043		82 043
III.1.16	Wsparcie przedsięwzięć w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki. Część 1) E-KUMULATOR - Ekologiczny Akumulator dla Przemysłu				93 003	93 003		93 003
III.1.17	Wsparcie przedsiębiorców w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki - program rozliczany			532	42 410	42 942		42 942
III.1.18	Wspieranie rozproszonych odnawialnych źródeł energii - program rozliczany. Program dla przedsięwzięć dla odnawianych źródeł energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji				10 381	10 381		10 381
III.1.19	PO IiŚ 2007-2013 oś priorytetowa IV - środki europejskie						12 178	12 178
III.1.20	PO IiŚ 2007-2013 oś priorytetowa IX - środki europejskie						108 342	108 342
III.1.21	Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweski Mechanizm Finansowy			168		168	141 337	141 505
III.2.	**Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE**			**4 934**		**4 934**		**4 934**
III.3	**Koszty obsługi Systemu Zielonych Inwestycji (GIS)**			**299**		**299**		**299**
III.4	**Monitoring Środowiska**	**44 560**		**46 891**		**91 451**	**1 289**	**92 740**
III.4.1	Wspieranie działalności monitoringu środowiska. Część 1) Monitoring środowiska	44 560		141		44 701		44 701
III.4.2	Wspieranie działalności monitoringu środowiska. Część 2) Służba hydrologiczno-meteorologiczna			46 750		46 750		46 750
III.4.3	Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweski Mechanizm Finansowy						1 289	1 289
III.5	**Zapobieganie klęskom żywiołowym i poważnym awariom oraz usuwanie ich skutków**	**6 256**		**14 078**	**4 561**	**24 895**	**2 295**	**27 190**
III.5.1	Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków. Część 1) Dostosowanie do zmian klimatu			9 545	2 570	12 115		12 115
III.5.2	Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków. Część 2) Zapobieganie i likwidacja skutków nadzwyczajnych zagrożeń	6 256		4 533	1 991	12 780		12 780
III.5.3	PO IiŚ 2007-2013 oś priorytetowa III - środki europejskie						2 295	2 295

Załącznik 2 cd.

Poz.	Cele i kierunki wydatkowania środków	Wypłaty środków własnych Narodowego Funduszu i obsługiwanych środków europejskich (tys. zł)						
		Środki własne Narodowego Funduszu					Wydatkowanie środków europejskich obsługiwanych lub będących w dyspozycji Narodowego Funduszu	RAZEM wypłaty środków własnych Narodowego Funduszu i obsługiwanych środków europejskich (7+8)
		Środki przekazane za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa państwowym jednostkom budżetowym	Dopłaty do oprocentowa-nia kredytów bankowych i ceny wykupu obligacji	Pozostałe formy finansowania dotacyjnego	Pożyczki	RAZEM ze środków własnych Narodowego Funduszu (3+4+5+6)		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
IV	**Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego i tworzenie podstaw zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego**	**71 516**		**34 406**	**243**	**106 165**	**19 684**	**125 849**
IV.1	**Edukacja ekologiczna**	**1 633**		**23 341**		**24 974**	**19 570**	**44 544**
IV.1.1	Edukacja ekologiczna	1 633		22 371		24 004		24 004
IV.1.2	Wzmocnienie działań społeczności lokalnych dla zrównoważonego rozwoju			842		842		842
IV.1.3	Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweski Mechanizm Finansowy			128		128	19 570	19 698
IV.2	**Ekspertyzy i prace naukowo-badawcze**	**69 883**				**69 883**	**114**	**69 997**
IV.2.1	Wsparcie Ministra Środowiska w zakresie realizacji polityki ochrony środowiska. Część 1) Ekspertyzy, opracowania, realizacja zobowiązań międzynarodowych	69 883				69 883		69 883
IV.2.2	EFP PHARE						114	114
IV.3	**Gekon – Generator Koncepcji Ekologicznych**			**11 065**		**11 065**		**11 065**
IV.4	**SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez partnerów zewnętrznych. Część 2) REGION**				**243**	**243**		**243**
V	**Pozostałe działania rozliczane w ramach dotacji i pożyczek: umorzenia pożyczek, korekta systemowa dla przedsięwzięć ISPA/FS i POIiŚ, kapitałowe finansowanie ochrony środowiska**			**54 666**	**200 000**	**254 666**		**254 666**
V.1	**Kapitałowe finansowanie ochrony środowiska**				200 000	200 000		200 000
V.2	**Umorzenia**			19 982		19 982		19 982
V.3	**Korekta systemowa ISPA/FS**			14 177		14 177		14 177
V.4	**Korekta systemowa POIiŚ**			20 507		20 507		20 507
RAZEM		**185 228**	**33 592**	**871 031**	**818 507**	**1 908 358**	**1 002 025**	**2 910 383**

Załącznik 3

Podpisane w 2016 r. w Narodowym Funduszu umowy w układzie programów priorytetowych

Poz.	Cele i kierunki wydatkowania środków	Podpisane w 2016 r. umowy w układzie programów priorytetowych NFOŚiGW i środków europejskich (tys. zł)					
		Środki własne Narodowego Funduszu				Kwota podpisanych umów ze środków europejskich obsługiwanych lub będących w dyspozycji Narodowego Funduszu	RAZEM kwota podpisanych umów (6+7)
		Finansowanie dotacyjne		Finansowanie pożyczkowe i kapitałowe	RAZEM ze środków własnych Narodowego Funduszu (3+4+5)		
		Środki przekazane za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa państwowym jednostkom budżetowym	Pozostałe formy finansowania dotacyjnego				
1	2	3	4	5	6	7	8
I	**Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska**	**2 871**	**183 166**	**5 721**	**191 758**	**754 852**	**946 610**
I.1	**Gospodarka wodna**		**53 230**		**53 230**	**735 190**	**788 420**
I.1.1	Zadania wskazane przez ustawodawcę. Budowa zbiornika wodnego Świnna Poręba		53 230		53 230		53 230
I.1.2	PO IiŚ 2014-2020 oś priorytetowa II "Ochrona Środowiska" działanie 2.1 Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska - środki europejskie					735 190	735 190
I.2	**Ochrona przyrody i krajobrazu**	**1 468**	**7 261**	**252**	**8 981**	**19 662**	**28 643**
I.2.1	Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej. Część 1) Ochrona obszarów i gatunków cennych przyrodniczo	1 468	7 261	252	8 981		8 981
I.2.2	PO IiŚ 2014-2020 oś priorytetowa II "Ochrona Środowiska" działanie 2.4 Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna - środki europejskie					19 550	19 550
I.2.3	Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweski Mechanizm Finansowy					112	112
I.3	**LIFE-program działań na rzecz środowiska i klimatu**	**1 403**	**1 643**	**5 469**	**8 515**		**8 515**
I.3.1	Współfinansowanie programu LIFE	1 403	1 643	5 469	8 515		8 515
I.4	**Geologia**		**121 032**		**121 032**		**121 032**
I.4.1	Geologia i górnictwo. Część 1) Poznanie budowy geologicznej kraju oraz gospodarka zasobami złóż kopalin i wód podziemnych		115 858		115 858		115 858
I.4.2	Geologia i górnictwo. Część 3) Przeciwdziałanie osuwiskom ziemi i likwidowanie ich skutków dla środowiska		5 174		5 174		5 174
II	**Poprawa stanu środowiska**	**1 246**	**252 977**	**83 747**	**337 970**	**2 233 518**	**2 571 488**
II.1	**Ochrona wód**			**59 697**	**59 697**	**2 078 546**	**2 138 243**
II.1.1	Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach. Część 1) Gospodarka ściekowa w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych			59 697	59 697		59 697
II.1.2	PO IiŚ 2014-2020 oś priorytetowa II "Ochrona Środowiska" działanie 2.3 Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach - środki europejskie					2 078 546	2 078 546
II.2	**Ochrona powierzchni ziemi**		**226 912**	**24 050**	**250 962**	**154 972**	**405 934**
II.2.1	Racjonalna gospodarka odpadami. Cześć 2) Instalacje gospodarowania odpadami			13 264	13 264		13 264

Załącznik 3 cd.

Poz.	Cele i kierunki wydatkowania środków	Podpisane w 2016 r. umowy w układzie programów priorytetowych NFOŚiGW i środków europejskich (tys. zł)					
		Środki własne Narodowego Funduszu				Kwota podpisanych umów ze środków europejskich obsługiwanych lub będących w dyspozycji Narodowego Funduszu	RAZEM kwota podpisanych umów (6+7)
		Finansowanie dotacyjne		Finansowanie pożyczkowe i kapitałowe	RAZEM ze środków własnych Narodowego Funduszu (3+4+5)		
		Środki przekazane za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa państwowym jednostkom budżetowym	Pozostałe formy finansowania dotacyjnego				
1	2	3	4	5	6	7	8
II.2.2	Racjonalna gospodarka odpadami. Cześć 3) Modernizacja stacji demontażu pojazdów			149	149		149
II.2.3	Racjonalna gospodarka odpadami. Cześć 4) Dofinansowanie zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji		193 399		193 399		193 399
II.2.4	Racjonalna gospodarka odpadami. Część 6) Współfinansowanie projektów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko			10 637	10 637		10 637
II.2.5	Racjonalna gospodarka odpadami. Część 9) Gospodarowanie substancjami zubożającymi warstwę ozonową i niektórymi fluorowanymi gazami cieplarnianymi		4 815		4 815		4 815
II.2.6	Ochrona powierzchni ziemi. Część 1) Rekultywacja terenów zdegradowanych		28 698		28 698		28 698
II.2.7	PO IiŚ 2014-2020 oś priorytetowa II "Ochrona Środowiska" działanie 2.5 Poprawa jakości środowiska miejskiego - środki europejskie					154 972	154 972
II.3	**Górnictwo**	**1 246**	**26 065**		**27 311**		**27 311**
II.3.1	Geologia i górnictwo. Część 2) Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobycia kopalin	1 246	26 065		27 311		27 311
III	**Przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzyku klęsk żywiołowych**	**39 016**	**214 433**	**408 297**	**661 746**	**685 635**	**1 347 381**
III.1	**Ochrona atmosfery i klimatu**		**63 455**	**405 838**	**469 293**	**461 583**	**930 876**
III.1.1	Poprawa jakości powietrza. Część 4) LEMUR – Energooszczędne Budynki Użyteczności Publicznej		134	10 474	10 608		10 608
III.1.2	System Zielonych Inwestycji. Część 1) Zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej		21 210	12 265	33 475		33 475
III.1.3	Poprawa efektywności energetycznej- program rozliczany. Dopłaty do kredytów na budowę domów energooszczędnych		4 365		4 365		4 365
III.1.4	Poprawa efektywności energetycznej - program rozliczany. Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach		4 900		4 900		4 900
III.1.5	Zadania wskazane przez ustawodawcę. Porozumienie pomiędzy Ministrem Środowiska, Instytutem Ochrony Środowiska – Państwowym Instytutem Badawczym oraz Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej określające zasady finansowania zadań Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami.		23 109		23 109		23 109
III.1.6	SYSTEM – Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez partnerów zewnętrznych. Część 6) Prosument - linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii		9 737	17 070	26 807		26 807
III.1.7	Wsparcie przedsięwzięć w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki. Część 1) E-KUMULATOR - Ekologiczny Akumulator dla Przemysłu			366 029	366 029		366 029
III.1.8	PO IiŚ 2014-2020 oś priorytetowa I " Zmniejszenie emisyjności gospodarki" działanie 1.3.1 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej - środki europejskie					421 296	421 296
III.1.9	Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweski Mechanizm Finansowy					40 287	40 287

Załącznik 3 cd.

Poz.	Cele i kierunki wydatkowania środków	Podpisane w 2016 r. umowy w układzie programów priorytetowych NFOŚiGW i środków europejskich (tys. zł)					
		Środki własne Narodowego Funduszu				Kwota podpisanych umów ze środków europejskich obsługiwanych lub będących w dyspozycji Narodowego Funduszu	RAZEM kwota podpisanych umów (6+7)
		Finansowanie dotacyjne		Finansowanie pożyczkowe i kapitałowe	RAZEM ze środków własnych Narodowego Funduszu (3+4+5)		
		Środki przekazane za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa państwowym jednostkom budżetowym	Pozostałe formy finansowania dotacyjnego				
1	2	3	4	5	6	7	8
III.2	**Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE**		**96 460**		96 460		**96 460**
III.3	**Monitoring Środowiska**	**35 016**	**50 000**		**85 016**	**53 048**	**138 064**
III.3.1	Wspieranie działalności monitoringu środowiska. Część 1) Monitoring środowiska	35 016			35 016		35 016
III.3.2	Wspieranie działalności monitoringu środowiska. Część 2) Służba hydrologiczno-meteorologiczna		50 000		50 000		50 000
III.3.3	PO IiŚ 2014-2020 oś priorytetowa II "Ochrona Środowiska" działanie 2.1 Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska - środki europejskie					51 850	51 850
III.3.4	Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweski Mechanizm Finansowy					1 198	1 198
III.4	**Zapobieganie klęskom żywiołowym i poważnym awariom oraz usuwanie ich skutków**	**4 000**	**4 518**	**2 459**	**10 977**	**171 004**	**181 981**
III.4.1	Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków. Część 1) Dostosowanie do zmian klimatu			468	468		468
III.4.2	Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków. Część 2) Zapobieganie i likwidacja skutków nadzwyczajnych zagrożeń	4 000	4 518	1 991	10 509		10 509
III.4.3	PO IiŚ 2014-2020 oś priorytetowa II "Ochrona Środowiska" działanie 2.1 Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne oraz monitoring środowiska - środki europejskie					171 004	171 004
IV	**Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego i tworzenie podstaw zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego**	**82 188**	**8 525**		**90 713**	**45 943**	**136 656**
IV.1	**Edukacja ekologiczna**	**11 270**	**5 488**		**16 758**	**45 943**	**62 701**
IV.1.1	Edukacja ekologiczna	11 270	2 497		13 767		13 767
IV.1.2	Wzmocnienie działań społeczności lokalnych dla zrównoważonego rozwoju		2 991		2 991		2 991
IV.1.3	Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweski Mechanizm Finansowy					329	329
IV.1.4	PO IiŚ 2014-2020 oś priorytetowa II "Ochrona Środowiska" działanie 2.4 Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna - środki europejskie					45 614	45 614
IV.2	**Ekspertyzy i prace naukowo-badawcze**	**70 918**			**70 918**		**70 918**
IV.2.1	Wsparcie Ministra Środowiska w zakresie realizacji polityki ochrony środowiska. Część 1) Ekspertyzy, opracowania, realizacja zobowiązań międzynarodowych	70 918			70 918		70 918
IV.3	**Gekon – Generator Koncepcji Ekologicznych**		**3 037**		3 037		**3 037**

Załącznik 3 cd.

Poz.	Cele i kierunki wydatkowania środków	Podpisane w 2016 r. umowy w układzie programów priorytetowych NFOŚiGW i środków europejskich (tys. zł)					
		Środki własne Narodowego Funduszu				Kwota podpisanych umów ze środków europejskich obsługiwanych lub będących w dyspozycji Narodowego Funduszu	RAZEM kwota podpisanych umów (6+7)
		Finansowanie dotacyjne		Finansowanie pożyczkowe i kapitałowe	RAZEM ze środków własnych Narodowego Funduszu (3+4+5)		
		Środki przekazane za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa państwowym jednostkom budżetowym	Pozostałe formy finansowania dotacyjnego				
1	2	3	4	5	6	7	8
V	**Pozostałe działania rozliczane w ramach dotacji i pożyczek: umorzenia pożyczek, korekta systemowa dla przedsięwzięć ISPA/FS i POIiŚ, kapitałowe finansowanie ochrony środowiska**		**36 902**	**200 000**	**236 902**		**236 902**
V.1	**Kapitałowe finansowanie ochrony środowiska**			200 000	200 000		200 000
V.2	**Umorzenia**		2 218		2 218		2 218
V.3	**Korekta systemowa ISPA/FS**		14 177		14 177		14 177
V.4	**Korekta systemowa POIiŚ**		20 507		20 507		20 507
RAZEM		**125 321**	**696 003**	**697 765**	**1 519 089**	**3 719 947**	**5 239 036**

Załącznik 4

Złożone wnioski o dofinansowanie i zawarte umowy w 2016 r.

Wnioski złożone w Narodowym Funduszu w 2016 r.

Poz.	Wyszczególnienie	Wnioski złożone w 2016 r.		
		Liczba wniosków	Wnioskowane dofinansowanie (tys. zł)	Wartość kosztorysowa przedsięwzięć (tys. zł)
1	2	3	4	5
1	**Ochrona wód**	340	6 036 129	11 873 206
	w tym:			
1.1	Oś priorytetowa II PO IiŚ 2014-2020 - środki UE	302	5 666 809	10 715 840
1.2	Oś priorytetowa II PO IiŚ 2014-2020 - współfinansowanie	29	250 753	950 777
1.3	Umorzenia pożyczek i kredytów	2	773 *	10 368
1.4	LIFE - współfinansowanie	2	1 204	7 806
2	**Gospodarka wodna**	7	129 623	2 431 146
3	**Ochrona klimatu i atmosfery**	799	4 308 107	8 916 996
	w tym:			
3.1	Oś priorytetowa I PO IiŚ 2014-2020 - środki UE	387	3 260 629	6 927 391
3.2	Oś priorytetowa I PO IiŚ 2014-2020 - współfinansowanie	9	229	229
3.3	Umorzenia pożyczek i kredytów	14	16 975 *	119 097
3.4	MF EOG i NMF - środki europejskie	36	39 329	48 744
3.5	LIFE - współfinansowanie	5	6 065	26 787
4	**Ochrona powierzchni ziemi**	1 218	2 257 711	4 174 960
	w tym:			
4.1	Oś priorytetowa II PO IiŚ 2014-2020 - środki UE	37	1 784 365	3 403 932
4.2	Umorzenia pożyczek i kredytów	7	13 955 *	165 442
4.3	W ramach zobowiązań wieloletnich wynikających z opłat z ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji - dopłaty dla stacji demontażu pojazdów oraz powiatów i gmin	1 140	234 379	234 379
4.4	LIFE - współfinansowanie	3	11 268	54 907
5	**Ochrona przyrody i krajobrazu**	422	1 335 200	1 869 859
	w tym:			
5.1	Oś priorytetowa II PO IiŚ 2014-2020 - środki UE	319	1 223 597	1 599 898
5.2	Oś priorytetowa II PO IiŚ 2014-2020 - współfinansowanie	17	4 666	49 424
5.3	MF EOG i NMF - środki europejskie	15	1 183	1 313
5.4	LIFE - współfinansowanie	12	80 610	191 639
6	**Górnictwo**	6	31 236	37 495
7	**Geologia**	51	628 616	726 943
8	**Monitoring Środowiska**	29	110 953	200 215
	w tym:			
8.1	MF EOG i NMF - środki europejskie	9	2 326	2 756
9	**Zapobieganie klęskom żywiołowym i poważnym awariom oraz usuwanie ich skutków**	55	23 746	47 324
10	**Edukacja ekologiczna**	84	50 108	83 838
	w tym:			
10.1	LIFE - współfinansowanie	5	15 926	46 979
11	**Ekspertyzy i prace naukowo-badawcze**	35	91 263	154 873
12	**Wnioski różne**	42	3 061 046	4 577 714
	w tym:			
12.1	Oś priorytetowa II PO IiŚ 2014-2020 (działanie 2.1) - środki UE	27	3 019 078	4 475 594
13	**Razem NFOŚiGW - środki własne**	**1 956**	**3 066 422**	**7 919 101**
14	**Razem NFOŚiGW - środki europejskie**	**1 132**	**14 997 316**	**27 175 468**
15	**Razem NFOŚiGW - środki własne i europejskie (13+14)**	**3 088**	**18 063 738**	**35 094 569**

* - dla umorzeń w kolumnie 4 wykazano maksymalną kwotę możliwego umorzenia

Umowy zawarte w Narodowym Funduszu w 2016 r.

Poz.	Wyszczególnienie	Liczba umów	Kwota umów (tys. zł)	Wartość kosztorysowa przedsięwzięć (tys. zł)	Wskaźnik 4/5 (%)
1	2	3	4	5	6
1	**Ochrona wód** - finansowanie zwrotne	**111**	**2 138 243**	**4 485 747**	**47,7%**
	z tego:				
1.1	finansowanie zwrotne	12	59 697	503 999	11,8%
1.2	finansowanie bezzwrotne - Oś priorytetowa II PO IiŚ 2014-2020 - środki UE	99	2 078 546	3 981 748	52,2%
2	**Gospodarka wodna** - finansowanie bezzwrotne	**9**	**788 420**	**2 092 570**	**37,7%**
	w tym:				
2.1	Oś priorytetowa II PO IiŚ 2014-2020 - środki UE	8	735 190	2 039 340	36,1%
3	**Ochrona klimatu i atmosfery**	**267**	**930 878**	**1 446 727**	**64,3%**
	z tego:				
3.1	finansowanie zwrotne	26	405 838	743 860	54,6%
3.2	finansowanie bezzwrotne	241	525 039	702 867	74,7%
	w tym:				
3.2.2	MF EOG i NMF - środki europejskie	38	40 287	68 813	58,5%
3.2.3	Oś priorytetowa I PO IiŚ 2014-2020 - środki UE	19	421 296	536 807	78,5%
4	**Ochrona powierzchni ziemi**	**1 178**	**405 933**	**974 844**	**41,6%**
	z tego:				
4.1	finansowanie zwrotne	6	24 049	514 179	4,7%
4.2	finansowanie bezzwrotne	1 172	381 883	460 665	82,9%
	w tym:				
4.2.1	W ramach zobowiązań wieloletnich wynikających z opłat z ustawy o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji - dopłaty dla stacji demontażu pojazdów oraz powiatów i gmin	1 130	193 399	193 399	100,0%
4.2.2	Oś priorytetowa II PO IiŚ 2014-2020 - środki UE	34	154 972	222 876	69,5%
5	**Ochrona przyrody i krajobrazu**	**44**	**28 643**	**39 162**	**73,1%**
	z tego:				
5.1	finansowanie zwrotne	2	252	7 009	3,6%
5.2	finansowanie bezzwrotne	42	28 392	32 152	88,3%
	w tym:				
5.2.1	MF EOG i NMF - środki europejskie	3	112	117	95,8%
5.2.2	Oś priorytetowa II PO IiŚ 2014-2020 - środki UE	2	19 550	23 000	85,0%
6	**Górnictwo** - finansowanie bezzwrotne	**5**	**27 312**	**29 724**	**91,9%**
7	**Geologia** - finansowanie bezzwrotne	**14**	**121 032**	**121 036**	**100,0%**
8	**Monitoring Środowiska** - finansowanie bezzwrotne	**20**	**138 063**	**163 322**	**84,5%**
	w tym:				
8.1	MF EOG i NMF - środki europejskie	5	1 198	1 439	83,2%
8.2	Oś priorytetowa II PO IiŚ 2014-2020 - środki UE	2	51 850	61 000	85,0%
9	**Zapobieganie klęskom żywiołowym i poważnym awariom oraz usuwanie ich skutków**	**46**	**181 981**	**245 772**	**74,0%**
	z tego:				
9.1	finansowanie zwrotne	6	2 459	4 473	55,0%
9.2	finansowanie bezzwrotne	40	179 522	241 299	74,4%
	w tym:				
9.2.1	Oś priorytetowa II PO IiŚ 2014-2020 - środki UE	3	171 004	214 278	79,8%
10	**Edukacja ekologiczna** - finansowanie bezzwrotne	**42**	**62 700**	**83 630**	**75,0%**
	w tym:				
10.1	MF EOG i NMF - środki europejskie	9	329	507	64,8%
10.2	Oś priorytetowa II PO IiŚ 2014-2020 - środki UE	13	45 614	64 403	70,8%
11	**Ekspertyzy i prace naukowo-badawcze** - finansowanie bezzwrotne	**32**	**70 917**	**95 869**	**74,0%**
12	**Generator Koncepcji Ekologicznych "GEKON"**	**5**	**3 037**	**24 440**	**12,4%**
13	**LIFE** - współfinansowanie	**8**	**8 514**	**14 997**	**56,8%**
	z tego:				
13.1	finansowanie zwrotne	6	5 469	5 469	100,0%
13.2	finansowanie bezzwrotne	2	3 045	9 528	32,0%
14	**Umorzenia pożyczek** - finansowanie bezzwrotne	**4**	**2 218**	**107 060**	**2,1%**
15	**Korekta systemowa PO IiŚ 2007-2013** - finansowanie bezzwrotne	**5**	**20 507**	**1 765 365**	**1,2%**
16	**Korekta systemowa ISPA/Fundusz Spójności** - finansowanie bezzwrotne	**5**	**14 177**	**157 030**	**9,0%**
17	**Ogólnopolski system wsparcia doradczego - finansowanie bezzwrotne**	**1**	**96 460**	**128 975**	**74,8%**
18	**Inwestycje kapitałowe - finansowanie zwrotne**	**1**	**200 000**	**200 000**	**100,0%**
19	**Razem NFOŚiGW - środki własne**	**1 562**	**1 519 089**	**4 961 944**	**30,6%**
	z tego:				
19.1	finansowanie zwrotne	59	697 765	1 978 991	35,3%
19.2	finansowanie bezzwrotne	1 503	821 324	2 982 953	27,5%
20	**Razem NFOŚiGW - środki europejskie**	**235**	**3 719 947**	**7 214 328**	**51,6%**
21	**Razem NFOŚiGW - środki własne i europejskie (19+20)**	**1 797**	**5 239 036**	**12 176 272**	**43,0%**

VIII. Spis rysunków

Rysunek 1 Zawieranie umów w ramach PO IiŚ 2014-2020 w 2016 r. 6
Rysunek 2 Struktura przychodów Narodowego Funduszu w 2016 r. 19
Rysunek 3 Złożone w 2016 r wnioski o dofinansowanie w ramach PO IiŚ 2014-2020 w układzie działań programu. 37

IX. Spis tabel

Tabela 1 Liczba i kwoty zawartych w latach 2015-2016 umów na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w 2016 r. – zestawienie syntetyczne (tys. zł) 7
Tabela 2 Efekty ekologiczne i rzeczowe z umów zawartych i zakończonych w Narodowym Funduszu w 2016 r. 9
Tabela 3 Plan finansowy Narodowego Funduszu na 2016 r. i jego wykonanie (dane w zaokrągleniu do tys. zł) 12
Tabela 4 Środki pieniężne Narodowego Funduszu w 2016 r. – układ źródeł finansowania (dane w zaokrągleniu do tys. zł) 14
Tabela 5 Wpływy i wydatki środków finansowych w 2016 r. w porównaniu do 2015 r. (dane w zaokrągleniu do tys. zł) 15
Tabela 6 Wykonanie planu kosztów w układzie zadaniowym w 2016 r. 24
Tabela 7 Środki europejskie – dotacyjne finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w 2016 r. (tys. zł) 27
Tabela 8 Umowy zawarte w ramach PO IiŚ 2007-2013 dotyczące środków obsługiwanych przez Narodowy Fundusz (stan na 31.12.2016 r.) – kwoty w tys. zł 29
Tabela 9 Efekty ekologiczne z umów zakończonych w 2016 r. w zakresie I osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 30
Tabela 10 Efekty ekologiczne z umów zakończonych w 2016 r. w zakresie III osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 32
Tabela 11 Efekty ekologiczne z umów zakończonych w 2016 r. w zakresie IV osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 34
Tabela 12 Efekty ekologiczne w zakresie IX osi priorytetowej PO IiŚ 2007-2013 z umów zakończonych w 2016 r. 35
Tabela 13 Umowy zawarte w ramach PO IiŚ 2014-2020 dotyczące środków obsługiwanych przez Narodowy Fundusz (stan na 31.12.2016 r.). 37
Tabela 14 Efekty ekologiczne lub rzeczowe z umów podpisanych w 2016 r. w zakresie poddziałania 1.3.1 PO IiŚ 2014-2020 40
Tabela 15 Efekty ekologiczne lub rzeczowe z umów podpisanych w 2016 r. w zakresie działania 2.1 PO IiŚ 2014-2020 44
Tabela 16 Efekty ekologiczne lub rzeczowe z umów podpisanych w 2016 r. w zakresie działania 2.3 PO IiŚ 2014-2020 46
Tabela 17 Efekty ekologiczne lub rzeczowe z umów podpisanych w 2016 r. w zakresie działania 2.4 PO IiŚ 2014-2020 47
Tabela 18 Efekty ekologiczne lub rzeczowe z umów podpisanych w 2016 r. w zakresie działania 2.5 PO IiŚ 2014-2020 49
Tabela 19 Efekty ekologiczne w zakresie MF EOG i NMF z umów podpisanych i umów zakończonych w 2016 r. 51
Tabela 20 Pożyczkowe finansowanie ochrony środowiska przedsięwzięć realizowanych bez udziału środków europejskich i współfinansowanie przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków europejskich w 2016 r. (tys. zł) 55
Tabela 21 Dotacyjne finansowanie przedsięwzięć realizowanych bez udziału środków europejskich – finansowanie w dziedzinach w 2016 r. – zestawienie zbiorcze (tys. zł) 56

Tabela 22 Dotacyjne finansowanie przedsięwzięć realizowanych bez udziału środków europejskich – finansowanie w dziedzinach dla jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych w 2016 r. (tys. zł) 57
Tabela 23 Dotacyjne finansowanie przedsięwzięć realizowanych bez udziału środków europejskich – finansowanie w dziedzinach dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych w 2016 r. (tys. zł) 58
Tabela 24 Środki przekazane do budżetu państwa na dofinansowanie zadań państwowych jednostek budżetowych w 2016 r. – finansowanie w dziedzinach (tys. zł) 59
Tabela 25 Współfinansowanie przez Narodowy Fundusz, w formie dotacji, przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków europejskich w 2016 r. – zestawienie zbiorcze (tys. zł) 60
Tabela 26 Współfinansowanie przez Narodowy Fundusz, w formie dotacji, przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków europejskich dla jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych w 2016 r. (tys. zł) 61
Tabela 27 Współfinansowanie przez Narodowy Fundusz, w formie dotacji, przedsięwzięć realizowanych z udziałem środków europejskich dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych w 2016 r. (tys. zł) 61
Tabela 28 Środki przekazane do budżetu państwa na dofinansowanie zadań państwowych jednostek budżetowych w 2016 r. – współfinansowanie środków europejskich (tys. zł) 62
Tabela 29 Efekty ekologiczne i rzeczowe z umów zawartych i zakończonych w 2016 r. w dziedzinie ochrony wód 63
Tabela 30 Efekty ekologiczne i rzeczowe z umów zawartych i zakończonych w 2016 r. w dziedzinie gospodarki wodnej 64
Tabela 31 Efekty ekologiczne z umów zawartych i zakończonych w 2016 r. w dziedzinie ochrony klimatu i atmosfery 66
Tabela 32 Efekty ekologiczne z umów zawartych i zakończonych w 2016 r. w dziedzinie ochrony powierzchni ziemi 68
Tabela 33 Efekty ekologiczne z umów zawartych i zakończonych w 2016 r. w dziedzinie ochrony przyrody i krajobrazu 70
Tabela 34 Efekty ekologiczne i rzeczowe z umów zawartych i zakończonych w 2016 r. w dziedzinach górnictwa i geologii 72
Tabela 35 Efekty rzeczowe z umów zawartych i zakończonych w 2016 r. w dziedzinie monitoringu środowiska 73
Tabela 36 Efekty ekologiczne i rzeczowe z umów zawartych i zakończonych w 2016 r. w dziedzinie zapobiegania klęskom żywiołowym i awariom oraz usuwania ich skutków 74
Tabela 37 Efekty rzeczowe z umów zawartych i zakończonych w 2016 r. w dziedzinie edukacji ekologicznej 75
Tabela 38 Efekty rzeczowe z umów zawartych i zakończonych w 2016 r. w dziedzinie ekspertyz i prac naukowo-badawczych 76
Tabela 39 Planowane efekty ekologiczne z umów zawartych ze środków uzyskanych w ramach umowy z dnia 09.11.2009 r. z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju działającym na rzecz Rządu Hiszpanii. 81
Tabela 40 Dofinansowanie przedsięwzięć z wykorzystaniem środków pochodzących ze sprzedaży jednostek przyznanej emisji (AAU) – stan na koniec 2016 r. 82
Tabela 41 Zatrudnienie w Narodowym Funduszu w 2016 r. 83